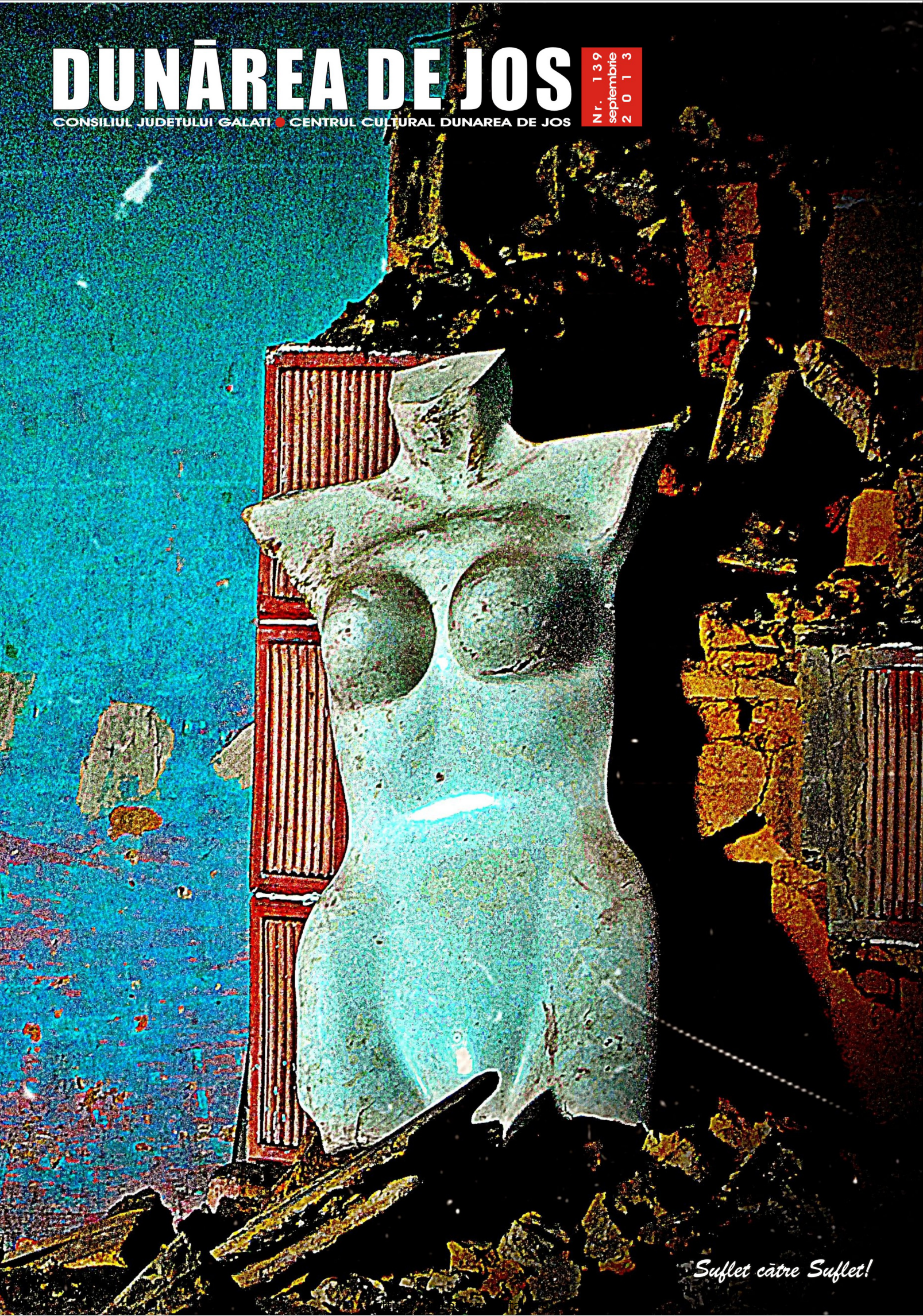

DUNĂREA DE JOS

CONSILIUL JUDEȚULUI GALATI ● CENTRUL CULTURAL DUNAREA DE JOS

Nr. 139
septembrie
2013

Suflet către Suflet!

Și au fost Festivalurile lunii august!

Parcul Rizer a fost un pariu câștigat!

Palmaresul Festivalului de folclor

Juriul, alcătuit din coregrafii Theodor Vasilescu, Marin Barbu, Iosif Titi Boantă, Ștefan Coman - directorul Ansamblului „Baladele Deltei” și Sergiu Dumitrescu - directorul Centrului Cultural “Dunărea de Jos”, a acordat următoarele premii: Trofeul Festivalului i-a revenit Grupului de Dansuri Populare al Asociației Culturale “Ioakim Lioulias” din Krokos Kozani, Grecia; Premiul pentru creativitate, dinamism și tinerețe a fost câștigat de Ansamblul „Bystrina”, din Slovacia; Premiul pentru păstrarea folclorului tradițional a ajuns la membrii Ansamblului „Elena”, al Centrului Cultural Napredak din Bulgaria; Premiul pentru virtuozitate și varietatea spectacolului scenic a fost câștigat de Ansamblul „Veselia” din Chișinău, Republica Moldova; Premiul pentru autenticitatea și spectaculozitatea repertoriului prezentat le-a revenit membrilor Ansamblului „Budo Tomovic”, din Podgorica, Muntenegru; Premiul pentru remarcabila prezentare a spectacolului scenic - Ansamblul „Kablovi” din Jagodina, Serbia; Premiul de popularitate - Asociația Culturală „Fen Bladi” din Siddi Bel Abbes, Algeria; Premiul pentru valorificarea folclorului - Ansamblul „Gusad” al Asociației pentru Cultură și Artă din Guzelyurt, Ciprul de Nord; Premiul tinereții - Ansamblul „Mindia” din Tbilisi, Georgia. Cu alte cuvinte, fiecare țară participantă s-a întors cu un premiu de la Festivalul “Doina Covurluiului”. Trebuie spus că membrii ansamblului Doina Covurluiului au evoluat pe scena festivalului în afara concursului.

Anul acesta, fanfarele și ansamblurile folcorice au evoluat în special în parcul Rizer, renovat, care a fost un pariu câștigat, după cum a declarat directorul Centrului Cultural Dunărea de Jos, Sergiu Dumitrescu, deoarece înainte de festivaluri se arătasera mulți sceptici în privința prezenței la festivaluri!

Septembrie cu Pițigoi

În perioada 6 – 8 septembrie 2013 Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați a organizat cea de-a XII-a ediție a Festivalului Internațional de Muzică Ușoară pentru Copii „Ceata lui Pițigoi” la Grădina Leonard a Teatrului Muzical. Festivalul este dedicat micilor interpreți de muzică ușoară și se dorește a fi o rampă de lansare pentru tinerele voci aflate pe drumul afirmării artistice.

Seară de seară publicul s-a bucurat de recitaluri ale unor artiști invitați: Oana Sârbu, Alexandra Penciu, Teoharie Bogdan, Grupul *Voces*.

Copiii, între 4 și 15 ani, au concurat în patru categorii de vârstă: 4-6 ani, 7-9 ani, 10-12 ani, 13-15 ani. Juriul festivalului compus din personalități ale muzicii ușoare românești: Virgil Popescu - președinte (compozitor), Rumi Nacheva (Director Festival Veliko Tarnovo -Bulgaria), Mihai Trăistariu (solist muzică ușoară), Oana Sârbu (solistă muzică ușoară), Eugen Dan Drăgoi (dirijor).

Vom reveni cu amănunte și palmaresul complet al Festivalului.

Interferențe

expoziție la Galeriile de Artă N. Mantu

Luni 26 august, la Galeriile de Artă “N. Mantu”, a avut loc vernisajul expoziției de pictură și design vestimentar a două tinere artiste gălățene. Este vorba despre **Olimpia Ștefan** și **Simona Pascale**, cele două preferând această *formulă* de a se desfășura și completa reciproc pe aceeași simeză, fiind bune prietene și colege de facultate la Universitatea de Arte “George Enescu” din Iași. Pe lângă lucrările de pictură în ulei sau tehnică mixtă, publicul a putut admira și câteva piese de design vestimentar ale Simonei Pascale cea care a urmat cursurile profesoarei Angela Tomasseli la Liceul de Ată “Dimitrie Cuclin” din Galați. Toate lucrările din expoziție sunt de vânzare.

cArtESEŢA 14 la Chişinău

Volumul 14 al colecţiei cArtESEŢE- poezie *Umbra fulgului* scris de Victoria Fonari (critic literar, poet, doctor în filologie, conferenţiar la Universitatea de Stat din Moldova) a avut parte de o lansare deosebită pe 31 august la Chişinău, Republica Moldova, de Ziua Limbii Române, în cadrul manifestărilor de la Biblioteca Naţională a Republicii Moldova. Din partea Centrului Cultural “Dunărea de Jos” au participat la acest eveniment Sergiu Dumitrescu, directorul instituţiei şi Florina Zaharia, coordonatoarea proiectului cArtESEŢE.

Colecţia cArtESEŢE la Festivalul de C'ARTE DANUBIUS ediţia I - Tulcea 14-18 august 2013

Vineri, 16 august, a treia zi a Festivalului a adus în faţa publicului tulcean poezia gălăţeană. Art Cafe la Scena - Casa Avramide şi poetul Dan Mircea Cipariu au fost gazda întâlnirii cu invitaţii Centrului Cultural Dunărea de Jos, Sergiu Dumitrescu (director) şi Florina Zaharia (redactor-şef) care şi-au prezentat proiectele editoriale: Colecţia cArtesenţe, Revista Dunărea de Jos şi „Galaţi, oraşul scrie, oraşul citeşte” - cărţi poştale.

Recitalurile poetice au fost susţinute de Simona Toma, autoarea cartesenţei nr.11 intitulată „Inorogul de călimară” şi de către poeta Angela Ribinciuc, semnatara cartesenţei „Sahare şi fântâni”, nr. 5 în colecţie.

„Colecţia cArtesenţe promovează poezia gălăţeană şi a ajuns în prezent la numărul 14. Sunt editate şase volume pe an la secţiunea Poezie şi patru volume la secţiunea Proză. Vocile poetice de la Dunăre se regăsesc acum şi în câteva volume-bijuterie în format de 2 cm / 3cm care stârnesc nu numai curiozitatea dar şi pofta pentru poezie” a declarat **Florina Zaharia**, coordonatoarea proiectului.

„CEL MAI IMPORTANT ESTE LIMBAJUL MUZICII, MAI ALES PENTRU LIMPEZIREA APELOR SUFLETEȘTI!”

Interviu cu Inga Postolache, dirijorul Fanfarei „Muzica Apelor” din Constanța

Adi George Secară: Bună seara, bine ați revenit la Galați!

Inga Postolache: Bună seara, bine v-am regăsit și la mulți ani Festivalului de Fanfare de la Galați!

A.G.S.: Pentru cine vrea să o cunoască mai bine pe Inga Postolache, dirijorul despre care directorul nostru vorbea la conferința de presă de la începutul săptămânii că are un stil cu totul și cu totul magnific, ce ar trebui să știe? Oare de unde vine dragostea pentru muzică în general și

pentru muzica de fanafară în particular sau... cine știe, de unde vine prenumele cu accente exotice?

Inga Postolache: Păi o să încep cu numele meu, care vine de la marea dragoste a părinților mei pentru Ingrid Bergman... dar ei au preferat această variantă prescurtată...

Eu am o vorbă: niciodată nu știi ce-ți rezervă viața și nimic nu este întâmplător. cariera mea a început în urmă cu 15 ani, la Constanța. Mi-a plăcut tare mult orașul acesta. Eram tânără și neliniștită, de abia venisem din Republica Moldova...

A.G.S.: Veneați din Chișinău?

Inga Postolache: Da, dar locul meu de naștere este orașul Glodeni, din nordul Republicii... Inițial am fost angajată la corul Operei din Constanța, actualmente Teatrul Liric de Operă și Balet Oleg Danovski...

Am stat la o șuetă, după un concert (parcă pe vremuri nu era așa agitată lumea, mai stătea la discuții, nu fugea repede acasă după concerte) și domnul Radu Ciorei, directorul de la Filarmonică, s-a interesat ce sunt de specialitate: și am răspuns - „dirijor de cor academic”! Și așa a vrut soarta ca imediat după facultate să găsesc un serviciu cu perspectivă și, fără falsă modestie, cred că m-am descurcat bine timp de 8 ani de zile ca dirijor la Filarmonica Marea Neagră...

Așa a vrut Dumnezeu! Este drept că visul meu de mic copil a fost să fiu cântăreață de operetă, care include, știți prea bine, cântec, actorie, dans, toate împreună... dar domeniul muzicii este atât de vast și eu mă simt bine cu ceea ce am reușit! Dumnezeu a vrut ca după dizolvarea Filarmonicii să mi se ofere șansa de a lucra cu actorii în teatrul de revistă sau, mai pe englezește, în domeniul music hall-ului! Și la Teatrul Dramatic am mai făcut pregătire muzicală cu actorii. Însă, iarăși, Dumnezeu a vrut să-mi mai ofere și o altă șansă, cu această fanfară „Muzica apelor”...

Așadar, ca să mă întorc la întrebare, mi-a plăcut întotdeauna muzica de fanafară, numai că niciodată nu mi-am imaginat că voi deveni dirijor de fanfară, dar grație unui dirijor militar care a fost înaintea mea la Fanfara RAJA (nota A.G.S.: S.C.RAJA S.A. Constanța este cel mai mare operator regional din România în domeniul alimentării populației cu apă potabilă și al epurării

apelor uzate), denumire inițială, care m-a propus pe mine ca dirijor, spunându-mi că este convins că o să mă descurc.

Chiar și azi mulți mă întrebă cum mă împac cu atâția bărbați în subordine...

Răspunsul este simplu: foarte bine!

Este o onoare să lucrez cu niște profesioniști, niște băieți foarte de treabă, printre ei fiind și... soțul meu, care este suflător. Nu pot spune că nu este uneori mai greu, dar așa este când lucrezi cu un colectiv de oameni! Nu contează dacă sunt bărbați sau femei, sau un amestec... pentru mine a fost un câștig. A fost o altă mare șansă să cunoști

oamenii așa bine, să ajungi să fii atât de aproape de ei, care sunt niște colegi minunați...

La repetiții mai mereu există niște tensiuni, dar acestea sunt constructive. Dar trebuie să știi (mereu) pe ce buton trebuie să apeși. Trebuie să fii un bun diplomat...

A.G.S.: Când s-a înființat fanfara „Muzica Apelor”? Ce anume vă face să iubiți această ocupație?

Inga Postolache: „Muzica Apelor” s-a înființat în anul 2009... Primul concert l-am dat în noiembrie, țin minte că era foarte frig. Era un târg de produse specifice românești, se vindea țuică fiartă, cârnați, grătare, era mult fum, dar și aburi de la respirația participanților și de la suflătorii cărora li se lipea lama de gură...

Cel mai mult mă bucură reacția publicului. Când vezi oameni în vârstă, mai întâi încruntați, că li se luminează fața; când îl vezi pe cel mic că începe să imite dirijorul, simți că ești de folos.... Deseori îi dau unui astfel de copil cascheta mea...

Poți spune că vezi cum ia naștere câte un vis. Eu zic că acolo începe terapia. Chiar și una cultural-muzicală, deoarece în ziua de astăzi oamenii, mulți dintre ei, s-au dezvățat să asculte muzica live, s-au retras în lumea căștilor de ascultat, la televizor sau pe calculator...

De aceea organizarea unor astfel de evenimente, precum acest Festival, merită felicitarea noastră, a tuturor și oameni precum maestrul Marin Boroghina, președintele Consiliului Județului, domnul Bacalbașa, directorul Centrului Cultural, domnul Dumitrescu, merită toată aprecierea pentru că își dau silința să aducă la cunoștința publicului larg ceea ce înseamnă muzica de calitate...

A.G.S.: Se poate face o comparație între festivalurile de gen din România?

Inga Postolache: Fiecare are specificul său... O să mergem în curând la Pitești. Sper ca și la Constanța, cât de curând, să se organizeze, prin implicarea factorilor de răspundere, un astfel de festival. Eu sunt o fire pozitivă și deja vizualizez acest vis și în momentul în care ești convins că este posibil un eveniment, chiar o să se întâmple! Constanța are toate condițiile!

A.G.S.: Glumind, credeți că regionalizarea va influența și fanfarele din Galați și Constanța?

Inga Postolache: Nu cred! Eu o să vă invit la o manifestare post-regionalizare și veți vedea că totul va fi ca înainte, adică aceeași bună dispoziție! Ne-am înțeles foarte bine cu colegii noștri din Edirne, chiar dacă nu ne cunoșteam limbile! Conta că ne simțeam bine împreună, contând limbajul muzicii! Care este cel mai important! Deci dacă s-au înțeles românii cu turcii, de ce nu s-ar înțelege românii între ei!?

A.G.S.: Mai cunoașteți cazuri de femeie dirijor de fanfară?

Inga Postolache: Am avut chiar azi surpriza să văd o doamnă la Fanfara din Sighișoara! Am mai văzut și cunosc cazuri de doamne dirijor în cazul orchestrelor clasice. Ca să nu mai vorbesc de coruri...

A.G.S.: Cum se împacă viața de familie cu viața de fanfară?

Inga Postolache: Foarte bine! Chiar colaborăm... în alcătuirea diferitelor strategii și tactici! Glumesc... Atât îl rog, câteodată, să nu-mi facă observații în timpul repetițiilor...

A.G.S. Scriu și asta?

Inga Postolache: Desigur! Nu am secrete, sunt o fire deschisă! V-am spus că am avut noroc cu soțul să fie în fanfara pe care o dirijez! Într-un fel, glumind, iarăși, după concerte și repetiții, schimbăm placa... Dar tot armonie este! Dar cel mai mult contează cei doi copii ai noștri, Cristian Cătălin, de 15 ani și Anastasia, de cinci anișori... Se pare că băiatul nu va urma o carieră muzicală, ceea ce, poate paradoxal, nu ne-a întristat foarte mult! Fiecare cu „banda” lui... dacă mergi pe banda 1, este bine, dacă mergi pe banda 2, la fel, important este să fie el mulțumit! Mai nou, deși îi place lingvistica, a anunțat că ar vrea să devină medic stomatolog!

A.G.S.: Mai aveți timp și de alte pasiuni?

Inga Postolache: Păi, muzica este marea noastră pasiune! Eu mai și predau canto la Centrul Cultural Teodor T.Burada din

Constanța. Mai predau și pianul... Mai îmi place, cum spuneam, și dansul...

A.G.S.: Apropos și la nebunia emisiunilor culinare din ultimul timp... Mai și gătiți? Fără a fi vreun apropo și la ceea ce se spune despre cratițe...

Inga Postolache: Și eu și soțul meu gătim foarte bine, dar cred că la noi în familie el este master chef!

A.G.S.: Ce surprize ați pregătit gălățenilor pentru această ediție de festival?

Inga Postolache: Avem un repertoriu divers. Încă de mică, acolo, în Nordul Moldovei, am învățat să iubesc diversitatea... Eram acolo polonezi, ruși, ucraineni, turci și români. Și la petreceri nu exista acea barieră a „naționalităților”. În muzică n-ar trebui să existe astfel de bariere...

Și pentru recitalul nostru avem, credem noi, genuri diferite, din diverse epoci, dar, cred, eu, vor fi mereu apreciate... Ca o noutate, anul acesta am adus și trei „majorete”, de fapt chiar patru, deși mie nu-mi place să le spun astfel, ele fiind dansatoare profesioniste, având propria trupă, „Blue Velvet Cabaret”, tot în Constanța, una dintre dansatoarele prezente fiindu-mi colegă la Teatrul de Operă, de acolo cunoscându-ne. Ca piese am ales de pe coloana sonoră a filmului Indiana Jones, hituri al formației ABBA, piese care se cer...

A.G.S.: Ce planuri de viitor aveți? În afara recitalului care trebuie să înceapă peste câteva minute...

Inga Postolache: Știți cum se spune.... La viitor te gândești cel mai bine întorcându-te în trecut. Și nu pot să nu mulțumesc domnului director de la S.C.RAJA, Felix Stroe, care a avut ideea înființării acestei fanfare, acum numită frumos „Muzica Apelor”, care contribuie și ea la purificarea apelor, și în special a apelor sufletești...

„NE-A ZÂMBIT DUMNEZEU!”

Interviu cu Constantin Lucan, conducătorul fanfarei Fraților Lucan din Chetriș

Adi George Secară: Bine ați revenit la Galați! A câta oară este când concertați aici?

Constantin Lucan: Este a doua oară când participăm aici, la Dunărea de Jos, la Festivalul Iosif Ivanovici. Fiindcă anul trecut concertul nostru a avut un succes nemaipomenit, am fost automat invitați și la această ediție!

Și noi ne-am simțit foarte bine, publicul gălățean fiind minunat! Festivalul este și el extraordinar, fiind printre cele mai bune din România. Felicitări organizatorilor, domnului Marin Boroghină, domnului Sergiu Dumitrescu, directorul de la Centru, domnului președinte Nicolae Bacalbașa...

AGS: De când este înființată Fanfara dumneavoastră în această formulă?

Constantin Lucan: În anul 1998, eu și frații mei am hotărât să facem o fanfară în care muzica originală să fie la bază! Se întâmpla asta după decesul tatălui nostru...

AGS: Era singura fanfară din Chetriș?

Constantin Lucan: Nu, în Chetriș eram opt formații... Acum, cu performanțe, mai suntem doar noi. Mai sunt, dar slăbuți... Și când spun performanțe, mă refer la faptul că am colaborat cu Goran Bregovici, regizorul Kusturica, orchestra simfonică de la Viena...

AGS: Cum a început colaborarea cu Bregovici?

Constantin Lucan: În al doilea an de la înființarea noastră, domnul Bregovici a organizat un festival balcanic... Din România, căutând muzică originală de fanfară, a trebuit să aleagă între noi și „Zece prăjini”. Concertele s-au desfășurat în Italia, la Bologna și Roma. Anul trecut am fost și în Serbia, unde s-a organizat cel mai mare, cred eu, concert concurs de fanfare... Am fost 32 de formații, aproape din întreaga Europa. Noi am obținut locul doi!

Ne-a zâmbit Dumnezeu! Așa am simțit! Ținând cont cât eram de înspăimântați când am văzut cât de mulți eram! Probele au fost două: muzica originală și două piese de-ale lor pe care ni le-au

trimis în România să le învățăm! (...) Locul l-am luat o formație din Serbia! Nu cea a lui Bregovici, dar... Am uitat cum se numea...

AGS: Mai este vreun festival de fanfare în România de anvergura celui de la Galați?

Constantin Lucan: Mai sunt, și la Pitești, și la Iași, dar sunt mai mici... Și aici nu mă refer la bani, că banii-s ochiul dracului! Noi venim unde ne ducem pentru plăcerea muzicii... Să te audă oamenii și să te aprecieze! Spre mândria noastră! Am înțeles că Festivalul este înființat mai de mult, spre marea laudă a organizatorilor...

AGS: Mai aveți timp pentru viața liniștită, de familie?

Constantin Lucan: Nu prea mai avem! De exemplu, pe 23 (n.n. august) plecăm în Ucraina. Avem cinci concerte acolo. Apoi venim acasă, stăm trei zile și plecăm apoi în Austria. Apoi, deja avem programate 7 concerte în Franța. Ș.a.m.d. Pe de altă parte, mai avem și societățile comerciale de care trebuie să ne ocupăm... De fapt, traiul de acolo ne este asigurat. Produse alimentare, comerț cu produse alimentare... Este drept că bănuțul pe care l-am strâns la început din muzică, pe el l-am investit în comerț...

AGS: Și sunteți mulțumit? Nu ca bugetarul cu salariul minim?

Constantin Lucan: Câte oleacă, câte oleacă se strânge! Este bine! La regimul de azi noi ne rezolvăm treaba! Dar este foarte multă lume care o duce foarte, foarte rău... Și noi știm că muzica noastră este bună pentru ei! Mulți ies din casă și vin să ne asculte tocmai ca să se liniștească, să uite de griji! Omul, când ne ascultă, uită dacă mai are bani, dacă nu mai are... Și o zi, două, mai uită! Apoi iar își aduce aminte de necazurile lui... Noi altă putere nu avem!

AGS: Este o viață frumoasă! Ați schimba-o pentru altceva?

Constantin Lucan: Nu, nu, nu, nu... Chiar și comerțul, la mine, de el se ocupă altcineva! Muzica este pe primul loc la noi, nu se discută! Indiferent ce greutateți ar fi, muzica nu poate fi dată deoparte! Primul profesor mi-a fost tata care a văzut, pe la 3-4 ani, că începeam să băjbăim muzica, ne-a așezat pe scaunel și a

început să ne învețe! A spus: „De azi înainte începem muzica!”

AGS: A fost vreun moment în care ați spus că nu mai vreți?

Constantin Lucan: Nu, că știa să vorbească cu noi! Și un părinte, dacă știe să vorbească cu noi, este imposibil să nu te învețe treaba! Sunt și părinți buni, și părinți răi, dar dacă ești profesor bun acasă, ești peste tot! Datorită tatălui meu am ajuns unde am ajuns: să cunosc întreaga Europă, să văd America (n.n.: S.U.A.) și Canada... Să cunosc președinți, prim miniștri, miniștri. De exemplu, în Spania l-am întâlnit pe primul ministru al Japoniei!

AGS: La a câta generație de fanfariști sunteți?

Constantin Lucan: Și bunicul a avut fanfară! Eu sunt la a treia generație! La noi a fost un profesor de muzică, Iancu Bâzgă, care a avut ideea înființării unei fanfare. Eu eram copil mic când el a venit, era de la muzica militară, și s-a retras în Chetriș... El a murit la 81 de ani...

AGS: Era din afara Chetrișului?

Constantin Lucan: Nu, era din Chetriș... Și azi mai avem mulți muzicieni care au plecat de la noi și s-au afirmat... Avem un trompetist, Bâzgă Emil, care a făcut două facultăți, la Chișinău și în România, și care este acum în America... E cu muzica de jazz...

AGS: Kusturica v-a invitat să jucați în vreun film?

Constantin Lucan: Bregovici voia să facă ceva... dar încă n-am jucat. Încă nu s-au finalizat lucrările. Vrea un documentar să facă. A spus că o să ne anunțe, că o să vină fiindcă vrea să ne filmeze chiar acolo unde ne-am născut noi! Spunea ceva de octombrie, anul acesta...

Mai este timp, înțelegeți?

AGS: Ce credeți că vă rezervă viitorul?

Constantin Lucan: Concerte, concerte, concerte! Noi suntem ambasadori ai României! Oriunde mergem, noi simțim că suntem primiți ca un președinte, ca un ministru...

A consemnat **Adi George Secară**

FANFARA „VALURILE DUNĂRII” INVITATĂ LA PITEȘTI

Așezat între dealuri înalte, pe terasele râului Argeș, între Carpații Meridionali și Dunăre, Municipiul Pitești este una dintre cele mai vechi așezări umane din România. În perioada 23-24 August 2013, Fanfara „Valurile Dunării” a participat la Festivalul Internațional „Parada Fanfarelor” ediția a-IV-a organizat la Pitești de către Teatrul „Al. Davila” cu sprijinul Consiliului Județean Argeș; această ediție a reunit fanfare profesionale, fanfare populare dar și de copii și tineret din Turcia, Grecia, Covasna, Pitești, Giurgiu, Constanța și Galați.

În cele două zile de festival, fanfarele invitate au defilat pe Strada Mare, după care au susținut concerte de muzică de promenadă și divertisment. Pe scena din Piața Vasile Milea, fanfarele au încântat publicul Argeșean cu muzică de cea mai bună calitate, cu un repertoriu de o mare diversitate: marșuri de concert, valsuri, muzica de jazz, arii din opere și operete, muzică de film dar și muzică populară și ritmuri cu specificul zonelor geografice românești, europene și orientale.

Fanfara „Valurile Dunării” a participat și la edițiile precedente ale acestui festival și se bucură de prestigiu în rândurile publicului argeșean datorită interpretării deosebit de calitative a repertoriului, dar și pentru organizarea și desfășurarea Festivalului Internațional de Fanfare „Iosif Ivanovici”.

Așadar, putem afirma ca Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați beneficiază, odată în plus, de materializarea strategiei sale culturale în care pune în prim plan modalitățile de comunicare ale creațiilor artistice autentice, oferind astfel posibilitatea publicului să poată înfăptui el însuși selecțiile, judecățile de valoare.

Marin Boroghină

Astenii, depresii și melancolii

George LATEȘ

În ce măsură suferințele indicate prin titlu și care frizează starea de echilibru mental sunt semne ale normalității sau anormalității e greu de precizat, căci nimeni n-a reușit încă să definească și să circumscrie normalitatea altfel decât sub forma unui paradox. Noi înșine obișnuim să spunem repetat chiar, că normal e doar mortul în primele ore după deces, în rest, toți ceilalți ne plasăm undeva, mai sus sau mai jos, pe o scală crescătoare a „nebuniilor” de tot felul. Altfel spus nebunia e semnul viului, al vieții în ipostazele ei nesfârșite, iar normalitatea se echivalează cu moartea, deci e de preferat cea dintâi. Nu ne interesează aspectele medicale ale acestor suferințe, ci modul în care cel chinuit, sau binecuvântat cu astfel de stări, și le asumă și le dă apoi expresie literară, plastică sau muzicală. Cazurile în care creatorii de frumos și-au interiorizat aceste stări angoasante și le-au dat apoi expresie, spre bucuria semenilor, nu sunt deloc puține. Cunoaștem doar vârful aisbergului, cel aflat în lumină, cu contururi clare și strălucitoare; tot astfel știm câte ceva despre marii suferinzi, de genul lui Bacovia, Max Blecher sau Eminescu, pe care orice bucher îi poate indica drept emblematici pentru aceste dezacorduri vremelnice ale ființei lor trecătoare.

În „istoria” sa George Călinescu îi tratează pe astenici, depresivi sau melancolici incurabili în secțiuni distincte, excepție făcând marii creatori pentru care exegetul găsește spații generoase ca să le explice și interpreteze opera, evitând astfel orice referință causală la starea de suferință, omenească și inevitabilă în cele mai multe cazuri. Dacă un George Bacovia a făcut din asteniile sale o stare de poezie nu mai miră pe nimeni. Constituția sa astenică, amenințarea bolii și presentimentul morții timpurii sunt elemente care au căpătat expresie directă în textele sale, ceea ce nu înseamnă însă că ele sunt cauza și explicația valorii operei pe care a lăsat-o moștenire urmașilor. Sunt milioane, poate zeci sau sute de milioane, de astenici pe pământ, a căror suferință rămâne o trăire interioară sau e cunoscută doar de cei apropiați, deci asteniile, în formele lor extreme de varietate, nu sunt cele care determină și generează actul creator, chiar valoarea acestuia. Dacă Bacovia n-ar fi fost înzestrat cu har poetic și cu perseverență în șlefuirea nesfârșită a veacurilor sale, ar fi rămas doar o curiozitate omenească, o traiectorie pasageră prin această lume, în care cei cu dezechilibre mentale sunt majoritari. Că poetul se jena de asteniile sale nu-i de mirare: nici soției nu-i îngăduia să-i cunoască stările tensionate, de aceea când poemul primea contur în mintea sa, se strecura din dormitor într-o cameră alăturată, aprindea acolo lampa și cu cioturile de creioane din buzunarele pijamalei și pe bucățele de hârtie, ascunse de cu seară tot, își așternea grăbit scrisul, care transcria un efort de conștientizare astenică, apoi revenea în pat, oarecum liniștit, dar extenuat de efortul de plasticizare a unei stări conflictuale de la nivelul eului abisal. Discret și introvertit, Bacovia a trecut prin viață fără să cunoască vreodată succesul literar, aproape neobservat de semenii. Un contemporan al său, boem și extravertit, iubitor de succes la public și creator de școală literară. Ion Minulescu, optimist și debordând de energie, s-a stins din viață prematur, în schimb, astenicul Bacovia a atins vârsta de 76 de ani. Altfel zis, astenia nu scurtează viața omului, ci doar îi dă altă perspectivă pentru scurta existență pământeană, despre cealaltă avem prea puține certitudini și de aceea veșnicia ei ne înspăimântă, fie ea paradisiacă sau infernală.

Pentru depresie ca stare creativă ne-am oprit la Max Blecher, un autor mai puțin cunoscut publicului larg, dar ale cărui cărți tulbură încă exegeza și canonul literar, tocmai pentru că autorul lor au făcut din boală (tuberculoză osoasă) suferință (imobilizarea într-un corset de ghips, cu răni purulente pe tot corpul) și existență (lungi perioade petrecute prin sanatorii sau imobilizări în patul de suferință) un detaliu al existenței, chiar le-a proclamat normalități ale ființei sale, nicidecum acte de bravură care să-i dea un ascendent asupra semenilor, în stare să se bucure de iluzia sănătății veșnice. Trăind în „realitate imediată” sau în „viziuna luminată”, autorul textelor de o uluitoare luciditate și-a transformat depresiile în obiect și obiectiv al demersului său românesc, fiind aproape unicul caz de acest tip din literatura română.

(continuare în pagina 21)

Katia NANU

O lume fără picioare

De câte ori aflu tema propusă pentru următorul număr al revistei mă tot întreb cine s-a gândit la ea, cu ce scop, ce mesaj ascunde și care este mecanismul delicat al păienjenişului de gânduri care a dus la alegere.

Despre anhedonie aflu tangențial, citind niște studii de psihologie. Un termen pipăit încă și de oamenii de știință, aflat undeva la rădăcinile depresiei și relativ nou ca preocupare. Se menționează că abia în secolul XX, chiar pe la finalul lui, anhedonia a fost recunoscută ca un simptom important al depresiei. Este vorba despre incapacitatea unei persoane de a simți plăcerea în cursul unei experiențe care ar trebui, în mod normal și natural, să determine plăcere. Exemplele duc în zone vitale ale existenței, neputința aceasta extinzându-se la relațiile dintre părinți și copii, cele din cuplu (ce nu are conotație sexuală de la Freud încoace?), la zona profesională și așa mai departe.

Ciudățenia acestei boli noi, ce rimează perfect cu secolul nostru și cu viața trepidantă a trăitorilor actuali pe această planetă, este faptul că, pentru fiecare bolnav în parte, viața se reduce, în perimetrul afecțiunii, la efortul de proiecție al acțiunilor, la pura planificare. Conform unei scheme acceptate, învățată după cerințele sociale, după deprinderile dobândite în școală, familie, societate, individul execută activități proiectate corect, dar care nu-i aduc niciun fel de satisfacție. Adică mănâncă pentru că trebuie să-și hrănească organismul, se plimbă pentru că mișcarea este recomandată pentru sănătate, se duce la serviciu din cauza nevoii unei retribuții și leagă relații pe motiv că singurătatea nu e agreată de colectiv. Persoanele în cauză sunt asemenea unor roboței, dirijați de norme de conduită gata să fie puse în practică la apăsarea necesară pe buton. Asta, în faza primară. Odată cu accentuarea afecțiunii, până și materializarea proiectelor devine obositoare, individul le gândește, visează, planifică, dar nu le mai realizează. Rezultatul anhedoniei este apatia. Omul știe în ce direcție trebuie să meargă, dar nu mai găsește niciun motiv pentru a se deplasa. O atitudine autistă, ce condamnă individul la singurătate, la o permanentă autoclaustrare, generată de sentimentul de inutilitate al oricărei reacții, aruncă bolnavul într-o zonă a falsului absolut. Trăiește doar pentru că viața este o convenție acceptată, însă bucuria clipei îi lipsește cu desăvârșire. Medicii compară situația cu o alta (tot maladivă) în care omul simte că unul dintre membrele sale îi este străin. Îl refuză, nu-i aparține. În anhedonie, picioarele, de exemplu, există, dar rostul lor a dispărut. E ca și cum cineva le-ar fi tăiat. Nu mai folosesc la nimic, poți uita de ele. Stai doar pe scaun și asta nu te deranjează, pentru că motivația ridicării lipsește. De ce te-ai mișca?

Hedonie înseamnă plăcere, de la grecescul hedone. Este o morală în sine care face din plăcere scopul vieții. Simplist vorbind, plăcerea ne însoțește, ne motivează, ne direcționează actele. Ne hrănim simțurile prin ceea ce facem. Minusculele celule din creier răspund pentru somn, zâmbet, comunicare, satisfacție sexuală etc. Când plăcerea dispăre, rămân doar roțile deprinderilor mecanice, și acelea atât de ușor de defectat. Căutarea satisfacției, a resorturilor ei, este aproape o preocupare dintotdeauna. Dacă ar fi să vorbim despre curente filozofice, să-l căutăm pe autorul termenului, ar trebui să ne întorcem tocmai la Aristip, elevul lui Socrate, născut în jurul anului 390. El este întemeietorul școlii hedoniste, sau cirenaică, cea care a deschis drumul epicureismului. Chiar dacă Aristip considera plăcerea o senzație efemeră, înțeleptul, după părerea sa, se bucură de clipa de față și domină împrejurările. După aceea, Epicur conchide că plăcerea, binele suprem pentru toți muritorii, ajunge la culme îndată ce durerea este alungată prin satisfacerea cerințelor naturale și necesare. Fără să se oprească asupra tendinței vulgare (plăcerea trece prin stomac), Epicur predică valoarea virtuții și pune pe primul loc virtutea prieteniei. Pentru el, fericirea constă mai presus de orice în starea de ataraxie, adică lipsa oricărei agitații sau pasiuni, care îi apropie pe înțelepți de zei. Cât de aproape devine astfel termenul propus, cel al anhedoniei, de opusul său?

Precum Ianus, zeul cel cu două fețe, boala și starea de bine devin efigii ale aceleași monede. Iar discuția poate fi prelungită la infinit.

Ceea ce constatăm acum, în plin secol XXI, mult mai puțin preocupați de filozofie și atât de obsedați de practica vieții reale, trepidante, obositoare, este doar faptul că omul este un mecanism din ce în ce mai fragil și complicat. Rotițele se pot strica oricând, o pot lua razna în orice moment. Iar anhedonia pare o situație de avarie totală, o boală ce fură practic combustibilul necesar funcționării. Plăcerea, bucuria de trăi, devine străină individului. Seva satisfacției nu mai curge prin venele lui. Poate face orice, dar se întreabă doar de ce ar face ceva.

Vă amintiți visul obsedant al copilăriei? Cel cu zborul atât de plăcut, însă la fel de periculos, terminat aproape întotdeauna cu o cădere în gol? În mituri, zborul exprimă dorința de căutare a unei armonii interioare, de depășire a conflictelor. Cu cât crește și se intensifică această dorință, cu atât se transformă incapacitatea de a o satisface în angoasă, iar vanitatea care a generat-o în culpabilitate. Imaginea zborului este un substitut ireal al acțiunii care ar trebui întreprinsă. Când nu știi, nu vrei sau nu poți să înfăptuiești ”zborul” tău personal, ceri visului să o facă în locul tău. Reamintirea, retrăirea visului (asociat cu incapacitatea de a-l materializa) în stare de trezire duce la alienare, la stres, la maladie. Poate fi boala acestui secol, tocmai datorită nenumăratelor vise neîmplinite, neclare, imposibil sau doar greu de realizat. Este retrăirea mitului lui Icar, generație după generație, până la disperare. Până și societatea actuală reînnoiește obsedant acest mit, fuge de sine (explorând, de exemplu, spațiul, când pământul are atâta nevoie de atenție), crezând că soluția este înălțarea spre cer...

Așa am ajuns să mă gândesc la nevoia generalizării. Să caut, constatând simptomele unei maladii, motivele unor înstatisfacții la nivelul societății. Și unde să mă uit decât în curtea noastră? Pentru că mă întreb de foarte multă vreme de ce noi, românii, am eșuat în atâtea direcții în ultimele decenii. Am tot căutat vinovați pentru nenumăratele eșecuri postrevoluționare, pentru alegerile greșite, pentru jumătățile de măsură în acțiuni sau pentru duplicitatea aleșilor noștri. Totul există, are o cauză, un motiv al apariției și o consecință cuantificabilă. Și totuși, chiar dacă noi cunoaștem exact ce ni se întâmplă, nu reușim să schimbăm mai nimic. Oare nu suntem, de fapt, bolnavi? N-am căzut, din varii motive, în starea de apatie a celor ce suferă de anhedonie? Avem picioarele întregi, însă ne obosește, după atâtea eșecuri, până și ideea folosirii lor. Societatea civilă, atâtea câtă a mai rămas în România, pare cuprinsă de o stare generală de depresie. Dar nu o depresie simplă, normală, tratabilă cu mijloacele cunoscute ale democrației. Ci una... anhedonică. A dispărut plăcerea acțiunii, căutarea bucuriei de a ajuta, de a schimba, de a lua decizii inteligente care să genereze schimbarea. Adevărata societate civilă românească este acum, mă gândesc eu, ușor autistă. Se rumegă în interiorul propriu, face planuri, mai visează încă la proiecte fabuloase, dar nu găsește satisfacție în eventualitatea punerii lor în practică. Așa că a tras pe dreapta. Fără bucuria unor rezultate, cât de mici, starea de apatie, de epuizare, de neputință și inutilitate s-au instalat comod, lipsind forma aceasta de un conținut viabil. Sau, poate, doar mi se pare mie. Tocmai pentru că, la fel ca bolnavii închipuiți, când citesc despre această boală, mă gândesc imediat dacă simptomele nu-mi sunt familiare. Oare și eu sufăr la fel? Și dacă eu, doar eu, sunt cea bolnavă, de ce mă oglindesc în cei din jur, recunoscându-i ca parteneri de depresie?

Cum spuneam, de câte ori citesc tema propusă pentru fiecare număr din revistă, mă întreb cine, ce motiv a avut pentru a o alege. Și, de data asta, mă frământă care dintre responsabilii acestui număr este atât de lipsit de bucuria simplă, mărunță, cauzatoare de acțiuni, încât și-a propus testarea reacției celor din jur la subiectul anhedoniei. Întrebarea, chiar dacă nu va dezvălui împlicatul, conține în ea sămburele unei speranțe de răspuns. Și, poate, chiar tratamentul necesar. La urma urmei, nu e singur...

Marius CHIRU

Anhedonia

(plăcerea nu a fost de partea noastră)

Trecuse un an de când stătea aici, în munții Eiffel. Ducea o existență nemicum plictisitoare. Rugăciunea se îmbina cu munca, diferitele servicii foarte pământene îl făceau să uite de lupta surdă cu viața pe care o dusesse. Cu puteri întreprinse, întărit în duh și cu o liniște deplină, Rogerius urma cursul firesc al unei vieți monahale. Ce făcea cu cea mai multă plăcere era lucrul în grădină. Însoțit de un călugăr bătrân și un novice, puneă răsad, avea grijă de legume, le uda și aștepta răbdător vremea când roșiilor sau ridichilor le venea vremea culesului. Cu Felix, novicele de nouăsprezece ani, petrecea multe ore în tăcere sau discutând despre cele lumești ori chestiuni filosofice întortocheate. Tânărul era mai înalt decât Rogerius cu vreo palmă, avea și el tot ochi albaștri, de un albastru intens, la fel ca cerul de primăvară ce stătea ca un paravan deasupra Himmerod-ului.

Tomatele din anul acela stăteau întinse pe araci ca niște bijuterii: roșii mici în frumoase ciorchine, roșii ca perele, aduse de un călugăr englez, hibridele pyros, preferatele priorului, cultivate pe două rânduri în centru, roșii beef, mari cât un măr de-al Evei. Călugărul cel bătrân le inspecta mulțumit, iar Rogerius își scoase mânușile și schimbă câteva vorbe în șoaptă cu Felix. Fratele Helmuth, cel greu de zile, dar iute de picior, le ordonă monosilabic să culegă din toate soiurile. Novicele se conformă aducând trei castroane. Aveau oaspeți francezi și cina trebuia să fie deosebită, chiar dacă cistercienii aveau să se abțină, la ei mesele festive fiind mult mai rare. Și de la Sfântul Petru încoace postul era bine văzut, iar ordinul era fidel preceptelor cât mai stricte. Frații francezi al căror cin aparținător nu-l mai amintim se aflau pe o poziție oarecum diferită. Acum, pesemne, se aflau cu priorul și alți bătrâni la o masă de cuvinte în refectoriu. Dar, pentru cei doi tineri nu se cădea desigur să le pese de astfel de evenimente.

Felix privea un stol de rândunici ce peria văzduhul, bineînțeles după ce îndeplinise sarcina fixată de starostele lor. Rogerius fu rugat să aducă una din surorile ce locuiau la câteva sute de metri mai la sud, într-o veche moară. Oaspeții trebuiau tratați regește la masa de seară, iar sora fusese în cruda-i tinerețe bucătăreasa unui conte aciutat din Polonia în Palatinat. Un nobil gurmand, bun catolic, cu o avere considerabilă, dar care a murit datorită exceselor alimentare după cum spuneau gurile rele. Un doctor celebru venit de la Strasbourg în ultima lui lună de viață nu mai avu ce-i face. Iar averea polonului fără moștenitori se scurse în visteriile statului, așa cum și viața i se scursesese din trupul rubicond.

Călugării asistaseră la rozariu și după vreo jumătate de oră, Felix și Rogerius primiră sarcina de a-i ajuta la masă pe frații franci. Asta suna ca o pedeapsă pentru vreo vină închipuită. Cei doi urmau să le țină de urât ăstora, fără însă să se înfrupte și ei din bucate. Rogerius primi îndatorirea cu capul sus, iar novicele cu un pumn strâns puternic sub robă.

Seara avea să vină, păsările fură adunate în cotețe, cina călugărească era servită în mica sală de mese a refectoriului. Rogerius privea soarele roșu ce se ascundea de acum după salcâmi din apropiere. Un frate fără un ochi pregătea făcliile pentru cina celor doi oaspeți, în vreme ce toți gândeau că de bună seamă era un sacrilegiu ce se întâmpla. Ori francezii nu erau călugări, ori răbdarea fraților era pusă la încercare. Putea fi discrepanța între obiceiurile a doi slujitori ai Domnului atât de mare?

Somonul adus cu greu din nord zăcea acum într-o oală mare în care fericitul Marcus turnase o cantitate zdravănă de sare și zahăr. Sora, venită reperor,

tăia și tot tăia ceapă sau sfeclă Mangold și fără pic de răgaz se învârtea după smântâna, piperul și uleiul care erau în jurul ei în recipiente frumoase. Treaba era pe terminate, dar în bucătărie ordinea era desăvârșită, nicio picătură de apă sau de ulei nu era pe dușumea. Francezii ajunși în refectoriu se întrețineau cu priorul și Rogerius încălziți de vinul alb adus de doar jumătate de oră din Trier de doi țărani cu priviri de borfaș, dar ce aduseră, cu o căruță aproape descompusă, era marfă bună, înmuia corzile vocale, deștepta mintea și te făcea să dai ocolișuri printre cărțile bisericești până la meniurile orientale sau poveștile pescărești de la Mediterană. Marcus pregătea un berbecuț la proțap și când totul fu gata, priorul se retrase salivând spre camera-i austeră, nimeni neputând ghici blestemele răsfirate în gând la adresa musafirilor ce încălcau postul. Dar de primitor, era primitor.

Felix și Rogerius stăteau într-un capăt al mesei, francii în celălalt, sora și Marcus îi serveau pe cei doi, iar nemții se îndeletniceau doar cu băutul de vin, ceea ce le făcea sarcina mai ușoară. În timp ce galii înfulecau berbecuțul fript asortat cu Bratchecht mit specksalat (știucă friptă cu salată de costiță), frații cistercieni deveniseră niște adevărați anhedonieni, oameni care părăsiseră imperiul poftelor demult, ființe desprinse de realitate, necunoscând nici plăcere, nici desfrâu, suflete neprihănite, dulci oracole creștine, pustnici desăvârșiți și copii ai cerului. Nici ceilalți doi nu puteau să mănânce chiar tot, dar carnea bună a grumazului, picioarele zdravene, părțile unsuroase dinspre coadă dispăreau în gurile de lup, maxilarele puternice făcând față acestei lupte mizerabile. Nevrând să fie total absent de la festin, Rogerius scoase o țigară și o aprinse. În aceeași secundă, fratele Philip holbă niște ochi cât cepele vineți a mirare, își lungi gâtul peste masă și căzu în genunchi într-o parte. Rogerius trase adânc în plămâni și apoi scoase o trombă lungă de fum, plin de satisfacție. Îngenuncheatul, cu gura plină de slană ca un cur de miel fript, cerșea îndurare. Zvâcnea din cap când în stânga, când în dreapta, dar spasmodic, el neavând niciun control. Atunci, fratele Pierre își trase scaunul tacticos, se apropie de ortac și îi arse un dumac zdravăn după cap. Carnea regurgitată sări cât colo și nesătutul ceru apă.

- Ia, boule, se adresă neceremonios Rogerius, continuând să fumeze din țigara lui.

Philip își reveni la timp pentru a nu pierde porția compusă dintr-un kil de somon și o grămadă de sfeclă, ceapă și alte legume care ar fi putut hrăni un orfelinat întreg. Fratele mânca cu același nesaț oribil, animalic, iar cei doi, mai catolici decât papa, stăteau liniștiți privind peisajul lugubru.

Sora le aduse la urmă desertul: biscuiți bavarezi cu scorțișoară, un Rosenkranz rumenit ca un obraz de baron cu o zi înainte de a da ortul popii, budincă cu brânza văcuțelor crescute de surori, cu rubarbă și căpșune. Sfințișorii mâncară regește, băură din belșug Spritzer, iar pe sub masă erau tot felul de resturi. Urmărind o discuție în șoaptă între Rogerius și Felix, Pierre profită de neatenția lor pentru a-i băga mâna sub rochie soarelui, aceasta se retrase rușinată, și în secunda următoare, deloc neatent, Rogerius zbură realmente din celălalt capăt al mesei, spre groaza porcilor de meseni. Lui Pierre îi înfipse o talpă de picior fix în coșul pieptului, iar pe Philip îl gratulă cu un pumn stâng în bărbie. Amândoi zăceau acum răsturnați cu tot cu scaune, în refectoriu, plini de resturi de mâncare și cu mândria știrbită. Doi frați cistercieni apărură imediat și totul se potoli.

Francezii fură nevoiți să plece în aceeași seară, Rogerius nu a fost considerat nedisciplinat, dar nici nu a fost premiat pentru cavalermism. Felix a rămas cu regretul că nu a fost destul de rapid pentru a participa la „execuție”. Totul s-a mușamalizat, iar cele două ordine călugărești trăiesc în pace și astăzi.

Măitre Sergiu Criuda

„L'habit ne fait pas le moine”. Țoala nu naște călugărul.

Altfel spus, cum ajungi doctor?

Dorința de a alina suferința semenului?

Dar ce înseamnă semen? Are cap și patru extremități?

Cap și patru extremități au și câinele și pisica.

Numai că la cei șaptesprezece ani când îmi hotărâam viitorul, câinele îmi era mai aproape decât omul.

Om era și securistul, și secretarul de partid și, mai ales, șeful de cadre. Prima referință la sănătate cu care am venit în contact a fost originea despărțită de un abis în două jumătăți - sănătoasă și nesănătoasă. Pe mine soarta m-a aruncat în partea bolnavă a socialului.

Frica și ura sunt o școală temeinică. Cine zice că te poți vindeca fără sechele, că poți trece ca găscă prin apă prin această experiență, ori e tâmpit ori e fariseu.

Înțelegeam de mic copil că orice majoritate care beneficiază chiar și puțin și indirect de belirea unei minorități gustă din plin deliciul acestei beliri.

Care este momentul virajului subtil de la popor la gloată?

Este un viraj în ambele sensuri, poate deveni într-un moment de grație o gloată un popor?

Oare ideile generoase nu sunt doar niște abstracții pe care le plătești conform atât de plasticului francezesc „se payer de mots”.

Jan Hus, reformatorul creștinismului, ars pe rug, văzând baba care căra vreascuri să-l prăjească mai eficient, a spus doar atât: „sancta simplicitas”. Petre Țuțea a declarat la sfârșitul vieții: „Am făcut 13 ani de pușcărie pentru un popor de idioți”. Mareșalul Antonescu, în ultimele zile ale vieții, a înțeles (în sfârșit): „Popor ingrât, nu îmi meriți nici măcar cenușa!”

Sancta simplicitas? Ignoranță și conformism sau complicitatea mulțumită a catharsisului belirii altuia? Problema e deschisă.

Țăranul victimă a colectivizării a juisat când era belit moșierul. Poate că Stalin a fost un mare moralist când a belit pe rând, prin rotație, toate stările sociale și profesionale.

Numai omul și cimpanzeul au un grad înalt de empatie dar și propensiunea de a-și tortura semenul. Și sunt aproape identici genetic. Nu știi cât eram de conștient la 17 ani de ambiguitatea morală a speciei *homo sapiens*.

Învătasem însă că eu aparțineam unei alte specii, încă tolerată fizic, dar lent exterminată social: a celor „nesănătoși” (ca origine). Eram Ghiță Botgros prototip de fixare a urii creat de masonul obez și gurmand gourmet Mihail Sadoveanu.

Statul în care m-am născut (confiscat de mârłani și față de care ura spre sfârșitul vieții s-a distilat doar în antipate prudentă, pe cât posibil ascunsă) era cinstit: ăștia, alde Bacalbașa, nu au ce căuta în facultăți! Exista o porțiță, modulată de un *numerus clausus* al originii sociale, dar și se arăta clar că ești un gunoi încă tolerat până la prima ocazie.

Mai mult, România comunistă mi-a comunicat prin tovarășul Vasile Vălcu, prim secretar al P.M.R. din Regiunea Dobrogea că nici în liceu nu au ce căuta cei doi căței gemeni Nicu și Gicu Bacalbașa, născuți de cățeaua burghezo-moșierimii române.

În 1956, după răscoala ungarilor împotriva comunismului, tovarășul Vălcu a dat un ordin verbal: la liceu nu vor intra nici un fel de pui de intelectual!

Numai că ordinul era verbal și câțiva profesori curajoși și cu frică de Dumnezeu de la Liceul „Mircea cel Bătrân” din Constanța nu l-au executat.

Cine era tovarășul Vălcu?

Un bulgar, croitor ca meserie, care se ocupa la Moscova de Revoluția mondială, la Comintern, marea centrală a spionajului și subversiunii mondiale, trimis în România a cărei limbă nici măcar nu o știa.

Trimis să conducă, adică să belească! Să belească pe unii ca mine și ai mei. Prin 1996, dacă nu mai târziu, aveam să-l revăd.

În poză, în „România liberă”. Era ferparul, murise de ceva vreme și familia reamintea evenimentul și cinstea memoria celui ce „contribuise la mari realizări economice ale țării”.

Contribuise? Poate chiar contribuise. Numai că și Hitler a făcut autostrăzile Germaniei, realizare economică majoră.

Totuși Hitler nu înseamnă în primul rând autostrăzi, eradicarea șomajului și dezumilirea Germaniei învinse.

Tovarășul Vâlcu era membru marcant al unei bande de ucigași. Am strâns ziarul și la întâlnirea cu fratele meu geamăn i-am propus să ripostăm.

Gicu a privit blând, obosit, învins, împăciuitor:

„Lasă-l dracului, nu vezi că tot aștia-s la putere? Cine știe ce ne mai organizează...”

Recunosc că am cedat. Prea mi-au băgat AȘTIA frica în oase. Bătaia și futaiul nu se iau înapoi. Poate se spală cu sânge. A cui sânge să verși? Toate se amestecaseră, regimul se îmblânzise, eram prea absorbit prin osmoză într-o Românie cu care nu mă identificam dar pe care nu o puteam renege în totalitate.

Se pare că singurul liant al unei nații este ura față de un dușman comun.

Binecuvântați-i pe unguri concetățeni! Ei ne transformă azi în Noi.

De ce se face un puști de 17 ani din Constanța, care își caută eul în jungla României comuniste din 1961, dorind fierbinte să supraviețuiască și clocotind de ură tot atât de fierbinte, de ce se face doctor?

În cazul meu răspunsul era - de frică, sau cel puțin din prudență.

Și mamă-mea și tatăl erau cocoșați cu o origine socială aproape imposibil de pronunțat în acele vremi - copii de moșieri. Eu și frate-meu eram copiii copiilor de moșieri și dețineam ca a doua specialitate a incompatibilității și nedemnității sociale și calitatea de copii de intelectuali. Mai rău nu se putea decât în varianta de copii de deținut politic sau de popă.

Numai că dacă tata era mereu pe buza datului afară (să nu spurce unul ca el învățământul superior românesc!) mama, care era doctoriță, era tolerată. Aproape că am ales medicina așa cum alții în perioade de incertitudini etnice și-au schimbat numele!

Am optat pentru medicină și pentru că personajul forte, fascinant, intelectual al familiei, era mama mea.

Avea evident talent clinic, o inteligență superioară dublată de voință și capacitate de decizie, dar totodată era o excelentă povestitoare.

Despre tratatul de medicină al lui Mondor se spune că este semiologia prezentată ca un roman polițist. Mama aborda medicina tot ca un joc intelectual fascinant având harul de a-i lumina fațetele, îmbinările.

De mici copii, eu și Gicu ne jucam în curtea spitalului comunal. Era unul singur, pe strada Mangaliei, devenită Ștefan cel Mare. Așa că pentru mine medicina a fost precum cortul pentru puiul de țigăn.

Dragoste de oameni? Să fim serioși! Nu vroiam bani, vroiam dreptate și, mai ales, răzbunare. Există dragoste de oameni în aceste condiții, când dacă suntem lucizi, știm cu certitudine că a existat o complicitate generală? Cel mult puteam vorbi despre, nu dragoste, ci loialitate față de micul meu trib de „origine nesănătoasă”.

Ceialți erau, ușor, ce-i drept, pentru mine, ce erau „goimii” pentru un alt trib. Adică, străini. Străini în

propria țară.

Am avut o studenție șovăitoare. Eram într-o țară unde mă simțeam mereu nesigur și inconfortabil (deși 1964 al lui Dej m-a marcat pozitiv și mi-a dat speranță) și într-o meserie care nu îmi spunea mare lucru.

Învățam bine căci aveam acest dar așa cum Dolănescu avea darul să-și moduleze laringele. Ușurința de a face un lucru nu înseamnă și integrarea sufletească a acestuia. Îmi amintesc de un coleg de cămin, băiat eminent dintr-un târg muntean de pe malul Dunării, care făcea toată ziua doar haltere. După șase luni s-a lăsat și s-a dus la litere. Pe el îl trimiseseră la Medicină părinții. Eu nu aveam unde să mă duc, problema era să nu mă dea afară. De închis nu se pune problema căci nu spuneam bancuri politice, făceam pe prostul și intuisem absolut corect că oricine te poate da oricând în gât.

În anul întâi l-am cunoscut pe profesorul, secretarul de stat și consilierul primului ministru Dan Georgescu.

Pe atunci nu era decât un student țigănos, mârlnos, cu siguranța de sine a unui mic Kao, șef la UTC și la conducerea căminului studențesc din Drumul Taberei.

Trebuia să mă mut la alt cămin, cu doi nemți din R.D.G. în cameră, care se școleau în România după ce doctorii le fugiseră masiv în cealaltă Germanie. Tovarășul Georgescu era un Decident.

M-a privit cu scârbă și antipatie.

- Ce-i tat-tu?

- Cadru didactic.

- Ce-i aia cadru didactic? Învățător?

- Profesor universitar.

- Și de ce tat-tu nu-i membru de partid?

- Întrebați-l Dumnezeuastră!

Mi-a semnat totuși. În acea clipă am sperat fierbinte că în cursul vieții să ne mai întâlnim și să-i zdrobesc capul șarpelui.

Ne-am întâlnit. Patruzeci de ani a fost mare șef. Securist de securist, împuțit, trufaș. L-am avut aproape și deasupra capului timp de 30 de ani în comunism și cel puțin 10 ani în postcomunism în bancul numit Democrație. Mai mult, m-am trezit alături de el în P.S.D. Normal, trebuia să schimb partidul, dar în așa zisa „dreaptă” erau alți șacali și mai puturoși, născuți tot în bârlogul din care provenea tovarășul Dan Georgescu.

Deși viața mea, sub anumite aspecte, ar putea părea un succes, numai prin povestea tovarășului Dan Georgescu este un eșec patent.

Singurul lucru remarcabil al studenției mele au fost drumurile prin munți și gașca de prieteni, constănțeni electroniști și colegi de ai lor. O experiență unică a fost și căminul. Părinții mi-au propus să-mi ia o gazdă, dar am refuzat. Căminul a fost poate prima formă de contact social non-epidermic. Nu poți să te cunoști decât prin alții.

Între colegi, un supradotat aproape genial - Doru

Ștefănescu, oltean de pe malul Dunării, nepotul marelui hematolog Ștefan Berceanu, un individ charismatic, fugit în Germania, unde a făcut o carieră majoră, fulgerătoare, universitară și științifică și s-a stins în plină tinerețe cu un cancer de pancreas.

Voia să fugă cu mine dar nu mi-a spus-o. Mi-a propus să facem un tur pe Mediterană, avea o familie cu multe relații extrem de mari și se pare că putea să-mi obțină viză.

Numai că mama mi-a zis: „Băiete, ori îți iau casă ori pleci pe Mediterană. Tu hotărăști, dar ambele nu se poate”.

Am preferat apartamentul bloc. Așa poate n-am ajuns neamț, căci Doru avea o charismă și o autoritate că m-ar fi putut târî în aventura emigrației. Am trecut pe lângă un nod al vieții ignorând miza momentului.

Între colegi, un țigan scund, aproape analfabet, tovarășul Babaneacșa. Membru de partid, acordul gramatical dificil, funcții pe linie de...

Nu făcea un secret din legăturile lui cu Securitatea, mai mult, chiar le etala și amenința așa, ușor...

L-am reîntâlnit întâmplător după mulți ani, când, totuși, în ciuda premiselor (intelectuale) ajunsese doctor și era judecat public, în zeghe, pentru un avort cu deces (făcut în bucătărie sau unde naibia știe, că el era pediatru!) lăsat cu mortăciune. Uite că ajunsese sistemul să-și devoreze puii!

Tovarășul Babaneacșa a fost detronat politic prin demonstrația studenților R.D.G.-iști de la Medicină.

Intra prin camere și fura. Și avea ce fura, numai aparate foto bune să strângi...A făcut însă greșeala să fure și un bon de rufe la spălătorie. Nemții au prins de veste și au făcut pândă. Așa l-au coțat. Cu mare scandal și alai, cu un plutonier chemat să constate, l-au dus la circumscripția de Miliție. Aici Mama a sărit în apărarea Odraslei.

A șoptit ceva tovarășul Babaneacșa la urechea unui tovarăș milițian și brusc s-a schimbat calimera. Chit că i-au găsit în cameră aparatele foto dispărute de la colegii nemți din cămin.

Care furt, care aparate foto, care tovarăș Babaneacșa?

Numai că nemții și-au anunțat ambasada că toți (că de aia nu-i neamțul român și românul neamț) vor face pe Calea Victoriei demonstrație de protest. Toți. Și erau vreo cincizeci.

Și uite așa, undeva, acolo Sus, tovarășul Partid și tovarășa Securitate au schimbat piciorul.

Ședință imensă, cu prezența rectorului, academicianul Burghel, de dare afară din facultate a lui Babaneacșa. Tovarășii studenți invitați să ia cuvântul. Tovarășii studenți-temători. Știu ei că alde Babaneacșa „e nemuritori”. Nu sunt țiganii hoți turnători os din osul sistemului?

Toți dau din colț în colț. Se ridică în naivitatea lui Vlăduț, azi profesor de medicină, pe atunci băiat simpluț din Pitești care chinuia pisici la catedra de fiziologie. Vlăduț e preocupat de activitatea științifică și incapabil să înțeleagă piesa și miza.

- Lasă, tovarășu', cercetarea științifică! Ce zici de tovarășul Babaneacșa? Țiganul îl privește în față. O fi el încolțit, dar dacă scapă?

Are Vlăduț origine socială beton dar știe cu ce dracu' se poate lăsa? Așa că Vlăduț începe să o curvească prudent. Această atitudine aici și acum este trădarea idealurilor de partid. Se propune și se aprobă votare la vedere - excluderea sa de la cămin.

Pe termen scurt viața demonstrează că tovarășul Vlăduț e un tâmpit. Pe termen lung aceeași viață arată că

Vlăduț e vizionar.

Tovarășul Babaneacșa va fi exmatriculat, reprimat la Cluj și... acolo va crește. Babaneacșa nu a plătit cadavrul din bucătărie. Un mort în plus, unul în minus... Pur și simplu s-a expirat. Un turnător cunoscut într-o țară care gemea de candidați. Altul la rând!

Munte, mare, bălângăneală, mă pregăteam să fiu Salariat.

Că în țara asta știam exact că nu am loc decât în stal, orice aș face. De luat examene le luam cu 10, că nu era mare lucru. Învățam ușor de la natură și că ar fi fost vorba despre chimia sudurii metalelor sau bacteriologie, tot un drac!

Iar dacă ai luat în primul semestru zece pe linie, nu poți coborî ștacheta!

Supraviețuiam prudent într-un popor, stat și viitoare profesie care îmi erau absolut străine sufletește.

Eram un produs perfect al comunismului, nu ca intenție ci ca efect al structurilor în acțiune. „Noi ne facem că...”.

În anul cinci s-a anunțat examenul de Internat. Rămăneai încă doi ani în București. Îți alegeai clinica unde vroiai să lucrezi și te orientai spre o specialitate.

Ce dracu' specialitate să fac? N-aveam preferințe.

Nu mă lega absolut nimic de satul românesc unde nu aveam în nici un caz intenția să pierd trei ani.

Tocmai atunci se aplica în România redistribuirea doctorilor. Erai luat de la postul ocupat prin concurs, rupt de familie, mamele rupte de copii și trimis în alt oraș (fără să îți dea casă, așa, o cameră undeva) și unde nici nu era nevoie de tine.

Unii au făcut infarct și au murit, alții ulcer sau nevroză, dar de plecat din țară n-aveai cum. Erai ostatec!

Eu am tras concluziile și am apelat pentru consultanță la un chirurg, tatăl prietenilor mei, un om atât de practic și orientat încât era cunoscut ca Nea Fănică Portofel.

Nea Fănică m-a făcut anestezist.

- Bă, în țara asta de bandiți, dacă ești anestezist, ești legat cel puțin de o sală de operație.

Așa că m-am legat. Ideea mării urgențe m-a interesat căci, paradoxal, una ultra concretul cu abstractul. Astăzi, la Facultate, predau Anestezia și Fiziopatologia. Am dat internat preclinic, l-am luat primul și am ales spitalul Panduri. Nu știi exact de ce, avea reputație, dar mai existau și Fundeni și Floreasca.

Oricum, Pandurii mi-au schimbat viața.

Panduri era unul dintre acele *haut lieux* ale vieții medicale în 1966.

Cine zicea Panduri, zicea Theodor Burghel.

Rector, academician, Stăpân. L-am prins și ministru. În ciuda a tot și a toate.

Burghel era boier, mare proprietar din Moldova centrală. Un frate industriaș, fugit la timp în Franța.

Burghel era un tovarăș de drum al regimului pe care, până la urmă, îl înfiase.

Cu un cap leonin, masiv, academicianul nu era un simplu pupincurist.

Pupincurismul său era selectiv, la nivel înalt și iscusit.

Știusese să-și cultive icoana, iar noii snobi ai comunismului ajuns aveau nevoie de curteni cu ștaif.

Theodor Burghel umplea o nișă.

Clinica sa era un amestec de izgoniți cu bube aciuai sub pulpana sa protectoare, dar capabili, și de piloși în draci, fiecare venind cu zestrea pilei sale.

Burghel domnea deranjat poate doar de Voinea Marinov, devenit Marinescu, care primise pe mână, pentru

merite revoluționare, moșia Fundenilor și monopolul național asupra chirurgiei inimii. Era loc să se încapă cu toții.

Îl admiram fără a avea grila de citire.

Grila mi-a dat-o șeful meu direct Maestrul, Maître Sergiu Crivda.

- Maître, deștept e Burghele!

- Bibinel, e foarte ușor să fii deștept când altul nu are drept de replică.

Mișca degetul și se făcea.

Puterea și conștiința ei. Cu mica plăcere a abuzului ca un grain de beauté. Pe frontispiciul clinicii, un elegant sanatoriu particular la origine, s-ar fi putut grava cuvintele SIC VOLO.

În materie de „sic volo” e ca la sexul oral – depinde de ce parte te afli!

Eu unul veneam precum cea mai mărunță piesă a structurii, dacă eram cuminte mi se permitea să fiu de partea cea bună.

Pentru mine „Panduriul” va însemna mai puțin Theodor Burghele, ci mai mult Sergiu Crivda. În slava veche „pravada” și „crivda” înseamnă Dreptatea și Strâmbătatea.

Pentru mine Crivda a însemnat „lumina”.

Eram un „ronin” în căutare de stăpân.

Cotele mele erau înalte: nu recunoșteam nimănui dreptul de posesiune.

Crivda era scund, îndesat, semănând ușor cu Lino Ventura.

O gură tăiată dur, ca o crăpătură.

Inteligență sclipitoare, umor neconvențional.

Fusese chirurg și devenise anestezișt ca să supraviețuiască. Eram întrucâtva prieteni în ciuda marii diferențe de vârstă, dar nu mi-a spus niciodată explicit.

Prin 1948 m-am speriat îngrozitor de tare și m-am însurat...Mai târziu am aflat de la un coleg anestezișt, amestecat în cele mai înalte sfere ale puterii, cu sau fără epoleți, Dumnezeu știe, că „m-am speriat” însemna beci.

Sergiu Crivda fusese apropiat de mișcarea național-creștină.

Viziunea mea politică, atât cât este, i-o datorez.

Nu a fost niciodată perfect explicit dar stăpâna o vastă informație istorică și afluim uimit ce ignoram complet despre țara mea, despre oameni.

Față de ceilalți oameni din clinica de anestezie era intelectualul din alt trib. Din tribul pe care îl căutam.

Ceilalți?

Au declarat că sunt nebun și că „nu poți lucra cu Nicu”. Pentru Crivda eram „un băiat de toată isprava, doar că trebuie să știi cum să-l iei”.

Sigur că eram nebun. Un intern ar trebui să fie un tip amabil - politicoș umil (evident, dacă tat-su nu-i membru în CC al PCR sau general de securitate) care pupă-n cur și n-are păreri. Eu n-aveam de ce să fiu umil. Le-am și explicat-o.

Am fost șef de promoție la liceu, terminasem printre primii medicina, am fost primul la internatul de anestezie. Eram acolo temporar, dar știam și de ce eram.

Știam și cum ajunseseră unii dintre ei acolo.

Singurul lucru care mă putea fascina era inteligența.

O găsisem la Crivda.

În materie de bolnavi Crivda practica inteligența aplicată. Sub aparența unui cinism absolut se ascundea o sensibilitate extremă, bine stăpânită.

Avea vreo trei curcani acasă, în cartierul Floreasca.

Îi primise și nu acceptase să le taie gâtul.

Avea un succes nebun la femei, la cele ce știau a simți calitatea, dar nu se dădea în stambă, era cu Buster Keaton pe locomotivă.

Cu Crivda am început cursul de anestezie practică, de istorie a Bucureștiului, varianta bucureșteană a istoriilor lui Procopius din Cezareea, de politici și miștocărie a comunismului.

Prin Crivda anestezia a devenit un domeniu de interes.

Am început să citesc în draci. Se pare că dracii au ținut cu mine. Peste cinci ani m-a luat să scriem împreună celebra „Erori și riscuri în Anestezie-Reanimare”.

După Revoluție, ajuns un fel de director, mi-am recuperat dosarul de cadre unde am găsit o referință a lui Crivda. Când am citit-o parcă m-a lovit o cărămidă peste față. Mă supraapreciasse violent.

Oricum, chiar și în medicină, dacă nu în medicină mai ales, îți trebuie un maestru de care să fii legat și afectiv și pe care să-l admiri.

Șansa mea s-a numit Sergiu Crivda.

Cu un an înaintea internatului făceam niște lucrări cu o persoană distinsă, dirijorul orchestrei simfonice a medicilor, doctorul Nichifor. Un internist de calitate, intelectualul real.

Omul consulta, ne explica, eu priveam trist, copleșit, indiferent pe geam.

- Domnule coleg, matale ai ceva din tristețea berzelor spaniole...

Avea dreptate, dar nu era vina mea.

În medicină au reușit să mă trezească, să mă excite intelectual Sergiu Crivda și câteva cursuri ale profesorului Maximilian.

Întâlnirea între vina mea și vina altora, o întâlnire care năștea puținul. Plimbându-l lunile astea pe tatăl meu de 93 de ani, orbit după un glaucom prost tratat la vremea lui, am avut amândoi timp să stăm de vorbă. Altfel eram amândoi prea ocupați.

Mi-a povestit cum în 1944 erau refugiați din Chișinău la Novaci. Peste munte în Ardeal au trecut două divizii. Niște ofițeri au trecut prin casa în care eram găzduiți. Ai mei vorbeau bine rusește. Noi, cei doi frați aveam câteva luni. Privindu-mă atent, unul dintre ruși a spus:

- Uite, ăsta e unul reușit!

Nu știi dacă avea dreptate, dar dacă și cât avea, avea s-o împlinescă Sergiu Crivda.

Ajuns la Galați am reușit să trăiesc destul de bine din meseria mea. Am avut oameni care au ținut la mine și chiar și-au riscat pielea garantându-mă. Așa am plecat într-un tur al Mediteranei, de astă dată cu dus și întors.

La plecare l-am sunat pe Sergiu Crivda. Urma să apară într-o lună „Riscuri și erori în anestezie-reanimare”.

Mi-a spus jumătate serios, jumătate glumind cum îi era felul:

- Vezi să te întorci că altfel blochează cenzura cartea.

A murit în timp ce tăiam apa Mediteranei, în ziua când împlinea 57 de ani, cu o casă plină de invitați.

A murit sufocat de mârlnăia comunismului pe care n-a apucat să-l vadă crăpând, de prostia oamenilor și de acel Weltschmerz pe care îl resimțea acut ascuzându-l sub masca miștocăriei.

Teatru

Banda lui Möbius

(III)

Piesă într-un act și jumătate

Personaje:

MOEBIUS 1

MOEBIUS 2

OMUL DIN SAC

TURISTUL

Octavian Micleșcu

MOEBIUS 2: Și-atunci? Ce mă freci cu înmormântarea? Nărodul a împrumutat o sută de mii de coco (*face semnul banilor*) și a intrat în buzunarul lui Klein alături de mine și de tine, fraiere. Apoi s-a dat lovit că nu are, că plouă, că-i prea devreme, că stai să vezi și să nu crezi! Și ghici ce s-a întâmplat! (*ia o pauză ca și cum ar aștepta un răspuns*) A băgat mâna în buzunar, a învărtit-o pe acolo și... ce să vezi?... Flăcăul depășise data scadentă. Ce putea face Klein? (*același joc*) Bagă mâna în celălalt buzunar și dă de mine și de tine. Iar rolul nostru în Companie, care-i? Să recuperăm banii de la fraier, căci noi nu suntem Agenția Națională de Plăți! Fazanul se dovedește a fi în incapacitate de plată și trebuie să i se aplice o sancțiune, înțelegi? (*iși șterge fruntea de sudoare, aproape gâfâind*) Ai prins tabloul în care apari? Omul a greșit, noi îndreptăm greșeala iar locul lui este acolo.

(*MOEBIUS 2 împinge nervos sacul cu piciorul, aruncându-l în puț. MOEBIUS 1 se uită lung după sac, iar MOEBIUS 2 se așază la marginea puțului și-și aprinde o țigară*)

MOEBIUS 2 (*domol, răsuflând greu*): Cam așa stau lucrurile.

(*Pauză. MOEBIUS 2 fumează. MOEBIUS 1 stă aplecat și privește în întunericul puțului. Se liniștesc. Radioul.*)

MOEBIUS 1 (*iși întoarce privirea spre MOEBIUS 2 și zâmbește tâmp*): ...

MOEBIUS 2: Ce-i?

MOEBIUS 1: Crezi că a mierlit-o?

MOEBIUS 2: Eu știu?

MOEBIUS 1: Cum să nu fi murit? Sunt cel puțin douăzeci și trei de metri (*MOEBIUS 2 se ridică într-un cot și privește agale în puț*), chiar treizeci și opt, pot spune.

MOEBIUS 2: Patruzeci și patru, ca popa!

MOEBIUS 1: Mai bine de șaptezeci și opt.

MOEBIUS 2: Bate suta, zic. E prea întuneric acolo ca să fie nouăzeci și nouă de metri.

MOEBIUS 1: Absolut.

MOEBIUS 2: Bate suta lejer. Poate chiar o sută doi.

(*pauză*)

MOEBIUS 1: Ce zici? A mierlit-o?

MOEBIUS 2: Eu știu?

MOEBIUS 1: Cum să nu fi murit? Sunt cel puțin douăzeci și trei de metri, chiar treizeci și opt, pot spune.

MOEBIUS 2: Patruzeci și patru, ca popa!

MOEBIUS 1: Mai bine de șaptezeci și opt.

MOEBIUS 2: Bate suta, zic. E prea întuneric acolo ca să fie nouăzeci și nouă de metri.

MOEBIUS 1: Absolut.

MOEBIUS 2: Bate suta lejer. Poate chiar o sută doi.

MOEBIUS 1 (*contemplativ*): Hm... se prea poate. (*culege o piatră de pe jos și o aruncă în puț; cei doi ascultă și așteaptă ecoul*)

MOEBIUS 2 (*după câteva secunde*): Crezi că a mierlit-o?

MOEBIUS 1: Eu știu?

MOEBIUS 2: Cum să nu fi murit? Sunt cel puțin douăzeci și trei de metri, chiar treizeci și opt, pot spune.

MOEBIUS 1: Patruzeci și patru, ca popa!

MOEBIUS 2: Mai bine de șaptezeci și opt.

MOEBIUS 1: Bate suta, zic. E prea întuneric acolo ca să fie nouăzeci și nouă de metri. Bate suta lejer. Poate chiar o sută doi.

MOEBIUS 2: Se prea poate, dar să nu fi murit e prea de tot.

MOEBIUS 1: Ce pot spune? Natura este parșivă.

MOEBIUS 2: Dacă n-a murit și-l găsește cineva?

MOEBIUS 1: Cine să-l găsească? Și la urma urmei spunem că s-a împiedicat.

MOEBIUS 2: S-a împiedicat, zici?

MOEBIUS 1: Da, s-a împiedicat și dus a fost!

MOEBIUS 2: S-a împiedicat cu sac, cu tot? Cu piatra legată de gât?

MOEBIUS 1 (*ridicând din umeri*): Păi?

MOEBIUS 2 (*ridicându-se*): Chiar dacă a murit, trebuie să facem ceva.

MOEBIUS 1: Ce putem face? De înviat, nu-l putem învia.

MOEBIUS 2: Exclus.

MOEBIUS 1: Le spunem că așa l-am găsit.

MOEBIUS 2: Cum l-am găsit așa? Legat fedeleș și priponit de o piatră?

MOEBIUS 1: Păi?

MOEBIUS 2: Ia, uită-te acolo! (*arată cu degetul un loc din puț*)

MOEBIUS 1: Ce să văd?

MOEBIUS 2: Acolo. Pare că mișcă ceva.

MOEBIUS 1: Nu văd nimic.

MOEBIUS 2: Privește mai atent.

MOEBIUS 1: Nu văd. E destul de departe.

MOEBIUS 2: Eu tot zic că mișcă. Parcă se aude...

MOEBIUS 1: Ce?

MOEBIUS 2: Ai auzit? Un foșnet.

MOEBIUS 1 (*privește spre mașină*): Plouă.

MOEBIUS 2: Parcă e un geamăt.

MOEBIUS 1: Nu... a început să plouă. Da' ce-i toamnă!

MOEBIUS 2: Pst! (*amândoi tac*) Nu, nu e de la ploaie. Se aude clar din puț.

MOEBIUS 1: N-are cum.

MOEBIUS 2: Poftim?

MOEBIUS 1: Am spus că n-are cum.
MOEBIUS 2: Ei, cum să n-ai? E geamăt ca bună ziua. Ascultă!
(începe să geamă ca și cum ar repeta după cineva)
MOEBIUS 1: E ploaia, îți spun. Plouă.
MOEBIUS 2: Ploaia, pe dracu'! Nu auzi cum geme?
MOEBIUS 1: Cum să geamă?
MOEBIUS 2 *(concluzionând)*: Da, geme.
MOEBIUS 1 *(se întoarce la marginea puțului, privește, ascultă)*:
Totuși, nu geme.
MOEBIUS 2: Și totuși se tânguie. Auzi?
MOEBIUS 1: Exclus. Nu se tânguie nimeni.
MOEBIUS 2: Prostii. Se vede clar ca sticla că mișcă și se tânguie
de mama focului.
MOEBIUS 1: Doar nu sunt nebun. Nu se vaită nimeni.
MOEBIUS 2: E văitat în toată regula și nu putem sta aici, cu
bratele-n sân. *(pornește hotărât spre mașină și scoate o funie)*
MOEBIUS 1: Mie mi-ajunge. Nu văd nimic, nu sint nimic.
MOEBIUS 2 *(măsurând funia)* Cred că ți s-au cam tăiat genunchii.
MOEBIUS 1: Mie? De ce?
MOEBIUS 2: Recunoaște că ți-e frică!
MOEBIUS 1: Să-mi fie frică de un mort?
MOEBIUS 2: De unde știi că a mierlit-o? În clipa asta este și mort
este și viu, recunoaște!
MOEBIUS 1: Ce să recunosc? Eu l-am împins cu piciorul în puț?
MOEBIUS 2: Tu l-ai băgat în sac și i-ai legat piatra de gât. E
suficient.
MOEBIUS 1: Da, e suficient să-l considerăm mort. A dat ortu' popii.
A dat colțu'. Este în ceruri. E la Scaraoschi. Ce vrei mai mult?
MOEBIUS 2: N-ai de unde ști.
MOEBIUS 1: Cum n-am?
MOEBIUS 2: Uite că n-ai! Ai vreo dovadă precum că este mort?
MOEBIUS 1: E acolo, legat și cu piatra...
MOEBIUS 2: Bun. Dovedește!
MOEBIUS 1: Ai luat-o razna, profesore? Am fost împreună aici,
când...
MOEBIUS 2: Aici, da. Dar nu acolo. *(arată spre puț)* Înțelegi?
MOEBIUS 1: Înnebunesc cu tine, profesore... Dar tu poți dovedi
că este viu și nevătămat?
MOEBIUS 2: Bineînțeles că nu.
MOEBIUS 1: Vezi?
MOEBIUS 2: Asta-ți spun eu de jumătate de ceas: de vreme ce nu
putem demonstra dacă e viu sau dacă este mort, înseamnă că în
clipa asta, fazanul este și mort și viu. În același timp.
MOEBIUS 1 *(bâiguind)*: În același timp?
MOEBIUS 2: Da, în același timp.
MOEBIUS 1: Și viu și mort, zici.
MOEBIUS 2: Da. Și viu și mort.
MOEBIUS 1: Atunci ce-i de făcut?
MOEBIUS 2: Mă gândesc că ar trebui să coborâm.
MOEBIUS 1: Cum să coborâm? Noi?
MOEBIUS 2: Uite, așa bine. *(îi arată sfoara)* Unul de un capăt,
celălalt de-un capăt. Numai că tu vei fi la celălalt capăt *(arată
iarăși spre puț)*.
MOEBIUS 1: Glumești. Eu nu am făcut nimic.
MOEBIUS 2: Dacă nu ești dispus, spune. Îl sun pe Klein și poate
se oferă el *(rânjește)*.
MOEBIUS 1 *(bombănind)*: N-ai de unde ști. Poate nu pot cobori.
(începe să-și lege sfoara în jurul brâului)
MOEBIUS 2: Cum să nu poți, țacă!
MOEBIUS 1: Uite-așa... am rău de adâncime. La asta nu te-ai
gândit?
MOEBIUS 2: Nu există!
MOEBIUS 1: Cum să nu? Știința a dovedit-o de curând. Scrie pe
toate gardurile.
MOEBIUS 2: Și cine ai vrea să coboare?
MOEBIUS 1: Altcineva. Eu de ce să cobor?

MOEBIUS 2: Unul din noi trebuie să coboare iar ăla nu-s eu. Ar fi
îngrozitor.
MOEBIUS 1: Știi ce, profesore, ține asta! *(îi întinde celălalt capăt
de sfoară, de vreo doi metri)* Am să cobor eu. *(se duce hotărât la
marginea puțului)*
MOEBIUS 2: Fii cu băgare de seamă. Ți-am spus că ești de-o
seamă cu fi-miu și n-aș vrea să te pierd.
MOEBIUS 1: Nu țin minte să-mi fi spus că ai un băiat.
MOEBIUS 2: Da... e cât tine. Înalt, bine făcut... și scrie poezii.
Are o carieră frumoasă în față.
MOEBIUS 1: Tot viitorul.
MOEBIUS 2: E tânăr.
MOEBIUS 1: E-n floarea vârstei.
MOEBIUS 2: Puternic ca un marfar.
MOEBIUS 1: Sensibil.
MOEBIUS 2: Oacheș.
MOEBIUS 1: Șarmant
MOEBIUS 2: E un om liber. Să-ți recit o poezie de-a lui.
(pauză)
MOEBIUS 1: Coborâm?
MOEBIUS 2: Coborâm.
MOEBIUS 1: Mi-o reciti pe drum.
MOEBIUS 2: Da, cum să nu? O știu pe de rost.
(în timp ce-i dă drumul lui MOEBIUS 1 în puț, MOEBIUS 2 recită)
VOCEA LUI MOEBIUS 1: Asta e poezia lui?
MOEBIUS 2: Da, el a compus-o.
VOCEA LUI MOEBIUS 1: Așa, cu proxeneți, curve și ale-alea?
Ca la noi?
MOEBIUS 2: Da. Se inspiră din realitatea imediată și cică vrea
s-o redea fidel.
VOCEA LUI MOEBIUS 1: Păi, bine, spuneai că e poet, nu
taximetrist!
MOEBIUS 2: Ce zici?, că nu te aud.
VOCEA LUI MOEBIUS 1: Nimic.
MOEBIUS 2: Mai spune o dată. N-am înțeles.
VOCEA LUI MOEBIUS 1: Nimic. Nimic. *(strigând)* Mai bine ai
mai da drumul la sfoara aia.
MOEBIUS 2: Mă întind cât pot de mult.
*(în partea dreaptă, în plan secundar, începe să coboare MOEBIUS
1 legat de sfoară; de acum înainte, MOEBIUS 1 i se va adresa lui
MOEBIUS 2 privind în sus, de unde coboară, iar MOEBIUS 2,
privind în puț)*
MOEBIUS 1 *(strigând către MOEBIUS 2)*: Mai jos!
MOEBIUS 2: Nu-mi spune mie cât de jos să te las! *(se apleacă
deasupra puțului)*
MOEBIUS 1: Miroase îngrozitor aici, jos.
MOEBIUS 2: Ți-am spus eu că augeam gemete!
MOEBIUS 1 *(privind în jur)*: Cred că sunt vreo cincizeci și șapte
de metri.
MOEBIUS 2: O să-i placă lui Klein, vei vedea.
MOEBIUS 1 *(scrutând întunericul)*: Cred că l-am zărit.
MOEBIUS 2: Ajunge? Nu simt nimic.
MOEBIUS 1: Văd că sunt mai mulți p'aci.
MOEBIUS 2: Dă-le-ncolo de maimuțe! L-ai vazut?
MOEBIUS 1 *(numărând)*: Doi, șase, treisprezece... Sunt mulți. Nu
e singur, flacăul.
MOEBIUS 2: Ar trebui să cobori mai adânc.
MOEBIUS 1 *(strigând în sus)*: Îți dau cuvântul meu.
MOEBIUS 2: Mai adânc ți-am spus! Acolo, spre... ce-i aia? Spre
brusturele ăla.
MOEBIUS 1: Pentru ce să urc? Nici n-am ajuns bine. Mai jos! Dă
drumu' la sfoara aia odată, profesore! *(ajunge aproape de fundul
puțului; țipă)* N-ai de gând să mai cobori puțin?
MOEBIUS 2: Pentru ce să pierzi vremea acolo? Ești de belea!
Hai, că nu mai e mult. *(dă drumul sforii)*

Octavian MIHALCEA

Alunecări saturniene

Artistul caută neîncetat idealul, desigur înconjurat de multiple obstacole, într-un stadiu existențial din ce în ce mai precar. Propunând volumul *În moalele cerului* (Brumar, Timișoara, 2012), Anca Mizumschi ne face părtașii unui univers în care transfigurările au roluri bine stabilite, astfel fiind marcate acele momente de maximă importanță. Elocventa diversitate parcurge distanța dintre *singurătatea fetală și anul morții*. Disoluția materiei rediscută ordinea existenței și aduce în prim-plan consistente structuri hibernale, fior saturnian tăios, implacabil: *A venit lumina și ne-a luat casa./ A venit într-o noapte când nimeni nu mai credea. S-a auzit/ întâi un vuiet surd, apoi tata a zis e prea multă liniște, să fugim/ și în timp ce fugeam cu lumea în spate, cerul se îngusta cu încă un cerc/ până când am devenit un singur punct și oasele noastre/ casante și mate ne-au părăsit și au mai plutit un timp/ în întunericul înghețat dintre stele. (Lumină și frig)*. Compozițiile Ancăi Mizumschi, cu incontestabile valențe plastice, pot consona cu tonurile aproape muzicale aparținând lui Pieter Bruegel Cel Bătrân, cel ce a eternizat estetic cerul de un gri plumburiu, tonurile întunecate, arborii desfrunziți în contra luminii și personajele dramatice, atât de speciale. Abordările familiale se petrec pe fundal dramatic, acolo unde estetizările posedă o nelipsită aură expresionistă. Mișcarea e îngreunată de presiunea considerabilă a locuirii *în golul ușilor interioare (Deszăpezirea)*, gest cu ample conotații angoasante. Sentimentul unui iminent “fin du monde” presează și alungă orice pozitivitate a orizontului de așteptare. Sublimare în vederea speranței soteriologice, ieșirea din cercul aneantizant naște stări de neuitat: *Umblam goală răzând și sunam/ din bănuții aruncați în cutiile de conserve goale/ din fața bisericilor unde oamenii se aplecau în genunchi/ ca să aibă cu ce să își cumpere pâine sau carne. Să plecăm de aici ai spus/ și ne-am strecurat pe sub gardul cimitirului, corpurile noastre au inundat străzile/ ca afluenții dunării la vărsare, și oricine putea să ia o cană cu apă, să o ducă acasă./ să o înmulțească, să facă un fluviu la loc./ să trăiască din noi de pomană. (Un fluviu la loc)*. Fine rostogoliri acvatice marchează stadiul *poemelor de dragoste*. Amintind de unele motive uzitate de Virgil Mazilescu în poezia *cineva pe lume are nevoie de mine (fiecare să-și ascundă îngerul în buzunar/ ca la bălci/ ca la/ cinematograful mut/ poate zborul va țâșni printre zdrențe și urechi/ ei ce să-i faci vom fi un biet simbol/ și unghiul din toate imposibil)*, Anca Mizumschi vizualizează cerul împreună cu dezirabilele dorințe ascendente: *Cel mai bine e să îți ascuți mama/ să stai așezat la masă cu împăratul ceresc/ cu cerul direct peste tine ca un giulgiu pentru genunchi/ și să te veseleşti, să te încante ideea că nu o să-ți fie foame/ și sete și frig și de abia atunci mama ta o să vină spre tine ținând în mâini o tavă cu pahare de sticlă/ colorată pline cu tot felul de cuvinte ca la bălci, ca la un cinematograf mut/ pe care poți să desenezi pe pereți cu carioca și să spună bea de aici, bea din laptele ăsta/ până te îmbeți, până poștești la altceva decât să te naști/ din corpul meu încă o dată și încă o dată. Când ai să înveți și tu/ să stai acolo sus liniștită cu cerul așezat direct peste tine/ca un giulgiu pentru genunchi? (Cântecul unei fete cumiști)*. Ceea ce ne place să numim “realitate” poate avea o aparte consistență multiformă. Iată una dintre accepțiunile acesteia, în viziunea Ancăi Mizumschi: *Poate, ultima dată îmi iese. Realitatea arată ca un perete construit/ din carne/ și vin. (Carne și vin)*. La anumite ore privilegiate, aproape orice elevare este posibilă, chiar și în prezența unor îngeri bizari, *fără față, cu aripile prinse în bolduri de cer/ în insectar (Spânzurătoarea greșită)*. Fluide teritorii onirice populează acest imaginar poetic: *Dacă îți lipești urechea de caloriferul din camera mea noaptea/ se aude marea. Picioarele patului se acoperă cu o crustă fină de sare/ și poți pluti în timp ce dormi. (Înecata)*. Pentru că *din vertij se naște lumina*, dereglările, sistematice sau nu, rimbaldiene sau nu, pot *sună și-n rai*

ca o chemare (*Balansoarul lui Dumnezeu*), pentru esențiale modificări ale interiorității. Deasupra tuturor, cerul cu moalele sale, ceea ce poate duce cu gândul la un tutelar punct "Sahasrara" abordat în cheie lirică. Nelipsitele răni sunt etalate cu dezinvoltură prin bazarul lumii, câteodată încărcate metafizic: *Singurul lucru pe care îl aveam erau rănilor./ Stăteau agățate de noi ca niște globuri de Crăciun strălucitoare/ pe dinafară și de câte ori răsărea soarele le puneam în lumină/ să le vadă și ceilalți. Fiecare casă avea rana ei principală/ și o mulțime de răni mai mici, pe care urcai ca pe niște scărițe/ atunci când voiai să ajungi la alte generații. (Comerțul cu răni)*. Clarobscuritatea estetică comportă valențe metempsihotice recognoscibile printre toate primejdiile înconjurătoare. Interioare problematizări caracterizează viețuirea în universul liric propus de Anca Mizumschi, câteodată influențat de o specială "omerta" ce ia treptat valori adictive: *Sunt prinsă în poem,/ din când în când,/ în nopțile cu lună,/ pe craniul meu ars curge/ ceară (Prizonierat)*. Imaginile se succed într-un carusel cromatic unde trecerile succesive presupun nebănuite surprize, respirații la lumina lumânărilor. Omniprezente peisaje marine asigură irealul ambianței în care *miresele aveau rochii de culoare muștar, fără pată/ din când în când fluturi uriași li se așezau pe umeri/ și le conduceau la altar ca o busolă/ care nu arăta același lucru,/ câteodată nu arăta mai nimic/ și atunci ele înaintau/ complet oarbe/ dușe-n lesă/ de o armată de fluturi (Natură moartă)*. Mariane Marin îi este închinat un poem care evidențiază tușant rațiunea speranței într-un prezent fără milă: *Trăiesc ca minorele violote pe stradă/ și fotografiate cu încetinitorul/ pe care cenzura te lasă să le dai în ziar/ dacă le pui o panglică neagră pe ochi (De-a baba oarba)*. Trebuie să pătrundem legile ieșirii din pământ pentru a cuceri promisiunile celeste. Misteriile abordate țin de problematica luminii, chiar a iluminării. Prețul poeziei e greu estimabil, situat în acea zonă intens visceralizată dintre viață și moarte. Ca o posibilă concluzie, mereu de dorit, se impune *sfârșitul războiului și așteptarea/ paradei militare (Sfârșitul războiului)*. Dar până atunci persistă ultragierea, consubstanțială condiției de trăitor într-o lume a dualității. Problematice "umbre" apasă poveștile de iubire, toate predispușe alunecării. Din evidențele carnale derivă neliniști *îmbrăcate în ceară (Maternitate)*, însoțitoare constante și, paradoxal, greu identificabile. Totuși, căi bine fundamentate vizează deschiderea. Poeta imaginează un stadiu al cunoașterii bazat pe continua regenerare temporală, spre a câștiga serenitatea: *ca amintirea unui toc/ din acela din care cerneala curgea limpede, liniștitoare și hârtia/ semăna cu pielea mea de copil și cerneala avea altă culoare/ și mama și tata tineri râdeau/ strigând după mine, nu mai sta atât/ timp suspendată în lumină ca într-un scrânciob/ agățat de cer că o să te doară brațul/ și nu o să înțelegi niciodată/ că cerneala are altă culoare/ și că liniștea e altceva (Liniștea e altceva)*. Treptat, culorile invadează spațiul vital, proiectând tabloul finalului pe lângă simboluri diafane. Fericirea e de multe ori asociată trecutului, dimineată fără sfârșit, protectoare: *Pe vremea când trăia bunica mea toți eram fericiți și de câte ori/ ne uitam la hârtia de pe peretele din bucătărie era tipărit cu roșu calendar ortodox/ nu vedeam decât un șir de aureole strălucitoare,/ o listă de sfinți așteptând-o în ordine/ pe bunica mea. (Calendar ortodox)*.

ASTENII, DEPRESII SI MELANCOLII (continuare din pagina 9)

Cât privește melancolia, în sine o stare kitsch a existenței, putem constata că a făcut parte din trăirile de referință ale secolului romantic, asumată cu voluptate în prima jumătate și cu luciditate în cea de-a doua a veacului respectiv. Tocmai de aceea un Eminescu, trăitor în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, nu e un romantic pur-sânge, chiar dacă mulți s-au străduit să-l îmbrace cu mantia curentului respectiv. Deranjat oarecum de defazarea dintre momentul creației eminesciene și cronologia romantismului, un exeget al lui Eminescu a văzut în acesta un romantic împlânzit, în stil Biedermeyer, ceea ce a rezolvat problema defazării, dar nu a rezolvat-o pe cea a valorizării. Plasarea în categorie minorilor epigonici nu-l avantajează pe poetul român ale cărui melancolii vin din altă parte decât din cele din direcția romantismului. Un ins care și-a trăit viața matură sub amenințarea morții iminente nu putea fi un optimist. Puțini știu că tânărul Eminescu a aflat la 20 de ani că boala moștenită de la părinți îi mai dă un răgaz de 10 ani de existență lucidă. Corespondența publicată recent confirmă cu „asupra de măsură” afirmația noastră, scrisorile trimise Veronicăi Micle fiind și un jurnal *sui generis* al suferințelor trupești ale poetului gazetar. Din această presiune a timpului care „trece în urmă” vin melancoliile eminesciene, care, sub pana sa neliniștită, devin automat vers („melancolia mi se face vers”). Era o eliberare, o confesiune, o exhibare de o stare de spirit care-i chinuia zilele și nopțile, fără ca el să poată face ceva ce s-o stopeze. Nici chiar dragostea înflăcărată ce i-o purta Veronicăi Micle nu putea să-l scoată din această stare de dizgrație, motiv de nemulțumire și reproșuri din partea tinerei văduve, dornică să pună capăt situației de amantă și apoi de logodnică perpetuă a celui pe care l-a descoperit într-o Vienă postromantică în chip de student în filozofie și de poet-speranță a Junimii. Ulterior și l-a asumat în posturi mai lumești care au dat naștere la bârfe și reproșuri și de aceea tonul din scrisorile Veronicăi e altul decât cel din ale bărbatului care și-o dorea lângă sine, dar era constrâns de limite fizice, financiare și psihice s-o facă. E o explicație mai plauzibilă pentru melancoliile metamorfozate în vers decât aceea agonie a romantismului întârziat care pune în desuetudine astfel de trăiri. Suferințele nu sunt așadar, decât ipostaze ale vieții, în nesfârșite variante de manifestare și trebuie acceptate ca atare.

Iosif Titi Boantă

Maestrul coregraf Iosif Titi Boantă a făcut parte din juriul Festivalului Internațional de folclor "Doina Covurluiului" ce s-a desfășurat la Galați în perioada 15 - 18 august 2013. Cu această ocazie a dialogat cu Florina Zaharia împărtășindu-ne câteva impresii.

Înainte de a răspunde la întrebările adresate de dumneavoastră, dați-mi voie să vă prezint câteva din elementele ce cred eu că definesc personalitatea mea ca slujitor în domeniul tradițiilor populare.

Fiu de dascăli, total implicați în întreaga viață a comunității, am crescut în mijlocul tradițiilor și obiceiurilor, am crescut cu hora satului la fiecare zi de sărbătoare, cu frumusețea costumelor cusute în alb-negru specific zonei de câmpie a Transilvaniei.

Dansator în timpul studenției la Ansamblul "Mugurelul" al Universității "Babeș Bolyai" din Cluj Napoca (1968-1971), coordonator de formații de dansuri populare laureate la festivaluri naționale, în perioada când eram la catedră ca profesor de educație fizică, la școala din Unghieni, Mureș (1971-1985), coregraf al Casei de Cultură a Tineretului din Târgu-Mureș (1985-1990); ajungem în perioada anilor 1990-2010, timp în care am coordonat destinele Ansamblului Profesionist "Mureșul" din Târgu-Mureș, instituție de referință între cele de gen din țară. Cu acest ansamblu am reușit timp de 20 de ani să descopăr, să valorific și să promovez cel mai mult, o parte din tezaurul nostru inestimabil al tradițiilor, portului, obiceiurilor și cântecelor noastre populare.

Am realizat foarte repede că toate acestea sunt bunurile cele mai de preț pe care le are poporul român.

F.Z.: Ați păstorit timp de 20 de ani Ansamblul Artistic Profesionist Mureșul, ați realizat sute de spectacole în țară și peste hotare aducând în fața spectatorilor tradițiile autentice populare. Care este lecția pe care ați învățat-o în acești ani și pe care puteți să o transmiteți tinerilor coregrafi?

T.B.: Dacă ne referim în contextul actual al europenizării și globalizării, graiul, portul popular, obiceiurile și tradițiile, sunt elementele care ne dau identitate și ne definesc pe noi ca neam. De aici decurge sfânta noastră datorie, nobila noastră misiune de a le păstra și de a le transmite generațiilor următoare.

F.Z.: Dansul și folclorul sunt profesii cu normă întreagă în activitatea dvs zilnică?

T.B.: Pentru un slujitor sau un iubitor al tradițiilor al culturii populare, al jocului popular în special, nu există

normă sau program de lucru redus. Este o activitate continuă, nenormată, ce se desfășoară zilnic, uneori până noaptea.

F.Z.: Coordonați de câțiva ani un Festival al Portului și Cântecului rrom, o manifestare inedită în România. Ce implică acest fapt din punct de vedere organizatoric și nu numai?

T.B.: Da, în anul 2000, am inițiat împreună cu un partener din Japonia, un festival de cantece și jocuri populare țigănești, prin fundația "Rromafest", ce de-atunci se ocupa de punerea în valoare a culturii populare țigănești. Participă zeci de formații de jocuri populare țigănești dornice de a-și prezenta ceea ce au ei mai vizibil la cultura lor tradițională. Am descoperit foarte multe talente extraordinare în interpretarea cântecului și dansului țigănesc, care apoi

au promovat această cultură în întreaga lume.

Trebuie știut că portul țigănesc din Transilvania, are un colorit aparte, iar jocul are un dinamism și o complexitate mult mai mare față de jocurile țigănești din alte zone care au suferit influențe orientale sau a dansurilor de curte.

F.Z.: Cum și cât s-a dezvoltat dansul popular în ultimii 20 de ani? În ce direcție s-a evoluat în domeniul coregrafic?

T.B.: Nu știu dacă în ultimii 20 de ani poate fi vorba de o dezvoltare a folclorului românesc, ci mai degrabă de eforturi pentru a le păstra și transmite mai departe.

Constat însă cu multă satisfacție în ultimii ani o apropiere a tinerei generații, copii, adolescenți de jocul și cântecul popular tradițional, atât în mediul rural cât și în mediul urban.

În ceea ce privește domeniul coregrafic, se constată o renunțare la coreografiile mamut, în favoarea unor coregrafii mai elastice, mai dinamice, gen show.

F.Z.: Cum se vede orașul de la Dunăre, cu tot ce implică tradiție și cultură populară, de la Tg Mureș?

T.B.: Despre specificul zonei Galațiului, cred că am aflat prima dată din povestirile lui Panait Istrate, și apoi din prezentarea mai nouă a orașului.

Pentru mine Galațiul este un oraș extraordinar, multicultural, dar unde toți sunt la fel de primitori și ospitalieri.

Festivalul a făcut ca de la an la an publicul să devină tot mai avizat în ce privește dansul și cultura altor popoare.

Publicul gălățean a ajuns să aprecieze cultura tradițională a unui popor, ca adevărat mijloc de cunoaștere, de apreciere și apropiere a acestora.

Galațiul este orașul care te cheamă să revii și ori de câte ori ai face-o descoperi ceva nou.

Încă un Trofeu la Galați

Elevii profesoarei Monica Măciuceanu din cadrul Școlii de Arte a Centrului Cultural Dunărea de Jos au adus noi premii la Galați, de această dată de la Iași, unde s-a desfășurat ediția a patra a Festivalului Internațional „Music for Kids” în perioada 9 – 11 august 2013. La grupa de vârstă 8 – 10 ani Ioana Bulgaru a primit premiul al III-lea, la grupa de vârstă 11 – 13 ani Sebastian Mihai a obținut o Mențiune, iar juriul format din 15 membri având ca președinte pe compozitorul Viorel Gavrilă a decernat Trofeul Festivalului Gabrielei Munteanu la categoria de vârstă 11 – 13 ani.

După succesul repurtat la Festivalul Internațional de la Iași, elevii clasei de canto muzică ușoară participă în data de 10 septembrie 2013 la preselecțiile pentru „Românii au talent” Să le urăm succes!.

Hartmut Stegemann

Esenienii, Qumranul, Iisus și Ioan Botezatorul

Continuare din numărul 136

Interesul arheologic față de așezarea de la Qumran a ajuns la apogeu însă numai după cea de-a doua plecare a cercetătorilor, în martie 1952. Beduinii au început să facă de acum căutări pe cont propriu, iar în luna august a aceluiași an, au descoperit a patra peșteră, care conținea resturile a aproximativ 600 de suluri. Această peșteră nu se afla însă undeva departe în munții stâncoși, asemenea celorlalte grote descoperite, ci într-un pinten al terasei din marnă, destul de aproape de ruinele de la Qumran.

Desigur, cercetătorii au făcut și în această peșteră investigații și au găsit, printre resturile de moloz și în fisurile din podeaua peșterii, mai multe fragmente de manuscrise, material care a completat ulterior manuscrisele achiziționate prin intermediari de la beduini. Dar mai mult decât atât, era de acum limpede că ruinele de la Qumran, situate la doar câțiva metri de această grotă și care niciodată nu fuseseră investigate foarte atent, trebuiau privite cu un deosebit interes.

Această ultimă descoperire a ocazionat și numerotarea peșterilor în ordinea descoperirii lor, asociindu-se fiecare cifră cu litera Q de Qumran, cu scopul de a se distinge manuscrisele ascunse aici de cele descoperite în altă parte, de exemplu, la Wadi Murabba'at. În urma acestei codificări a literaturii de la Qumran, există întotdeauna o indicație a conținutului manuscriselor, de obicei prin intermediul abrevierilor academice convenționale. Abrevierea 1QJes, de exemplu, desemnează un sul descoperit în prima peșteră a complexului de la Qumran, conținând textul cărții biblice a lui Isaia. În cazul în care mai multe manuscrise ale aceleiași lucrări provin din aceeași peșteră, ele se disting prin intermediul unor litere mici notate deasupra. De exemplu, două suluri ale cărții Isaia din prima peșteră se numesc 1QJes^a, respectiv 1QJes^b. Mai mult, manuscrisele din peștera respectivă au primit numere de serie. Când fragmentele sunt prea mici pentru a se putea determina conținutul, aceste bucăți sunt pur și simplu numerotate, de exemplu, 4Q521.

În campaniile de săpături dintre anii 1952-1958, arheologii francezi, anume călugărul dominican Păre Roland de Vaux și asistenții săi, au descoperit că a existat o așezare pe situl de astăzi de la Qumran încă de pe vremea regilor lui Israel, adică aproximativ de la mijlocul secolului al IX-lea î.Hr., anume rămășițele unei cisterne adânci, un turn de apărare și câteva clădiri. Odată cu căderea regatului de sud (a lui Iuda) în 587/586 î.Hr., se pare că această așezare a fost distrusă de babilonieni. Abia pe la anul 100 î.Hr. resturile așezării vechi au fost curățate de moloz, restaurate și s-a construit un spațiu de activitate pentru un număr mai mare de oameni.

Deosebit de importantă pentru toate concluziile ulterioare ale istoricilor este descoperirea a două cuptoare pentru producerea de vase de lut, prin intermediul cărora s-a putut data construirea acestei noi așezări. Manufactura lor a dus la concluzia existenței continue a acestui nou amplasament, până la distrugerea sa, în anul 68 d. Hr.

Nicăieri în afară de Qumran nu s-a produs acest tip special de ceramică. Piese individuale de acest gen, descoperite în alte părți ale Palestinei, nu pot proveni decât de la Qumran. Cu siguranță, locuitorii de odinioară ai așezământului au vândut o parte din producția lor altora, de exemplu, locuitorilor din Ierihon, pentru a achiziționa mărfurilor pe care ei nu puteau să le producă. Ceramică de același fel a fost găsită nu numai în ruinele sitului însuși, ci de asemenea în ruinele anumitor clădiri de întreținere din apropiere, în peșterile unde s-au găsit manuscrise și în alte peșteri situate în apropierea falezei de la Qumran. În consecință, nu poate fi nici o îndoială că toate aceste descoperiri sunt strâns legate de așezarea de la Qumran, care este datată aproximativ între anii 100 î.Hr. și 68 d.Hr.

În cursul săpăturilor de la Khirbet Qumran, arheologii au mai descoperit în terasa marnă, în 1952, cea de-a cincea peșteră, în 1955, Peșterile 7Q, 8Q și 9Q, care conțineau rămășițele unor pergamente, precum și Peștera 10Q, care conținea resturi ale lucrurilor deținute de locuitorii ei de odinioară, printre care un ciob dintr-o oală de lut cu primele două litere ale unui nume, dar nici un sul.

Beduinii au mai descoperit și ei două peșteri în pantele stâncoase ale Deșertului Iudeei, anume: în septembrie 1952, la aproximativ 300 de metri de Qumran, chiar pe drumul de urcuș de pe faleza stâncoasă către munți, Peștera 6Q, care conține rămășițele a 35 de suluri, iar în 1956, la aproximativ 250 de metri sud de Peștera 3Q și la aproape doi kilometri de Qumran, Peștera 11Q. În aceasta au fost găsite mai mult de 20 de pergamente, dintre care unele erau încă bine conservate, dar majoritatea erau deteriorate foarte puternic.

Acestea sunt toate cele descoperite până în prezent. Un accident norocos ar putea aduce la lumină alte noi peșteri din complexul de la Qumran care conțin manuscrise. Dar nu este de așteptat mai mult de atât, acest lucru devenind clar atunci când diferite descoperiri din peșteri individuale sunt investigate mai îndeaproape și puse în relație una cu alta. Puzzle-ul rezultat produce o imagine de ansamblu destul de completă (*a se vedea mai jos, în capitolul al cincilea*).

Traducere: Mitruț Popoiu

Am văzut, am admirat, am fost copleșită

(Veni, vidi, vici)

Dacă Viena are 3 inele, în Franța am făcut 3 mari rocade: turul monumentelor, cel al monarhiilor (castele, Versailles) și al artelor. Aș împodobi aceste inele cu pietre prețioase: castelul Chenonceau cu un smarald, atelierul lui Brâncuși cu diamante, iar Barbizonul cu rubine. Aș adăuga topaze castelului Fontainebleau, porfir Domului, agate, ametiste și o coroană uriașă Parisului!

Râul Cher curge liniștit pe sub castelul Chenonceau. Soarele se scaldă în apa limpede și ne mângâie dragăstos. Să intrăm în castelul celor 5 doamne... Vaze mari cu flori sau uriașe coșuri multicolore tronează în fiecare sală, galerie, ba chiar în bucătărie! Tablouri de Murillo, Rubens, Primatice, Corregio și tapiserii flamande ne încântă ochiul și ne încălzesc sufletul. Spiritul nostru își ia aripi din estetica frumosului, din șaptele tănuite ale istoriei, din fastul și măreția curții regale franceze. Tabloul lui Rigaud cu Ludovic al XIV-lea, somptuos și măreț, mă copleșește. Rama e aurită, bogat ornamentată, demnă de Regele Soare.

Din balcon o priveliște superbă mă surprinde: din colțul drept grădina Diane de Poitiers, *jardin a la française* cu straturi tăiate geometric și peluze de iarbă; în stânga, mai mică dar plină de flori, grădina Caterinei de Medici.

În bucătărie tingirile de alamă strălucesc ca un bronz nou-nouț; nici nu-ți vine să crezi că au fost folosite acum câteva sute de ani.

În labirintul din parc intri ca din joacă copilărească și tot la fel ieși: nimic nu e complicat, nu te încurci prin fundături, nici nu te rătăcești. De un verde curat, cu Cariatide albe, toate acestea îmi amintesc de culorile ducesei de Valentinois purtate la turnirul în care regele, iubitul ei, moare.

În atelierul lui Brâncuși ochii mi s-au umezit: cocoși, păsări măiestre, domnișoare Pogany, foci, pești, negrese blonde, cuminenia pământului, rugăciuni, săruturi și coloane nesfârșite mă asaltează din toate părțile; din lemn, ghips, marmură sau bronz, capodoperele marelui maestru mă înalță spre cerul de azur al Parisului lui Anatole France din « Le crime de Sylvestre Bonnard ». Puțini vizitatori, dar așa mă pot cufunda în cărțile demult citite despre Brâncuși. Totul e alb, așa cum era Constantin pe catafalc, totul e pur, este esență. E mesajul artistului pentru omenire; încifrat ca hieroglifele egiptene descifrate de Champollion, simplu ca filosofia țaranului român, deschis ca sufletul inocent al unui copil.

Nu am vizitat Centrul Georges Pompidou căci am căutat înfrigurată atelierul lui Brâncuși aflat pe esplanadă. Poate nici nu aș fi putut vizita altceva: ochii, sufletul și mintea îmi erau pline de darurile celui plecat din Hobița. Cu părere de rău am părăsit acest loc magic care povestește despre spiritualitatea poporului român în plin centru al Parisului despre care se spune că este leagănul culturii universale.

Cerul lăptos al Barbizonului trasează în suflet linii impresioniste pline de delicatețe: căsuțe cochete, ateliere de pictură, flori multicolore, lanuri de grâu pline de maci, picturi murale din pietricele care evocă capodoperele măștrilor impresionisti (Monet, van Gogh, Corot, Millet), sculpturi în vitrine, toate se împletesc într-o atmosferă de serenitate, estetică, simplitate. Barbizonul, sătucul aflat

la 60 km de Paris te transportă într-o altă dimensiune temporală (anul 1850) departe de tumultul metropolei și de asaltul turiștilor dornici să immortalizeze trecerea lor pe la picioarele Turnului Eiffel sau în piața din fața catedralei Notre Dame. “Școala” de la Barbizon va deschide drumul pentru impresionism. La această școală s-a remarcat și marele nostru pictor, Nicolae Grigorescu.

Înscris în patrimoniul mondial al umanității din 1981, ansamblul format din domeniul și castelul Fontainebleau primește recunoașterea de către comunitatea internațională a rolului esențial jucat de această reședință regală atât în istoria Franței, cât și în dezvoltarea artelor în Europa. Reședință regală încă din Evul Mediu, centr artistic major în secolul al XVI-lea, castel apreciat și căutat de mulți monarhi francezi, Fontainebleau a adăpostit timp de zece secole toți suveranii și familiile lor, fiind chiar și reședința principală a guvernului.

Fontainebleau mă copleșește: de la camerele regelui Francisc I până la sala tronului și cabinetul lui Napoleon Bonaparte, totul concentrează măreția monarhiei și a imperiului francez: tavane aurite bogat decorate, mobilă marchetată, covoare, tapiserii de Gobelin, tablouri, armuri. Reședință fastuoasă mai impresionantă parcă decât Versailles! Am pășit pe majestuoasa scară “fer a cheval” și m-am simțit o adevărată regină; imaginar m-am așezat în patul Anei de Austria și am simțit palpitând în inima mea fiorul Frondei și freamătul vieții de la curtea regală a regelui Ludovic al XIII-lea.

Am lăsat în urmă cavaleri și prințese, rochii de mătase și săli de bal și am pătruns în pădurea de la Barbizon; am văzut apoi lanurile de grâu auriu pline de maci roșii pe care i-a immortalizat Monet. Parcă eram pe un tărâmul minunat din poveștile copilăriei!

A fost o vară de vis, o excursie plină de locuri extraordinare, cu amintiri de neuit gravate în sufletul și inima mea, cu emoții și impresii copleșitoare; pentru mine proverbul s-a modificat: să vezi Franța și apoi să mori!

Adriana GHÎȚĂ

Mariana Eftimie Kabbout

*Mai singur ca poetul e
zgomotul în care a fost exilat.*

Mariana EFTIMIE KABBOUT

Haos

Ispite-n chip angelic, derutate,
Învață numele-a-mi rosti corect,
Bătând din palme. Ritmul nu-i perfect,
Cum nu-s nici eu să pot avea dreptate.

File intacte-absurd numerotate,
Mai mult încurcă-n loc a descâlci
Mistere ce de tot m-or îmbrânci
În craterul cu minți paralizate.

Și ce? Cu mine-n plus nu se mai poate
Să fie-același haos nedescris?
Oricum, aceste rânduri ce le-am scris
De aspre minți se vrut-au judecate...

Frunze

Sub aceste frunze cât mai e pământ?
Cât rămâne-n toate ca un fel de știre
Fără mângâiere, ca o nesfârșire,
Șiroind pe tâmpla unui necuvânt?

Cât ne aparține când nu vrem să știm
Că n-a fost ursită pajiște în floare
Fără glasul toamnei, fără ierni barbare?
Cât mai suntem totul ca nimic să fim?

Astfel, ca-n poveste, fi-va greu deloc
Să mai batem câmpii cu rotiri celeste,
Când nici locul nu e ce credeam că este...
Locul de sub frunze nu-i pământ. E joc.

Căutare

Te recunosc în lacrimi călătoare,
În stele fără nume și în vis,
Pe ramuri triste, în zăpezi barbare,

Pe fila unui antic manuscris.

Te reclădesc din viscol și din stoluri,
Ca pe un gând cu suflet de copil
Și te ascund, să nu te mut în roluri
Care te joacă des și inutil.

Nu înțelegi că vreme nu mai este,
Că timpul a murit de la-nceput?
N-am inventat o altfel de poveste
Doar ca să pot afla că te-am pierdut!

Te recunosc... și tu mă știi... și poate
Suntem același neînvinș păcat
În care am rămas... crezând că toate
Vor ști de ce... de ce te-am căutat...

Mereu la fel

Eu am rămas cu inima pe-o parte
Și te iubesc la fel ca și atunci...

Tu ai plecat, spunând: „E doar o carte...
Un fel de carte-a ochilor adânci...”

Și nu mai sper că-n tihnă-ai să mă vezi,
La cât de plin de lipsuri mă visezi...

Strada

Trec pe strada fără nume
Unde iarna e o lume
Cu un suflet pe afară...
... și cer...

Un vecin care mă știe
Mă servește c-o felie
De apus, cafea amară...
... și ger...

Caut stația în care
Cunoșteam o trecătoare
Ce faimoase acadele
vindea...

Dar pe strada cu pricina,
Azi, e dulce numai vina
Că mai umblu după ele...
... așa...

COSTEL AGACHI-RAM

Membru al Societății Scriitorilor Târgovișteni

Pe conturul vieții unui om

Scânteie și miracol... venite din genune
Sortite de-un oracol... fără de chip și nume
Ajunse pe-o planetă... mirifică, albastră
E omul și-a lui ceată... e- lumea lui și-a noastră

Când te referi la Cosmos... gândești la energie
Gândești la echilibru, gândești la armonie
Și multe își au locul între coordonate
De spațiu și de timp... precise, ordonate.

Dar alături de acestea, cum s-ar zice gard-în gard
Cosmosul ni se oferă... și cu haos și hazard!
Căci de-ar fi o Entitate:... ”ZEUS peste Univers”
E i-aș face nimb de slavă... din coroana unui vers!

Dar cum Nimeni nu se-arată, nu deschide nicio poartă
Nu dă semne că există, ne vedem de soarta noastră...
Și viața omului petrece... dintotdeauna peste timpuri
Gradate dar cuprinzătoare... net-schimbătoare anotimpuri

Ale vremii... sunt tranșante, ale vieții... galopante
În amor sunt delirante... dar în totul... fascinante!

După îngheț și-ncremenire, e Redivirus-Primăvara
Și după ea fierbinte vine, frumoasă, luminoasă, vara
Cu poame, roade de tot felul, urmează opulenta Toamna
Și strânge apele în gheață, puțin hulită... Baba iarna

În viața omului copertă, cu joc și bucurii: Copilăria
Cu-nvățătură, educație, idilă, vine Junețea cu euforia
Cu griji, răspunderi, dar și satisfacții, trăiești din plin Maturitatea
Și-apoi firesc, dar și inevitabil, urmează cu de toate... Senectutea

Mai toată lumea știe astăzi că dragostea începe c-un surâs
Inoculând în inimă fermentul, și crește-apoi cu un sărut de vis
Și dragostea dă fructe „grele”: dă spasme, dă copii și bucurii...
Iar când te-ajung... anii din urmă, te mângâie... cu amintiri

Ca să cuprindă toate-acestea și să aibă zile... tandre
Omul luptă fără preget și urmează lungi meandre...

LIVIA CIUPERCĂ

Să ne-amintim de profesorul IOAN CONSTANTINESCU!

E bine ca din când în când să desfacem timpului mantie mângâietoare peste multele învolburări ce ne-au marcat existența. Deși nu suntem desăvârșiți, noi insistăm în devenirea noastră, conștientizând că Marele Tot, zămislicitor al triadei „*cel care știe*”, „*cel care face*” și „*cel care spune*” (R. W. Emerson), ne va ajuta să pătrundă-n adâncime de suflet, vibrând într-un adevăr, bine și frumos.

Și călăuziți de-acest benefic imbold, să ne-amintim că în această toamnă IOAN CONSTANTINESCU ar fi putut împlini 75 de ani. Ar fi fost o încântare – pentru numeroasele serii de studenți de la Universitatea Iași. Ar fi putut primi aplauze - pe scena Naționalului ieșean. Ar mai fi scris interesante studii de istorie comparată. Și-ar fi putut reîntâlni rudele și prietenii - în satul natal: Rogojeni de Covurlui/Galați. Ar fi avut bucuria de a sărbători 15 ani de la reînființarea, la Iași, a *Catedrei de literatură comparată și estetică* (după o stagnare regretabilă, și după propriul exil în Germania). Dar din toate acestea nu au rămas decât studiile, piesele de teatru și amintirile aceluia care s-a numit în această viață efemeră: **Ioan Constantinescu** (21.09.1938-3.01.2002).

Ca profesor universitar, a făcut un adevărat cult din studiul comparatist, având în prim-plan creația lui Mihai Eminescu. Gândul i-a fost îndreptat (nu neapărat ca un mentor) către Nicolae Iorga – unul dintre puținii analiști care au „*presimțit*” și au înțeles dimensiunile, rolul și destinul operei eminesciene în contextul literaturii române, în primul rând. Se întâmpla în 1903, când N. Iorga descifra o parte a manuscriselor poetului, și nota în articolul **Eminescu și generația de astăzi**, că: „*un nou Eminescu apărură!*” Problema celor „*doi*” Eminescu, o regăsim și la Ion Negoitescu. Câtă subtilitate recunoaștem aprecierii istoricului Iorga: **Opera** lui Eminescu este „*cu două fețe, una de în și alta de mătase*”, ea este „*izvor și cascadă catastrofală și poate figura simultan cu aceleași piese*”, în culegerea lui Arnim și Brentano, Novalis sau Hölderlin.

Va reveni comparatistului Ioan Constantinescu să insiste asupra sutelor de manuscrise eminesciene în limba germană, apreciind „*expresia germană*” a poeziei marelui poet, realizând, printre altele, și o profundă disecție în relația Eminescu-Rimbaud. Multe alte eseurile de literatură comparată, semnate de Ioan Constantinescu, vizează: „*decromatizarea și cromatica ireală*” sau „*interiorizarea neutră*” – la Bacovia, „*cromatismul și culoare indirectă*” – la Fundoianu, „*politicul și contopirea temelor*” – la Dinescu... (**Anotimpul Haijinilor**, 2001) Și exemplele pot continua.

De asemenea, teatrul lui Caragiale devine pentru profesorul și criticul literar Ioan Constantinescu o constantă. În studiul **Caragiale și începuturile teatrului european modern** (revizuit și republicat în mai multe ediții), constatăm o profundă analiză, privind: „*relația cu vechea artă comică*”, „*structura*” dramei, personajul, „*metamorfoza limbajului*”, „*deriziunea absurdului*” – „*carnavalescul, motivul <lumii pe dos>*”, „*aventura cuvântului*”, precum și o pertinentă „*demonstrație*” a valorii marelui dramaturg în contextul literaturii universale.

Merită să reflectăm puțin și asupra dramaturgului Ioan Constantinescu (absolvent și al unor cursuri de teatrologie, la München, în 1971 și 1972), cu referire la volumele: **Don Juan sau Întoarcerea la dragoste** (1994) și **Bisidentul. Amphitryon** (1998). Nu cunoaștem dacă i-au rămas texte dramatice, în manuscris. Însă putem afirma că s-au scris cronici favorabile, la timpul respectiv, sub semnătura lui Ioan Holban, George Bădărău, Mihai Zamfir etc. În a sa **Istorie a literaturii. Dramaturgia** (2008), Mircea Ghițulescu acordă un generos spațiu textelor dramatice ale lui Ioan Constantinescu, numindu-l „*reductibil teoretician al formelor teatrale*” – cu referire, firește, la studiul despre Caragiale (ediția 1974), un autor dramatic – „*în prelungirea preocupărilor teoretice*”.

Piesele lui Ioan Constantinescu se doresc un prețios joc pe scenă, cu personaje care provin – genetic – din magma unor ilustre personaje. Universul în care acestea își consumă existența, dovedesc – cu subtilitate – cât de complicată este viața însăși. O realitate, de necontestat: „*teatrul este la fel de real și la fel de ireal ca viața*” (**Don Juan sau Întoarcerea la dragoste**). În fond, ce este jocul scenic? O imitare molipsitoare, o demascare a luminii și umbrelor firii omenești. Substituirea celor două personaje: Don Juan și Leporello (spre exemplu), are mult mai multe explicații și motivații decât am crede la prima vedere. Într-această viață efemeră, nouă ne place să îmbrăcăm mai multe măști - așadar, ne place metamorfoza. Dar și-n acest univers, numit „*lume*” – terapie, jocul metamorfozelor este binecunoscut. Fațetele „*cinstului Iago*” (W. Shakespeare) sunt impuse de cheia subtil-contextuală. Ne eschivăm nu numai pentru că nu vrem să ni se dezvăluie identitatea (din amuzament sau pentru că așa o impun anumite conjuncturi). Și astfel, scena devine „*reductă*”, iar în fața sau în spatele ei - „*măștile*” - hidoase, comice, grave, duplicitare, sobre, verticale ori nu. Măști sau marionete. Aceștia suntem noi pe scena vieții. Și nu întotdeauna avem șansa de a spune, precum Leporello: „*Eu sunt cine am vrut să fiu*”. Unii jucăm un anume „*rol*” - și-atunci devenim stângaci, neadaptabili (precum Leporello în rolul lui Don Juan). Alții, dimpotrivă, sunt ceea ce sunt – genetic: seducători (precum, Don Juan), jonglori (precum, Leporello), duplicitari etc. Diversitatea este impusă sau nu, la libera alegere. O „*mască*” te poate salva – dintr-un punct critic sau, dimpotrivă, îți poate trăda

nimicniciile. *Travestiul* nu-ți reușește oricând și oricum. Demn de reținut este că rolul de „*don juan*” (de la... Jupiter poveste, zice-se) este pasabil pentru orice „*mască*” umană, corigibil, mai ales, prin tenta comico-dramatico-moralizatoare pe care ne-o oferă dramaturgul, în **Don Juan sau Întoarcerea la dragoste, Bisidentul, Amphitryon**. Dacă reflectăm puțin, putem rosti, precum Adam (**Insula**): „*Cel mai bun travesti este adevărul. Adevărul meu este travestiul*”. Nu e un calambur, e realitatea unui timp pe care, încifrat, dramaturgul îl immortalizează, cu trimitere la o „*Insulă*” anume, care ar putea fi sau chiar este România?! Ar merita să ascultăm și ecoul unei voci (binecunoscută mască?!): „*Trăim momente unice în istorie. Poporul nostru, un popor tânăr în ciuda vechimii lui milenare, și-a câștigat singur, în urmă cu puține decenii, libertatea îndelung visată...*”

Lui Ioan Constantinescu îi place se ne poarte și-n spațiul antic, nu de dragul eroticului – ci de dragul zeificării, nu de dragul travestiului – ci din dorința de a ne hrăni cu himere, conștientizând o anume realitate. Un exemplu concludent ni-l oferă **Amphitryon**, despre care Mircea Ghițulescu afirmă că este un „*triumf al pretextului*”, autorul alegând masca „*pacifistului*” - ca unică variantă salvatoare.

Reîntoarcerea la Caragiale se realizează prin **Bisidentul**, o farsă parcă desprinsă din ramificația genetică a lui **Conu Leonida față cu Reacțiunea**. O mică exemplificare (un *subtil* schimb de replici) s-ar impune. Spre exemplu, dialogul Fany - soția și Fane - soțul (amintindu-ne de Efimița-Leonida):

Fany: (nedumerit) „*Nu te înțeleg, frate*”.

Fane: „*Depinde dacă revoluția e făcută de reacțiune sau de...*”

Fany: (repede) „*Cum să fie revoluția făcută de reacțiune?*”

Fane: (sigur pe sine) „*Nu-i exclus, Mișule. Cine-i oprește pe reacționari să pună la cale o revoluție? (râde a pagubă) Ehe, și cu metodele lor!...*”

Fany: „*Ce metode?*”

Fane: „*Îi combină pe Trozki cu Mussolini și cu Lech Walesa...*”

Pentru Ioan Constantinescu, umorul se dorește la fel de sfidător, vulcanic și-atotcuprinzător, precum cel impus de clasicul Nenea Iancu. Omul și creatorul s-au dorit implantați într-un mic cosmos al verticalității, fără a găsi împăcarea mult dorită. Până-n ultima clipă - neliniștit, nestăpănit, izvor de apă vie.

În 1994, într-un dialog, pe tema: **Spre o nouă conștiință de sine a românismului**, întrebând fiind de Ioan Holban cum „*se vede România de la Augsburg*”? Profesorul se arată ușor decepționat. Apreciază, firesc: „*libertatea de expresie*” sau/și „*libertatea de mișcare*” (binemeritate, după '90), dar consideră imaginea țării „*vătămată*”, datorită unor „*practici nediplomatice*”, a acelor „*biplomați*” „*betegii în atitudine și fraze de lemn...*” (revista „Cronica”, 11/1994, p. 3) Să se fi schimbat ceva între timp?!

Decepția profesorului Ioan Constantinescu este și rămâne decepția intelectualilor români, indiferent dacă șomează sau nu în „*turnul lor de fildeș*”. Nu vrem a suferi pentru-această țară, pentru acest neam?! Vorba lui Mircea Ionescu - nu, nu gălățeanul, ci-un alt Mircea Ionescu, medicul chirurg. De la Cluj. El spune așa: „*Nimeni nu știe că suntem creștini, că avem o limbă latină, care este capitala (...)* Nici noi nu facem mare lucru pentru a ridica nivelul cunoștințelor despre România în lume... Din păcate, lucruri izolate ne-au creat o imagine falsă în Europa...” (**Două lumi X2**) Din păcate...

După cum prea bine se știe (sau poate nu se știe), profesorul universitar Ioan Constantinescu a ales autoexilul (la fel ca și alte cunoscute personalități: Sorin Alexandrescu, Virgil Nemoianu, Matei Călinescu etc) și va suferi mult. Pentru că după plecarea sa, în România (scrie Mihai Zamfir, în necrologul, din 2002), „*numele său nu a mai fost pronunțat, cărțile retrase din biblioteci și din bibliografii... o lovitură dură...*” (revista „România literară”, 2/2002, p. 11), pentru care - astăzi - orice regret... este tardiv.

E adevărat, după '90, profesorul va reveni în România, și timp de zece ani - după o „*luptă grea, inegală și himerică*” - , din primăvară până-n toamnă (trudnică navetă Augsburg-Iași și retur), s-a străduit să modernizeze învățământul ieșean de Litere, după standarde europene. În tot acest timp, au apărut volume co-edite cu diferite universități din Germania, a organizat colocvii internaționale, a invitat profesori din Europa, care să le vorbească studenților români. Ajunsese, după aprecierea lui Mihai Zamfir - un „*savant aflat pe culme*”. Un elevat „*specialist în doi autori de secol XX*”: Eminescu și Caragiale. Ultimul său studiu: **Anotimpul Haijinilor** (2001), o dovedește.

La aniversarea sa, postumă, o ramură de finic, cu iubire creștină, s-ar impune.

Bibliografie:

Ioan Constantinescu – **Don Juan sau Întoarcerea la dragoste**. Ed. Junimea, Iași, 1994

Ioan Constantinescu – **Bisidentul. Amphitryon**. Ed. Junimea, Iași, 1998

Mircea Ghițulescu - **Istoria literaturii române. Dramaturgia**. Ed. Tracus Arte, 2008, p. 636-638

Dicționarul General al Literaturii Române. vol. C-D, p. 339-341

BARBU NEMȚEANU - poetul prea grăbit (II)

Correspondența lui Barbu Nemțeanu cu Emilia Weissbluth, care împlinește anul acesta... 100 de ani, cuprinde opt scrisori trimise din străinătate, în perioada 3 nov.1913 - 12 dec.1913, când poetul a mers la tratament în Elveția:

- Carte poștală cu destinația: „D-rei Ema Weissbluth 4, Pasagiul Mercur, Galați, Romanien.”, expediată din Viena, în drum spre Lausanne, datată 3 Noiembrie 1913, scrisă cu creionul:

„Wiena! De la gară am luat un „Ginspinner” (trăsură cu un cal - n. Șoitu) ca în cele câteva ore, cât am stat, să văd ce se poate vedea „a la fourchette”. Cum căscam ochii, deodată zăresc un prieten din România, stabilit la Wiena. Jos din trăsură! O raită pe ring. Prietenul e ziarist. Stăruințe să rămân la Wiena până a doua zi. Ce ispită! Rezist. Lupta. Cedez! Mă va duce la Operă! „Zamberflote”! (Flautul fermecat, de Mozart)

Ah, ce splendoare e Wiena! Oraș, nu glumă. Ce clădiri monumentale! Ce ordine! Ce ceață! Acuma sunt în Kuhncafehaus, vis-a-vis de Volksoper. Măine dimineață, 7,30, continui drumul spre Zurich. Plec visând ziua când voi putea vedea Wiena! Acum e 5”. Peste două ore voi fi la Opera Imperială. Tremur. La revedere, Nemțeanu.”

- Scrisoare din Lausanne, la 10 noiembrie 1913, conținând patru pagini scrise cu cerneală. I se adresează: „Fetița mea dulce și dragă”, continuă cu sentimentele față de iubita lăsată singură în țară, după care amintește de sănătatea sa șubredă. Dorința de a trăi și dragostea de viață se împletesc cu implorarea lui Dumnezeu.

- O carte poștală din Lausanne, datată 13.XI. 1913, este adresată „Domnișoarei Ema”. Și începe: „Telegramă (o glumă, probabil). Azi e a treia zi de când n-am mai primit nimic. „Cămila” e ultima veste... Ce s-a întâmplat?”

- La 22 noiembrie 1913 îi trimite o scrisoare într-un plic de culoare gris, elegant, format mic, adresându-i-se: „Micule drag”. Este o scrisoare cu conținut pur sentimental, în care dragostea și dorul îl determină să improvizeze un dialog, scris cu mult talent, prin care sugerează rugămintea ca Ema să-i scrie mai des.

Abia la Post scriptum arată că are și unele nemulțumiri pe care promite că i le va scrie ulterior.

La 28 nov. 1913 scrie o scrisoare cu cerneală neagră, pe patru pagini, în care i se adresează cu: „Micuțule”... Aceleași sentimente. Arată unele greutăți prin care a trecut, lipsa de bani. Este totuși optimist. Pentru moment, este preocupat de goana după sănătate, după forță. Și încheie: „Mai pupă-mă dulce și dă-mi drum(ul) la aer, la soare, la viață...” Semnează: „Băiatul tău”.

La 30 noiembrie 1913 îi trimite o ilustrată color, cu funiculară pe vârful Signal și cu acest lacunar text: „A binevoit să vă treacă augusta plictiseală?”

Tot la 30 noiembrie 1913, pe o altă ilustrată din *Lausanne et les Alpes* îi scrie: „Azi e duminică. Marți dimineața plec de aici, la Leysin. Când vei ceti rândurile acestea eu voi fi acolo, la 1400 metri deasupra mării și frământărilor de jos. Am anunțat la poștă schimbarea adresei. De acum, noua mea adresă este: Leysin, Posterest. Ce zici de panorama Lausannei?”

Ultima carte poștală este simplă și a fost expediată din Leysin la 8 decembrie 1913, de la Sanatorium Charmossaire, din Alpii Bernezi: „De câteva zile sunt foarte bolnav. Am răcit strașnic, Temperatura s-a urcat până la 39. S-a schimbat vremea brusc și asta mi-a făcut rău, sunt foarte trist și mă chinuiesc fel de fel de gânduri...”

Peste un an, la 29 Decembrie 1914, îi adresează o altă scrisoare, numind-o „Dragă prietenă” (de data aceasta, mai distant față de scrisorile anterioare, probabil din cauza refuzului pe care l-a primit din partea părinților fetei, care erau bogați și nu agreau căsătoria cu un poet sărac:

Galați, 29 Dec. 1914.

„Dragă prietenă,

Iartă-mă că nu ți-am mulțumit de îndată la atențiile dumitale atât de delicate. Prima e că m-au surprins într-o demoralizare cumplită. N-aveam nici atâta îndemn cât trebuie să întinzi mâna să apuci un condei. În ultimile zile mai cu seamă credeam c-am să mor de inaniție. Acum însă adevărat Pheonix - iar am început să renasc. Adică mi se pare. Să dea Dumnezeu să fie adevărat.

Cum vezi, primul lucru ce-l fac e să-ți mulțumesc și pentru bunele cuvinte ce-mi furnizezi și pentru florile de Crăciun. Și unele și altele m-au înviorat. Ești o fată foarte, foarte dragă...

Iată semnul de viață pe care mă bucur că l-ai dorit și acum aștept, la rândul-mi, rândurile ce-mi anunți. Vor fi încă puțin soare în jalea în care m-a împins dezastruosul război. O, războiul ăsta! Tare mă tem că mi-a scurtat viața!

În așteptare, îți urez un an nou aducător de toate fericirile visate și-ți trimit în dar gândurile mele cele mai bune. Barbu”.

Ultima parte a vieții și-a petrecut-o în sanatoriul TBC din dealul „Filaretului”, București, unde și-a scris testamentul în versuri - unele de un tragism copleșitor.

La 1 ianuarie 1919, soția poetului, Tony I. Bănescu-Nemțeanu, îi scrie lui M. Dragomirescu, din București, comunicându-i că soțul ei, fiind în spital, ca ajutorul pe care l-a solicitat să nu provină din subscripție publică

„Stimate Doamnă Dragomirescu,

Azi am fost la bărbatul meu la sanatoriu. Este adevărat, scrisoarea este scrisă de dânsul. Am vorbit și eu cu el și mi-a spus următoarele: „Eu m-am adresat D-lui Dragomirescu personal, dar listă de subscripții nu mai vreau”. De altfel, asta e și dorința mea, D-le Dragomirescu, Dumneavoastră personal dacă aveți bunăvoința și puțința să ne ajutați, ca pe urmă Nemțeanu, fie că vă plătește bani dacă are să aibă, fie prin literatură, dar listă de subscripții nu vreau.

Vă rog, Doamnă Dragomirescu, să aveți bunăvoința de a-mi răspunde pe adresa: Dna Nemțeanu, str. Sfinților 11. Vă mulțumesc și vă sărut. Doamna Nemțeanu.” (Ms.II/562)

*

„Nu vreau să mor cu niciun preț. Nu găsești că e un caraghislâc să mor la 31 de ani?” - îi scria, din sanatoriu, unui prieten.

Și totuși, „caraghislâcul” s-a întâmplat: s-a stins din viață la 29 mai 1919.

La un an de la dispariția lui, amintirea poetului era încă vie. În data de 15 iunie 1920, câțiva tineri au fondat o societate numită „Barbu Nemțeanu”, iar în octombrie 1920 a apărut o publicație intitulată „Barbu Nemțeanu. Revistă literară, sportivă, bilunară, cu motto: „Fapte, nu vorbe.”, în care redactorii își propuneau chiar realizarea unui mare festival literar al societății.

Cei care l-au cunoscut mărturisesc despre el că a fost un om discret, năpădit de dragoste de viață și de oameni, avea o inimă caldă și un suflet dezbrăcat de orice preocupare meschină.

În ciuda destinului său implacabil, Barbu Nemțeanu a fost un poet solar: „A mutat spre soare poezia, de unde s-a întors cu câțiva stropi curați și strălucitori” - scrie despre el o cronică în „Almanahul Tribuna evreiască”. „Sufletul lui era ca un soare șagalnic de primăvară, care poleia totul cu surâsul lui îngăduitor” (M. Dragomirescu).

*

În prefața la antologia „Scriitori români moderni. Pagini alese. Barbu Nemțeanu”, București, Editura literară a Casei Școalelor, 1926. prof. univ. M. Dragomirescu scrie:

„Era prin 1909. „Convorbirile critice” relevase cu un an mai înainte, într-un ton cam aspru, poezia „Galații”, care prezintă unele incorectitudini și aducea în privința armoniei cu unele poezii pe atunci la modă. Barbu Nemțeanu, autorul ei, era pe atunci un copilandru, ceea ce nu îl împiedica să fie chiar directorul revistei „Pagini libere”, în care publicase „Galații”, era revista lui.

După o asemenea critică, numai la vizita lui Barbu Nemțeanu nu m-aș fi așteptat. Și, mai puțin, la asiduitatea cu care, intrat odată în cercul „Convorbiri critice”, îi urmărea ședințele și, prin contact cu ceilalți scriitori, își perfecționa, văzând cu ochii, limba și stilul.

Era un tânăr înalt, cu talia elegantă, fruntea lată, fața prelungă și pielea albă. Avea ceva nobil în ținuta și în discreția lui. Înnamorat de arta scrisului, numai această dragoste curată de tot ceea ce e poezie și cuvânt într-aripat îl făcuse să-mi treacă pragul.

Într-adevăr, puțini scriitori am întâlnit care să considere lumea și viața ca un simplu prilej de poezie, cum era Barbu Nemțeanu. Toate incidentele vieții, toată lumea înconjurătoare, oricât de mici și neînsemnate ne-ar părea, erau pentru dânsul adevărate izvoare de poezie delicată. Sub mâna lui toate luau altă culoare, toate se transfigurau.

Barbu Nemțeanu, în poeziile lui mature are nota sa originală: e un optimist rezignat (resemnat – n.n.) și un umorist idilic și realist. Deși a tradus pe Heine și Lenau, ironismul rece al unuia și pesimismul celui alt nu s-au lipit de dânsul, cum nu l-a influențat prea mult nici Eminescu. Sufletul lui era un soare șagalnic, de primăvară, care poleia totul cu surâsul lui îngăduitor și astfel vedem pe Barbu Nemțeanu găsind poezie în contemplarea trenului minuscul de la Huși, în patul pe care l-a pierdut, în gospodăria lui de iarnă cu mărunțișurile ei, în copilul pe care îl aștepta să vină, în viața vecinilor săi, în iubitele care-i fură pentru câțva timp inima, dar fără să i-o rănească, și chiar în manifestările zilnice ale boalei lui. Din acest punct de vedere, Barbu Nemțeanu este singurul poet cu adevărat al vieții familiale.

Negreșit, o asemenea poezie nu comportă o ideologie extraordinară, un suport de gânduri prea adânc. Cu toate acestea, în „Don Juan” și chiar în „Galații” nu lipsește nici gândirea. E drept că una din aceste poezii este patetică și cealaltă satirică, nu sunt adică în tonul propriu al humorului său idilic și optimist. Dar nu e mai puțin adevărat că această preocupare, dezvoltându-se cu vârsta, putea să-l ducă departe, în domeniul marii poezii.

M Dragomirescu: „Lovit de o boală ce nu iartă și la o vârstă când rezistența e de cele mai multe ori slabă, Barbu Nemțeanu se simte, din vreme, stingându-se încetul cu încetul. Dar aceasta nu-l face pesimist. El își păstrează humorul său și râde ca un copil pe care l-ar aștepta cine știe ce viață lungă. În aceasta se dovedește veritatea temperamentului său poetic, pe care nici mediul, nici împrejurările vieții nu l-au putut influența.

Născut în anul 1887, luna Octombrie, se stinge în anul 1919, luna Maiu, în floarea vârstei. Trecător grăbit prin această lume, numele lui va rămâne totuși statornic în literatura noastră”.

Un exemplar din această antologie, se află în posesia Bibliotecii V.A. Urechia și poartă dedicația soției poetului, Toni Bănescu-Nemțeanu. Cartea fusese dăruită „Decanului Baroului de Covurlui, mulțumiri, 27.X. 926, Galații”. În ea găsim poezii memorabile, ca: „Toamna-n tren”, „Trenul Crasna-Huși”, „Răvașul mezinului”, „Galații”, „Iubitei care nu-mi cetește versurile”.

ASOCIAȚIA PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ “PRUT - DUNĂRE” GALAȚI Strategia de dezvoltare durabilă a zonei pescărești

„Ca peștele prin apă”

Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați a depus la Agenția pentru Dezvoltare Durabilă „Prut - Dunăre” Galați, proiectul „Ca peștele prin apă - culegere de rețete tradiționale pescărești din Lunca Joasă a Prutului Inferior și a Dunării Inferioare.

Proiectul astfel denumit se axează pe cercetarea și punerea în practică a informației etno-culturale referitoare la alimentația tradițională autentic pescărească, autohtonă și a minorităților naționale din zona Luncii Joase a Prutului inferior și a Dunării Inferioare, având drept scop creșterea nivelului de implicare a instituțiilor la nivel local, pentru salvarea și gestionarea durabilă a patrimoniului cultural material și imaterial, promovarea formelor de cultură arhaice românești și cele ale minorităților etnice ca identități naționale, în specificul pescăresc al zonei, ținând cont de obiectivele și prioritățile de finanțare ale Strategiei de Dezvoltare Durabilă a zonei pescărești.

Luând în considerare și transformările socio-culturale pe care le înregistrează societatea actuală în ansamblu (tendența de modernizare prin uniformizare, globalizare și standardizare), se consideră binevenit orice demers întreprins în privința recuperării, valorificării și promovării culturii tradiționale a zonei pescărești, iar problematica propusă spre conștientizare, promovare și/sau educare în cadrul proiectului se integrează în aria tematică a operațiunii 5.3 din cadrul măsurii 5 a „Programului Operațional pentru Pescuit” - cu sloganul „Are balta pește”.

În cadrul proiectului „Ca peștele prin apă” se vor derula o serie de activități de promovare și conștientizare a specificului pescăresc local ce vor include : o expoziție fotografică la tema proiectului, o expoziție gastronomică cu degustare de produse specifice zonei studiate, un simpozion ce va reuni specialiști din diferite domenii de activitate denumit etnologie, industrie alimentară și de pescuit, mediu, turism, industria hotelieră și restaurante și, publicarea unei culegeri de rețete tradiționale pescărești din Lunca joasă a Prutului Inferior și Dunărea Inferioară. Rețetele din gastronomia locală vor fi culese în urma unor cercetări și documentări în zona pescărească menționată în proiect, în scopul conservării, valorificării și promovării moștenirii

culturale tradiționale specifice, pentru reliefarea unor elemente identitare proprii sau comune Zonei Pescărești a Prutului Inferior și a Dunării Inferioare. Culegerea va avea inclus și un DVD, în care va fi exemplificat modul de preparare al unor rețete pescărești tradiționale. Atât materialul cuprins în culegere, cât și cel de pe DVD vor fi editate bilingv, română - engleză.

Proiectul se încadrează în seria programelor și proiectelor desfășurate de Centrul Cultural „Dunărea de Jos” pentru atingerea obiectivului prioritar al instituției, acela de a cerceta, conserva și valorifica obiceiurile, tradiția și creația populară, de a informa și educa tinerii în spiritul promovării valorilor tradiționale pentru gestionarea durabilă a patrimoniului local și regional. Astfel, proiectul vine să răspundă necesităților resimțite la nivelul comunităților locale situate în zona pescărească a Prutului Inferior, în cartierul Valea Orașului Galați și Faleza Inferioară a Dunării, în domeniul cercetării etnografice și al promovării valorilor folclorice cu specific pescăresc și are în vedere nu numai păstrarea și transmiterea în forma originală a tradițiilor, obiceiurilor, gastronomiei, ci și a tuturor elementelor ce privesc aspectele zonale complementare.

Prin acțiunile specifice pe care și le propune, proiectul va avea ca rezultat dezvoltarea unui parteneriat la nivelul reprezentanților comunităților locale, parteneriate menite să reunească probleme de interes comun pentru a căror soluționare este nevoie de resurse de funcționare și resurse financiare comune. Nevoia de a-și pune în valoare potențialul, dar și deschiderea către cooperare ca modalitate de punere în practică a unor acțiuni comune, reciproc profitabile face din localitățile implicate în cadrul acestui proiect veritabili promotori ai colaborărilor ulterioare și la nivel național sau internațional.

Valoarea totală a proiectului va fi în sumă de 339.813,00 lei, din care valoarea eligibilă estimată pentru finanțare nerambursabilă din fondurile Uniunii Europene fiind în sumă de 274.569,00 lei cu un TVA aferent în sumă de 65.244,00 lei.

Laura Panaitescu

Proiecte

MUZEUL VIVANT AGAPIA

Ca rezultat al unei colaborări fructuoase dintre Muzeul Etnografic al Moldovei din cadrul Complexului Național Muzeal Moldova, Iași și Mănăstirea Agapia, județul Neamț, a fost inaugurat în data de 11 august 2013, Muzeul vivanț Agapia, care valorifică patrimoniul cultural deținut de ansamblul monahal.

În cadrul muzeului se regăsesc trei ateliere funcționale: atelierul de țesut și brodat, atelierul de olărit și atelierul de brutărie. Realizarea centrului de olărit a fost posibilă cu participarea directă a familiei Maria și Marcel Mocanu, din comuna Braniștea, județul Galați, recunoscuți pentru autenticitatea produselor și respectarea tehnicilor tradiționale de lucru.

La eveniment a participat și domnul primar Marian Adamache din comuna Braniștea, în acest context, conturându-se ideea înființării unui Muzeu viu - atelier de olărit și la Braniștea.

Anișoara Ștefănuță

„IPOSTAZE ETNOGRAFICE” Concurs național de film etnografic și imagini -document

Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați, prin intermediul Secției de Cercetare, Conservare și Valorificare a Tradiției Populare organizează a patra ediție a concursului „Ipostaze etnografice” **Concurs național de film etnografic și imagini-document.**

Prima secțiune - Fotografie digitală - Tema „Țăranul român” are caracter național. Sunt acceptate fotografiile alb-negru, sepia și color.

A doua secțiune are caracter local (aceasta trebuie să reflecte tradiția din județul Galați). La această secțiune vor participa fotografii din colecții particulare - „Din amintirile bunicilor”.

Nu sunt acceptate prelucrări/intervenții, fotografia având un caracter de document. Nu se acceptă fotografii făcute în muzee, colecții publice, instituții de cultură.

Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați își rezervă dreptul de a folosi imaginile din concurs în scopul promovării specificului zonei, a promovării lor în mass-media și internet, pe pagina web a instituției, www.ccdj.ro precizând întotdeauna numele și prenumele autorului fotografiei, fără vreo pretenție de ordin financiar din partea autorilor.

Autorii ale căror lucrări vor fi acceptate în concurs vor primi o diplomă de participare din partea instituției organizatoare. **Nu se percepe taxa de înscriere.**

Informații se pot obține la tel 0236/418.400.

Carmen Serea

PERLA DUNĂRII

Centrul Cultural „Dunărea de Jos” organizează în data de 11.10.2013, cea de-a șasea ediție a Festivalului – concurs euroregional de muzică populară pentru copii și tineri interpreți „Perla Dunării”.

Acest eveniment este gândit ca o competiție artistică în domeniul interpretării cântecului popular și are ca scop promovarea valorilor culturale, frumusețea folclorului muzical și descoperirea de tinere talente din România (județele Galați, Tulcea, Brăila), Republica Moldova (raioanele Cahul și Cantemir) și Ucraina (raioanele Reni și Izmail). Concursul va fi structurat pe două categorii de vârstă: 6-11 ani și 12-18 ani.

Concurenții care se încadrează la prima secțiune (intervalul de vârstă 6-11 ani) vor trebui să prezinte la alegere un fragment din literatura populară (snoave, cimilituri, întâmplări, ghicitori, strigături) și un cântec din zona pe care o reprezintă interpretat cu acompaniament orchestral, iar concurenții care se încadrează la a doua secțiune (intervalul de vârstă 12-18 ani) vor trebui să interpreteze în mod obligatoriu două piese din repertoriul muzicii populare din zona din care provin, după cum urmează: un fragment de baladă sau doină fără acompaniament; un cântec interpretat cu acompaniament orchestral.

LOCAȚIE: TEATRUL MUZICAL „NAE LEONARD”, începând cu orele 16:00
INTRAREA LIBERĂ

RITURI ȘI FANTOME

Ce cauți lebedă între găște?

ȚĂRANUL DIN HOBIȚA

Cu mulți ani în urmă, am întâlnit un pictor născut în Hobița, adică în același sat cu sculptorul Brâncuși. Și, cum nu-i fusese marelui artist doar consătean, ci și coleg de școală - l-am incitat la un dialog, considerând că-i va face plăcere să povestească întâmplări din viața ilustrului nostru compatriot.

Am rămas însă stupefiat, când în locul unor relatări decente, obiective, a izbucnit într-o adevărată cascadă de bârfe și defăimări, dintre cele mai ireverențioase.

„Brâncuși ăsta al dumatăle, domnule student - pe vremea aceea eram student - ne-a făcut țara de răs”.

„Ei, cum așa, domnule profesor?! l-am întrebat eu contrariat, sperând că totuși, glumește.

„Păi, da domnule, continuă el, a sculptat stâlpii de la casa lui tat'ă și s-a dat drept mare sculptor la Paris”.

„Bine, îi replic eu, dar, după câte știu, nu el s-a dat mare, ci mare îl consideră toată lumea”.

„Toată lumea?! Imposibil, sări el ca ars. Or să-și dea ei seama în curând cât de mult i-a păcălit”.

Omul era ineputabil. Vulgar, confuz și impulsiv, nu l-a scutit pe Brâncuși de nici o insultă, de nici o răutate, negându-i totodată orice calitate a operei. Descoperind în continuarea dialogului că el

nu înțelege de fapt nimic din valorile artei moderne, atât naționale, cât și universale, l-am întrebat dacă n-a încercat vreodată să analizeze cu atenție opera unui artist contemporan, operă ce se înscrie în unul din curentele modelele.

„Nu, domnule, mi-a răspuns el, eu când văd așa ceva, îmi vine să sfâșii și să sparg totul”. „Formidabil”!!!

Cunoscând un act reprobabil comis de statul român, prin anii cincizeci ai secolului trecut, în legătură cu o excepțională donație făcută de artist, i-am aruncat o nadă: „Știați, domnule profesor, că înainte de a muri, Brâncuși a oferit atelierul său din Paris cu toate lucrările ce-i aparțineau statului nostru? Ce părere aveți de refuzul categoric al oficialităților culturale românești?”.

„Foarte bine au procedat domnule, le dau perfectă dreptate celor care l-au refuzat. Noi n-avem nevoie de un trădător de patrie, de un franțuzit. Ce să caute sculpturile ăștia în muzeele noastre? A stat atâția ani în străinătate și acum vroia să vină în țară? Cine știe ce urmărea, trebuie să fim atenți cu ăștia, domnule. Dacă ar fi fost român adevărat, ar fi stat aici în țară, alături de noi, să mănânce mămăligă din asta de-a noastră, românească. Poate în felul ăsta ar fi cunoscut mai bine poporul din interior, și ar fi creat mai pe placul lui. Eu, de pildă,

nici nu pot trăi fără mămăligă de-asta de-a noastră, iar când mănânc ceapă, o sparg cu pumnul, uite așa ca țăranul român” - și cu un gest sprinten, convingător, ce dovedea într-adevăr pricepere, mi-a demonstrat exact cum făcea.

„După cum am auzit, intervin eu, Brâncuși își prepara deseori, chiar și la Paris, mâncăruri românești și era o mare cinste pentru un ministru ori o altă mare personalitate din elita Franței să ia masa împreună cu el, în atelierul din Montparnasse”.

Nu credeți că, chiar și numai prin acest gest - minor, desigur - a făcut un serviciu mult mai mare poporului român, decât dacă ar fi ridicat la rangul de înalt gest patriotic, spartul cepei cu pumnul?

„Nu, domnule, se repezi el, amenințător, aruncând venin prin ochii injectați sesizând desigur, ironia. Eu știu una și bună: cine trăiește în străinătate, nu mai este român. Și eu am fost în Franța, dar m-am întors repede pe pământul strămoșesc”.

Un gest frumos, desigur, a te întoarce pe locurile natale. Eroul nostru s-a întors însă la fel cum plecase. Elev al lui G. D. Mirea - pictor academist, cu mare valoare comercială la vremea sa - n-a mai putut înțelege niciodată mai mult decât îl învățase primul său profesor. La Paris, acolo unde arta modernă începuse să se sedimenteze deja, conturând curente, școli, grupuri, el a nimerit tot la periferia spiritualității europene. L-a atras academismul desuet aflat în faza ultimelor sale zvârcoliri, apoi, revenit în țară, s-a complăcut foarte bine în realismul socialist.

„Dar despre arta noastră populară ce părere aveți l-am mai întrebat eu, sperând într-un reviriment. „Ce artă populară domnule, asta este artă? a pufnit el disprețuitor. Asta este o chestie așa de-a lor; țăranii n-au cultură, nu pot face artă, ei fac niște lucruri pe care să le poarte”.

„Da, îi spun eu, ei le fac într-adevăr pentru a le purta, dar le investesc de cele mai multe ori și cu valoare artistică inestimabilă, încât, multe dintre ele, ar putea fi așezate în mari muzee ale lumii. Oare nu este meritul lui Brâncuși că i-a înțeles spiritul?”.

Mergând spre obârșia lucrurilor, spre înțelegerea formelor primordiale, ȚARANUL din HOBÎȚA a pătruns spre esența marilor culturi arhaice și, bineînțeles, și spre esența culturii noastre țărănești, devenind unul dintre cei mai mari artiști ai lumii, părintele sculpturii moderne, pe când interlocutorul meu nu a fost decât o mediocritate invidioasă, ignorantă și vulgară. Neliniștitor e faptul că speța acestor oameni n-a dispărut.

Adrian POHRIB

DIN ISTORIA POLIȚIEI ROMÂNE

Prevederile Regulamentului Organic - numirea de „polițmaiștri” în târgul Galaților (1832). „Instrucțiunile pentru curățirea și oprirea răului” (1840). Anul revoluționar 1848 și măsurile polițienești (I)

Date certe privind istoricul poliției gălățene nu apar decât în perioada modernă, după anul 1832. Totuși, într-o formă sau alta, sub diferite denumiri, anumite organisme și instituții au însoțit statul în diferite etape istorice, pentru că orice stat are nevoie de ordine internă, deci și de structura prin care aceasta să fie asigurată.

La început comandanții oștirii aveau și atribuția de a veghea la ordinea internă, pe care o realizau prin organe specializate: ispravnici, pârčalabi, privighetori ai ocoalelor, de oraș și de graniță, polcovnici de poteră, seimeni, armași, zapcii, străjeri - denumiri ce stratificau raza de acțiune a purtătorului lor.

Izvoare scrise privind un început de organizare statuată avem abia din anul 1508, când se înființează la curtea lui Radu cel Mare un vătaf de vânători. Mai târziu, în timpul domniei lui Mihai Viteazul, prin influență turcească, numele de vătaf a devenit agă¹. Schimbarea denumirii a fost însoțită și de prerogative sporite față de cele ale vătafului domnesc².

Agia se transformă în *poliție* în timpul ocupației rusești din 1806-1812, iar în anul 1848, sub domnia lui Gheorghe Bibescu, denumirea de agă se transformă în „șeful poliției”, titlu care, din anul 1859, este transformat în „prefect de poliție”³. Vel aga (marele agă) fixa prețurile produselor alimentare și supraveghea respectarea acestora, a ordinii publice în localuri, întocmea orarul de funcționare a magazinelor și se ocupa cu menținerea curățeniei târgului.

Primul drapel al Poliției, pe care era pictat chipul Maicii Domnului și al îngerului aducător al Bunei Vestiri, a fost înmânat, în anul 1822, marelui agă Mihăiță Filipescu de către domnul Grigore Dimitrie Ghica⁴.

La 8 martie 1821, locotenent-colonelul I. P. Pestei adresa generalului P. D. Kiselev o notă informativă cu privire la luptele desfășurate la 21 februarie la Galați între eteriști și turci. În dimineața zilei toți grecii, împreună cu arnăuții care se aflau în Galați, sub comanda grecului Caravia, șeful poliției grecești înființată de Șuțu cu câteva luni înainte, au atacat pe turcii, care s-au retras în casa șefului poliției turcești. Raportul de forțe fiind inegal, grecii 600 de oameni, iar turcii numai 80, după patru ore toți turcii au fost uciși cu prețul a 12 morți și șase răniți. Casa în care s-au adăpostit turcii în timpul luptei a fost incendiată de greci, din care cauză câteva prăvălii și magazii învecinate au căzut, de asemenea, pradă flăcărilor. Datorită acestor întâmplări care au semănat panică, populația s-a împrăștiat în satele dinprejur, manifestându-și chiar intenția de a trece în Basarabia. Agentul Rusiei a plecat și el din Galați, fapt care a dus la accentuarea stării de neliniște și haos. Din fericire, pașa din Brăila a comunicat, în urma unei discuții avute cu agentul austriac, faptul că nu poate interveni în Moldova fără aprobarea sultanului, care fusese înștiințat în acest sens, ceea ce a dus la o liniștire a populației gălățene care a început să revină în oraș⁵.

Prima atestare documentară a termenului de „poliție” în orașul Galați

este prezentă într-un raport din anul 1832 al Sfatului Municipal către Departamentul Treburilor din Lăuntru, în care se face referire la imobilul unde avea să funcționeze Spitalul Militar orășenesc: „...și că nimeni nu voiește a-și da casa de spital, din partea obștii s-a încheiat jurnal la Casa Sfatului Municipal ca să se dea casele obștii în care sunt așezate caștelariile atât a Pârcălăbiei, cât și a Sfatului Municipal, cum și a Poliției, cu toate materialele ce Pârcălăbia s-a tot găsit”⁶.

Epoca dintre Regulamentul Organic și mijlocul secolului al XIX-lea

O nouă etapă în dezvoltarea orașului Galați începe cu epoca Regulamentului Organic și venirea la tronul Moldovei a lui Mihail Sturdza (1834-1849)⁷, care dorea să vadă înflorind negoțul în cel dintâi port al țării. Pentru sistematizarea orașului, a cerut contelui Pavel Kiseleff planurile orașului maritim Odessa, pe care l-a luat ca model în dezvoltarea orașului. A fost instituit regimul de porto-franco, au fost construite primele cazărmi militare, a început pavarea străzilor cu piatră, alinierea străzilor, s-a înființat carantina, deservită de personal și poliție specială, s-a construit primul spital. De asemenea, s-a înființat o școală militară pentru ofițeri, o școală comercială și un tribunal comercial⁸.

În deschiderea sesiunii ordinare a *Adunării* din 21 ianuarie 1835, Sturdza remarca la capitolul realizări, în cazul Galațiului, sistematizarea orașului, înființarea unei Companii de Pompieri⁹, emiterea unui *Regulament polițienesc*, a unui *Așezământ* de „datoriile lipite către însărcinările de ispravnici”, care „să slujească de regulă nestrămutată”, fiindcă până la acea dată ispravnicii „erau povățuiți numai de porunci vremelnicești”, a unui *Regulament pentru uniforma slujbașilor statului*, emiterea unor dispoziții referitoare la „forma corespondenței instanțelor administrative și judecătorești atât între ele, cât și cu particularii”, realizarea unor catagrafii. Pentru a „prigoni” mai bine pe făcătorii de rele, s-a hotărât ca niciun sătean să nu poată călători în altă localitate fără bilet de drum. Sub domnia lui Mihai Sturdza și Grigore Ghica Vodă, în Moldova, și a lui Gheorghe Bibescu Vodă și Barbu Dimitrie Știrbei, în Muntenia, se iau măsuri din ce în ce mai serioase pentru Poliție, se largesc atribuțiile, se reglementează anumite dispoziții din *Regulamentul Organic*, se suplimentează personalul¹⁰.

Regulamentul Organic al Principatului Moldovei, intrat în vigoare la data de 1/13 ianuarie 1832, cuprinde un capitol intitulat „Despre organizarea Poliției”, care prevede la articolul XVI, *Instrucțiuni despre comisarii ținuturilor*, numirea unui „polițmaistru”¹² în târgul Galaților: „La toate ținuturile Principatului se cunoaște de trebuință a se rândui câte un comisar, care să ție locul de polițmaistru și să aibă în a sa purtare de grijă instrumentele de pojar, privegherea pentru siguranță de foc, paza grosurilor (închisorilor - n. ns., A.P.), străjile de noapte, cercetarea pricinilor polițienești privitoare către siguranța și liniștea locuitorilor de prin târguri și alte asemenea [...]. Să se rânduiască asemenea polițmaistri la cinci târguri și anume: Focșani, Galați, Brăila, Bârlad, Botoșani și Roman, câte unul de fiștecare din aceste târguri. Acești polițmaistri să fie sub atârnarea și ascultarea ispravnicilor și lucrările lor numai în cancelariile ispravnicești [...], iar rânduirea lor să se facă de către Ocârmuire prin Departamentul din Lăuntru [...]. Lefi vor avea acum, deocamdată, care li se vor da din veniturile Principatului, câte una sută cincizeci lei pe lună de fiștecare și îndată ce se va lămuri puțință, după starea bugetului, a se face vreo adăugire în asemenea lefi a lor, să se facă”¹³.

Pentru asigurarea hranei, încălzirii și iluminatului arestaților era alocată din

veniturile Principatului suma de 100 lei pe lună pentru fiecare din isprăvnicile de ținut, acestea din urmă fiind obligate să-și confecționeze 10-15 perechi obezi de fier, cătușe de lemn și butuci. Atunci când se realiza deplasarea unui deținut de la o isprăvnicie la Agia din Iași, acesta era condus până la hotarul ținutului, unde era predat ispravnicilor din ținutul care urma să-l tranziteze. Cătușele rămăneau la cei care l-au condus, urmând ca cei care-l preluau să-i pună alte cătușe, și așa mai departe până la destinație. Menționăm că cei închiși pentru datorii, gâlcevi, bătați sau tăinuitorii de tâlhari erau obligați să-și achite contravaloarea întreținerii lor pe durata detenției¹⁴.

Regulamentul Organic creează profesiile de avocat și procuror, acesta din urmă având atribuții „de apărători ai pravilei, îngrijitori pentru paza bunei rânduieli și a liniștii publice”¹⁵.

Încă de la început s-a pus problema compatibilității în situații speciale între trupele militare și cele de poliție, principalele lucrări în plan teoretic, care au stat la baza pregătirii acestora, fiind *Slujba de garnizon și Exerciții de companie*¹⁶.

1. Denumirea de *agă* este adoptată la noi prin mijlocire turcească, iar în secolul al XVI-lea avea accepțiunea de *comandant*. În legătură cu etimologia cuvântului, vezi Florin N. Șinca, *Din istoria poliției române*, București 2006, p. 145-150.

2. Pentru identificarea dregătorilor, vezi lucrarea lui N. Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova sec. XIV-XVII*, București, 1971.

3. În momentul de față există mai multe păreri în legătură cu etimologia cuvântului „poliție”. În opinia lui Florin Șinca cuvântul „poliție” provine din grecescul *politeia*, însemnând organizare politică, guvernământ, sau activitate de ordine într-un stat. În greaca veche, „*poleis*” desemna cetatea. Majoritatea cercetătorilor consideră că, la noi, acest cuvânt a intrat prin mijlocire fanariotă. Mai înainte de vremea acestora, putem considera că „*poliția*” - în sensul de „activitate de stat” - se referea la domnitor și la marii dregători (obladuitorii). Cuvântul „poliție” desemna la început „întreaga activitate de interes public, gospodărire, guvernare și administrare” a treburilor obștești, fiind împământenit probabil în epoca fanarioților, cu sensul de activitate de stat și chiar de stat propriu-zis, considera fostul director al Siguranței Generale a Statului, Eugen Bianu. Același autor își exprimă rezerve în legătură cu anul 1806 ca fiind anul în care este consemnată această instituție în documente, opinând că termenul de „Comitetul poliției”, care se regăsește în documentele contemporane ocupației rusești, face referire de fapt la „Comitetul orașului”, afirmație susținută, printre altele și de expresia „lățimea poliției” cu sensul de „lățimea orașului”, ori „paza bunei rânduieli în poliția Bucureștilor” cu sensul „paza bunei rânduieli în orașul Bucureștilor”. Un alt document datat 26 februarie 1828 consemnează „brutarii poliției București” (Florin N. Șinca, *op. cit.*, p. 152). Constantin Gheorghe, fără a aduce argumente pro sau contra, avansează anul 1848 ca fiind anul în care *agia* s-a transformat în *poliție* (Constantin Gheorghe, *O istorie a internelor în date*, București, 2001, p. 50).

4. Ioan Suciu, *Agia - instituție premergătoare a Ministerului de Interne*, în „Tradiții, educație, cultura”, Ed. Ministerului de Interne, București, 2002, p. 148. Steagul a fost descoperit în anul 1995, iar de atunci, datorită însemnelor hagiografice - ingerul Bunei Vestiri, Ziua Poliției se sărbătorește în fiecare an la 25 martie.

5. Cezar Bejan, Alexandru Duță, Stelian Iordache, Viorica Solomon, *Tezaur documentar gălățean*, București, 1988, p.63.

6. S.J.A.N. Iași, fond *Secretariatul de Stat al Moldovei*, tr. 1764, op. 13, dosar 128/1832-1834, f. 14.

7. Pentru realizările din timpul domniei lui Mihail Sturdza, vezi Ioan C. Filiti, *Domniile române sub Regulamentul Organic 1834-1848*, București, 1915, p. 444-663.

8. Moise N. Pacu, *Cartea Județului Covurlui*, București, 1891, p. 34.

9. Ioan C. Filiti, *Domniile române sub Regulamentul Organic 1834-1848*, București, 1915, p. 444-445.

10. „Monitorul Oficial”, partea a III-a *Dezbateri Parlamentare*, nr. 85 din 31 iulie 1929, p. 3124.

11. „Regulamentul Organic” avea la bază organizarea statului pe principiul separării puterilor, principiu formulat de francezul Charles L. Montesquieu (Constantin Gheorghe, Miliana Șerbu, *Miniștrii de interne ai României (1862-2001)*, București, Editura Ministerului de Interne, 2001, p. 14). Pentru informații referitoare la județul Covurlui și orașul Galați în preajma perioadei regulamentare, vezi Constantin C. Giurescu, *Principatele Române la începutul secolului XIX*, București, 1957.

12. Îndatoririle polițimăistrilor au fost fixate mai exact de „Manualul Administrativ”, în anul 1835. Poliția nu judecă „ci numai lămurește pricinile și le raportuiește ispravnicului cu trimiterea vinovatului, care (ispravnic) apoi îl îndreaptă către judecătoria nimerită”. Încă din septembrie 1934, se înființează dosare personale pentru fiecare slujbaş (Ioan C. Filiti, *Domniile române sub Regulamentul Organic 1834-1848*, București, 1915, p. 456-457).

13. *Regulamentul Organic al Principatului Moldovei*, Iași, 1834, cap. III, p. 129.

14. *Ibidem*.

15. Paul Negulescu, *Studiu juridico-politic asupra Regulamentelor Organice*, în „Revista de drept public”, nr. 3-4, București, 1943, p. 15.

16. D.G.A.S., *Documente referitoare la anul revoluționar 1848 în Moldova*, București, 1960, p. 52.

Marilena Panamarcuic-Avramescu

TACHE AVRAMESCU:

POVESTEA UNEI VIETI, AȘA CUM A FOST EA...

Există oameni a căror existență urmează o traiectorie de stea: își fac apariția înveșmântați în lumină și lasă, atunci când pleacă, o urmă strălucitoare, la flacăra căreia se vor încălzi urmașii...

Casa de Cultură din centrul comunei Cudalbi, județul Galați, păstrează pe frontispiciul ei numele unei scânteii meteorice locale, «TACHE AVRAMESCU», trubadurul romantic, călător pe potecile Țării Vrancei, Tulcei și Covurluiului, în căutarea „florilor de cântec românesc care cresc numai în locuri neumbrate”, dar și călătorul prin țările albe ale colinelor, visând întinse, imaculate câmpii acoperite cu nea, deasupra cărora se aude cântecul îngerilor...

S-a născut la 1 ianuarie 1907, în comuna Cudalbi, județul Galați, unde a absolvit școala primară, continuându-și studiile la Școala Normală „Costache Negri”, din Galați.

În 1925 se întoarce în comuna natală, ca învățător, întărind rândurile armatei anonime de slujitori ai școlii de la sate ce au dat țării atâtea minți strălucite și a căror activitate, neobosită și complexă, ar fi rămas neștiută dacă nu s-ar fi păstrat documente școlare precum cel pe care-l transcriem mai jos [v. foto 2, pagina 38]:

Școala primară de băieți
Comuna Cudalbi - jud. Covurlui
Nr. 7
20 ianuarie 1947

Adeverință

Se adeverește de noi - directorul școlii primare de băieți din Com. Cudalbi - jud. Covurlui că d-l Tache Avramescu, învățător grad I, titular la școala primară de băieți, din Cudalbi.

În timpul de la 1 septembrie 1937 și până la 1 septembrie 1946 cât a funcționat ca învățător la Cudalbi, a depus o rodnică activitate atât în cadrul școlii, cât și în afară de școală.

Munca depusă de d-l Tache Avramescu în toate domeniile este cunoscută tuturor, nu numai celor din Cudalbi cu care a fost în contact direct, ci și celor din satele vecine și la fel și organelor superioare din toate ramurile de conducere.

Rar om să depună așa muncă ca învățător și ca om pentru binele obștesc, pentru ridicarea satului încredințat, pentru ridicarea prestigiului învățătoresc, ca d-l Tache Avramescu.

Am credința că toată ființa sa, toată viața sa de până acum a fost închinată și sacrificată acestei cariere de învățător.

Cunosc activitatea d-lui Avramescu în calitate de coleg la aceeași școală și dau prezenta adeverință cu conștiința împăcată că omul acesta și-a făcut cu prisosință datoria de învățător.

Voi încerca mai jos să redau în linii generale activitatea d-lui Avramescu și am teama că nu voi reda totul, că voi fi nedrept.

În școală

1. A făcut cercetări psihologice cu elevii claselor ce a condus.
2. A organizat conducerea de sine a claselor conduse de d-sa.
3. A contribuit la înființarea Muzeului școlar.
4. A condus cooperativa școlară.
5. A organizat farmacia școlară, colectând plante medicinale.
6. A organizat și condus biblioteca școlară.
7. A organizat serbări școlare și șezători școlare.
8. A organizat și condus corul școlar pe școală.
9. A făcut diferite abonamente la reviste pentru elevi.
10. A contribuit și condus cantina școlară.
11. A făcut lucrări sistematice în grădina școlară unde a înființat și o pepinieră de pomi roditori.
12. A făcut cursuri cu adulții și neștiutorii de carte.
13. Cu colegii, cu sătenii și cu celelalte autorități ale satului a fost în cele mai bune raporturi. Așa este sufletul său - bun - de făcut treabă bună - suflet care poate fi model la toți.

Activitate în afară de școală

14. Membru în Căminul Cultural „Ștefan cel Mare” din Cudalbi și conducător al corului acestui Cămin, Dl. Avramescu - ca conducător al corului Căminului din Cudalbi - a făcut ca acest Cămin să vieze aproape numai prin persoana sa.

Corul înființat de domnia sa, cu care Căminul s-a prezentat la diferite concursuri, a fost premiat, aducându-se și mulțumiri Căminului Cultural din Cudalbi.

15. A ținut diferite conferințe cu caracter cultural și social, economic etc.

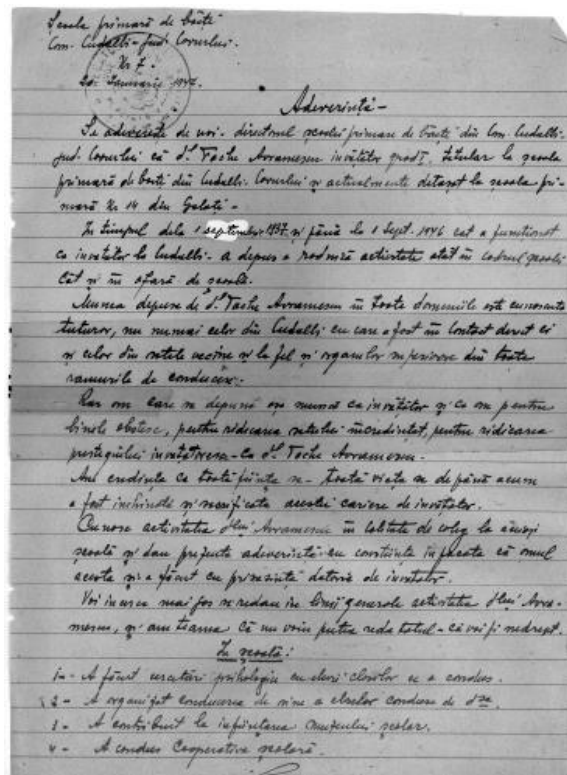
16. A făcut parte aproape din toate instituțiile de conducere a satului.

Astăzi, lipsa din sat, din Căminul Cultural și din școala din Cudalbi a d-lui Avramescu se resimte.

Noi, pe această cale, îi aducem mulțumirile și recunoștința noastră.

Director: Costin Corciovă

Învățătorul Tache Avramescu a avut dintotdeauna o pasiune mistuitoare care i-a împlinit viața și sufletul, căreia i s-a dedicat necondiționat și pe care n-a părăsit-o niciodată: MUZICA. Familia învățătorului era renumită în sat pentru cântările (melodii vechi populare sau creații proprii), intonate de vocile reunite ale copiilor Avramescu, acompaniați la o vioară, pian și flaut de băieții familiei, adevărate „concerte” ce aveau loc pentru un public restrâns (dar fidel!), atât cât putea găzdui „salonul” casei celei mari. De aceea, faptul că, pe lângă activitatea didactică, învățătorul Tache Avramescu s-a implicat și-n viața culturală a satului, înființând un cor mixt, pe patru voci, n-a reprezentat o surpriză pentru nimeni. S-a întâmplat ceea ce trebuia să se întâmple, spre bucuria și beneficiul satului căci, din acel moment, corul Căminului Cultural va fi nelipsit la slujbele religioase din cele patru biserici ale satului, precum și la concursurile corale raionale, regionale și naționale, deschizând calea succeselor dirijorale ale învățătorului Tache Avramescu și a aprecierilor unanime privind sensibilitatea interpretării, recompensate, cu foarte puține excepții, cu „premiul I”.

„Această activitate muzicală îndelungată a favorizat nașterea unor predispoziții pentru creativitate, de care n-am putut să scap nici până acum, când mă apropii de 80 de ani” - avea să mărturisească cel care și-a început cariera didactică în satul natal, ca învățător, dar a predat MUZICA în școli gălățene, începând cu 1946, până la pensionare, cu derogare a Ministerului Învățământului datorită incontestabilului său talent, rezultatelor apreciabile la catedră, succeselor în activitatea dirijorală, precum și meritelor sale, unanim apreciate, în domeniul cercetării și creației muzicale.

Primele cântece populare, culese de Tache Avramescu, apar în revista «IZVORAȘUL», în perioada anilor 1927-1929, marcând un început de drum pe care nu-l va mai părăsi niciodată: misterioasa călătorie „în căutarea florilor de cântec românesc ce cresc doar în locuri neumbrate” (Ioan D. Chirescu)

În 1938, pe scena ATENEULUI ROMÂN, cântecul popular „S-AR GĂTI BADEA DE NUNTĂ”, cules și prelucrat pentru cor pe patru voci, de învățătorul Tache Avramescu, în 1933, a fost interpretat de Corul Învățătorilor din București, dirijat de compozitorul Nicolae Oancea, în spectacolul desfășurat la 15 Aprilie 1938. Linia melodică a acestui cântec, pentru voce și pian, avea să fie cântată, mai târziu, în limba română, de o cântăreață mongoleză, la Festivalul Internațional al Tineretului și Studenților, de la București (prin 1955-1960).

„Acest cântec, pe care l-am prelucrat în 1933, a fost cântat de Corul Învățătorilor din București, condus de maestrul Nicolae Oancea, cu ocazia concertului prezentat la Ateneul Român, în ziua de 15 aprilie 1938. Ulterior, a fost angajat pentru cor și solo de bariton, cu pian, de compozitorul C.N.Palade și Simeon Niculescu. În forma pe care îl prezint,

a suferit oarecare modificări.” (T. Avramescu, notă la sfârșitul partiturii „S-ar găti badea de nuntă”)

În 1934, alcătuiește PRIMA CULEGERE DE CÂNTECE POPULARE DIN JUDEȚELE TULCEA ȘI COVURLUI, pe care profesorul Constantin Brăiloiu o apreciază în mod deosebit, aprobând înscrierea ei în ARHIVA NAȚIONALĂ DE FOLCLOR. Culegerea cuprinde 60 de cântece și colinde populare, fiind prima culegere realizată în această parte a țării.

Iată relatarea emoționantă a întâlnirii temerarului învățător de țară cu academicianul profesor Constantin Brăiloiu, consemnată de cel ce a dat atunci cel mai dificil examen al său:

„Întrucât culegerea era făcută direct după auz fără fonograf, așa cum se obișnuia pe vremea aceea, profesorul Constantin Brăiloiu, unul din savanții mondiali în materie de folclor, a primit cu oarecare neîncredere lucrarea. A luat manuscrisul și a început să-l răsfoiască, în timp ce eu îl urmăream cu emoție. Era un om cu o frunte extrem de mare, cu ochi mari și vioi, un om deosebit de inteligent. S-a oprit la un cântec mai dificil:

- Cântă-l pe acesta! mi-a spus.

L-am cântat. Pe față-i senină și calmă n-am putut deosebi niciun indiciu care să mă asigure dacă i-a plăcut sau nu. După ce m-a verificat și la alte cântece, a scris pe prima față a lucrării: «SE APROBĂ PENTRU ARHIVA DE FOLCLOR», apoi mi-a promis că-mi va trimite un fonograf pentru a întreprinde o acțiune de culegere științifică, pe baza unor noi instrucțiuni.

Am solicitat câțiva ani la rând acest fonograf, dar m-am ales doar cu permanente promisiuni și am fost nevoit să mă resemnez. N-a reușit să facă rost de el. Iată de ce există o distanță atât de mare între prima Culegere de folclor (1934) și a II-a (1965)” - avea să mărturisească Tache Avramescu colegilor - profesori de muzică, la ceul pedagogic la care a prezentat Culegerea de cântece populare din Vrancea „SUNĂ CÂNTUL ȘI RĂSUNĂ”, realizată la Întreprinderea Poligrafică, Galați, în 1965.

(va urma)

Corneliu STOICA

DICTIONAR ARTIȘTI PLASTICI GĂLAȚENI

77.NICOLAU, Mircea - pictor. S-a născut la 19 noiembrie 1922, la Brăila. Studii private de scenografie și pictură și mai târziu asistent la doi dintre cei mai mari scenografi români, Mircea Marosin și Dan Nemțeanu. Între anii 1964-1986 a activat ca pictor scenograf la Teatrul de Păpuși din Galați, a realizat decoruri și costume și pentru unele spectacole de la Teatrul Dramatic și Teatrul Muzical de aici, în 1986 s-a transferat la Teatrul „Țândărică” din București, iar în 1987 a emigrat în Germania, stabilindu-se la Wuppertal, unde trăiește și creează și în prezent. Aici s-a dedicat pe deplin picturii de șevalet. Este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România și al B.B.K. (Uniunea Artiștilor Plastici din Germania). În perioada cât s-a aflat în țară el a creat scenografia la 121 de spectacole de teatru, operă, muzical, T.V. și teatru pentru copii, a participat la numeroase festivaluri și concursuri de scenografie din România și de peste hotare, fiind distins cu mai multe premii. În 2007 i s-a conferit

Premiul de Excelență pentru întreaga activitate de către Asociația UNIMA (Union Internationale de la Marionette). Expoziții personale: 1970, Grafică, Sala Teatrului de Comedie, București; 1987, București; 1988, Galeria Fischer, Solingen, Germania; 1989, „Olivetti Bildung 2000”, Mainz, Germania; 1990, Espace Laser, Paris, Franța; 1991, Galeria Wolf, Schwelm, Germania; 1992, 1995, Galeria Rom-Art, Braunschweig, Germania; 1997, San Jose, California; 1998, Dortmund, Germania; 2002, BackstubeGalerie, Wuppertal, Germania; 2008, Galeria Ana, București; 2010, Expoziție retrospectivă, Muzeul de Artă Vizuală Galați. Participări cu lucrări de pictură la expoziții de grup: Salon des Indépendents - Grand Palais, Paris (1990, 1991); Fédération Nationale de la Culture Française -Deauville, Franța (1992); Festivalul Internațional de Artă Grafică „Osaka 93”, Osaka, Japonia (1993); Salon d’Automne - Grand Palais, Paris, Franța (1993); Salon d’Automne, Espace Tour Eiffel, Paris (1994); Salonul Figuration Critique, Paris (1994); Expoziția Anuală, Wuppertal, Germania (1998); Al VI-lea Salon de Pictură și Sculptură, Luxemburg (1999); Bienala Barmen - Von der Heydt Museum, Wuppertal, Germania (2002); Foire Internațională d’Art, LINEART - Gent, Belgia (2002); Galeria Michel Hanon, Liège, Belgia (2002); Galeria Maika Sanchez, Valencia, Spania; Galeria „1687” Marika D. Dienaar - Amersfoort, Olanda (2006); „12 pictori români din Europa”, Galeria Apollo, București (2007); Retrospectiva de pictură românească, Fondation Taylor, Paris (2008).

Mircea Nicolau cultivă o pictură de mare sensibilitate și acuratețe cromatică, fascinantă de la primul impact, în care figurativul conviețuiește cu abstractul, realul dobândește accente suprarealiste, alegoricul îmbracă veșminte lirice, iar problemele existențiale, cu tensiunile și neliniștile inerente ale vieții, iau forma unor echivalențe plastice vădit simbolice, a căror interpretare solicită din plin urcușul scripeților gândirii. Profesorul Dan Nemțeanu, de la Iowa University - S.U.A., afirmă în prefața catalogului ce a însoțit expoziția retrospectivă de la Galați că picturile lui Mircea Nicolau, a căror „primă impresie este una cosmogonică, deschid un drum necunoscut, o cale secretă intergalactică secretă pentru spațiile cunoscute până acum, doar teoretic”. La rândul său, Dorel Schor, scriitor și critic de artă israelian de limbă română, arătând că germanii au dreptate numai în parte când îl consideră pe artist suprarealist, observă în creația acestuia „o tranziție elegantă de la figurativ către o lume abstractă, apoi de la abstract la fantastic, de la fantastic către o interpretare filozofică a vieții și a morții, a genezei, a cosmosului”. Oul, masca, scoica, tabla de șah, fluturii, florile, spirala, statuia, cercul, sfera, edificiul etc. sunt motive frecvent întâlnite în compozițiile pictorului, fiecare închizând conotații ce

Facultatea de Mecanică - spațiu al științei, al tehnicii, dar și al artei (IV)

Ronde-bosse-ul „Dinamica sufletului” al lui Relu Anghelută este un fel de „ars poetica”. Este materializarea în metal, cu mijloacele avute la dispoziție, a propriului drum străbătut în viață și în creație, cu adâncile frământări sufletești, cu înălțări și poticniri, cu tensiuni și conflicte interioare, totul având drept țel întotdeauna aspirația spre autodepășire, perfecțiune, împlinire artistică. Sfera, cercurile, mulțimea de bare curbe înscrise în spațiu într-o împletitură care creează și efecte decorative, sunt elemente care sugerează înălțarea, o mișcare dinamică sinuoasă spre atingerea unui vis nu lipsit de obstacole, dar care nu l-au îngenuchiat.

Tot o metaforă a aspirației omului spre înalt, spre perfecțiune morală și spirituală, este și lucrarea „Rădăcini spre înalt”, semnată de Sorina Fădor-Vădeanu. Artista decoratoare, mai obișnuită cu firul de lână și țesutul, ea și-a dovedit măsura talentului și în sculptură, realizând una dintre cele mai frumoase lucrări din tabăra de creație. „Cercul - simbol al perfecțiunii, mărturiseste artista, *l-am asociat în viziunea mea cu esența ființei umane - sufletul. Ca oricare element necreat de mâna omului, am imaginat sufletul ca o «formă» cu o creștere evoluție organică, ce își trage sevele dintr-o sursă. Pentru a-și asigura o evoluție care să nu-l îndepărteze de perfecțiunea Creatorului, este benefic pentru Om ca el să-și îndrepte rădăcinile sufletului spre zone (de vibrație) înalte. Prin urmare, cercul având interiorul detaliat cu cele mai amănunțite elemente de limbaj plastic, își asigură o creștere armonioasă acordându-se (prin intermediul liniilor de forță ce se alipesc acestuia) unei realități nevăzute ochiului fizic, ce-l alimentează cu lumină, iubire, înțelepciune. Linia de forță a lucrării este ascensională, cu trasee compoziționale curbe ferme (susținute de alte elemente delicate, orientate pe aceleași direcții) ce vin în sprijinul ideii transmise”.*

„Clepsidra” lui Cosmin Saulea, lucrare monolitică, închipuie de fapt, într-o execuție abstractizată, un tors din care se dezvoltă în partea superioară un corp geometric de forma unei prisme triunghiulare. Există în această lucrare un contrast puternic, atât cromatic (roșu aprins - argintiu), dar și material, în sensul greutății, al structurii monolitice a blocului metalic din partea de jos și linia delicată, suplă, aeriană a barelor metalice din partea superioară. Este ca și când am măsura un timp trecut încărcat în evenimente, bogat și unul ale cărei perspective viitoare abia le întrezărim. Cele două părți distincte ale lucrării pot să semnifice, dacă ne gândim la locul pentru care a fost gândită compoziția, și conviețuirea dintre artă, știință și tehnică.

Deși pare o construcție simplă, lucrarea semnată de Mihaela Brumar, intitulată „Instrument pentru ascultarea timpului”, reține de la primul impact atenția privitorului prin zveltețea și armonia proporțiilor, prin senzația de mișcare pe care o creează cele trei ovoide. Axul central, prin perfectă lui verticalitate, dă impresia că străpunge cerul. „*Lucrarea mea, ne spune artista, este o construcție verticală într-o unitate deschisă, dinamică, o structură ce captează sunete care ne lămuresc rostul în lume. Elipsoidele de mărimi diferite, membrane ale unei urechi interne, îmbrățișează fusurile verticale și dirijează simțurile pe o spirală ascendentă. Intenția mea este să dau valoare timpului. «Instrumentul», paradoxal, este destinat celor ce știu și vor să privească, celor ce știu și vor să asculte. Acesta nu măsoară, ci este doar măsura interioară a celui dispus să asculte, să intre în rezonanță cu «acum». «Instrumentul pentru ascultarea timpului» este un semn care propune încă o dată, într-o lume a simbolurilor, captarea și decodificarea subtilului dialog universal pentru un mult dorit și nebănuț spor de sens”.*

Din prezentarea acestor lucrări rezultă că Facultatea de Mecanică constituie un spațiu privilegiat, în care arta putem spune că este la ea acasă, conviețuind în deplină armonie cu știința și tehnica. Datorită conducerii instituției și bunei colaborări a acesteia cu plasticienii din Galați și din alte centre culturale ale țării, aici s-au strâns o zestre artistică importantă, valori inestimabile aflate la dispoziția tinerei generații și nu numai. Spațiul Cultural Deschis „Nicolae Mantu”, atunci când va fi terminat de amenajat conform proiectului elaborat în colaborare cu Filiala locală a U.A.P.R., va oferi iubitorilor de frumos noi posibilități de a veni în contact cu arta, de a participa la manifestările organizate. Mai ales că în cadrul universității funcționează din toamna anului 2008 și o Facultate de Arte Plastice, Decorative și Design, ai cărei absolvenți deja au început să se remarce pe plan național și chiar internațional. Inițiativele din domeniul artei monumentale nu se vor opri nici ele doar la cât s-a realizat până acum, ele vor continua și-n anii următori, astfel că studenții, dar și locuitorii municipiului vor avea ce admira, vor putea să-și încante privirea cu realizări artistice pe măsura gustului lor și a capacității de creație a celor care le-au zămislit. Rămâne ca aceste opere de artă să fie prețuite așa cum se cuvine, protejate și ocrotite, încât ele să reziste cât mai mult în timp, să poată oferi satisfacții estetice tuturor celor care se vor afla în preajma lor.

VERNISAJ

Aurel Manole: „Modele”

Noua expoziție a pictorului și graficianului Aurel Manole, de la Galeria de Artă „Nicolae Măntu”, este intitulată „Modele”. Președinte al Filialei Galați a U.A.P.R., doctor în arte vizuale, deținător al unui brevet de inventator în problema fuziunii culorilor în pictografie, artistul ne-a obișnuit în ultimul timp ca în fiecare an să-și deschidă câte o expoziție personală. Este un anumit fel al său de a se manifesta public, de a se confrunta cât mai des cu iubitorii de artă și nu în ultimul rând o mărturie a prolificității sale, a potențialului creativ pe care-l posedă.

Expoziția este dedicată unor genuri majore și dificile ale picturii, nudul și portretul, în acesta din urmă incluzând și autoportretul. Chiar dacă personajele din cadrul tablourilor nu sunt recunoscutibile („Autoportretul” seamănă totuși cu modelul), în realizarea lor artistul, așa cum însuși a mărturisit la vernisaj, s-a folosit de modele, fie ele feminine sau masculine. Problemele urmărite au fost întotdeauna diferite. Ele au ținut de surprinderea unor stări și atitudini ale acestora în varii împrejurări și situații, de punerea în evidență a unor raporturi cromatice și a efectelor luminii în cadrul compoziției, de folosirea accentuată sau numai sugerată a liniei desenului.

Referindu-ne la nuduri, din punct de vedere al configurării personajelor, observăm o evoluție de la formele unghiulare, aspre, spre forme rotunde, voluptuoase, senzuale, incitante, în care linia curbă este predominantă. În tablourile din prima categorie, cromatică este mai sobră, închisă, cel mai adesea întâlnim albastrul-gri, în timp ce la a doua, culorile sunt vii, expresive, uneori chiar explozive. Acum pictorul apelează la roșu incendiar, la galben solar, la alb, la rozuri. Catifelarea epidermei corpului feminin, surprinderea unor stări de relaxare, liniște, cufundare în lectură, concentrare, melancolie, indiferență, curiozitate, suspiciune etc., îi dau posibilitatea folosirii unor mijloace picturale pe care artistul le stăpânește cu siguranță. Nudurile sunt de cele mai multe ori proiectate în peisaj, în mijlocul unei naturi care participă la stările sufletești ale modelelor, altele sunt înfățișate pe fundaluri neutre sau ocupă întreaga suprafață a tablourilor. Schemele compoziționale, unghiurile din care sunt privite personajele sunt plurale, astfel că orice urmă de monotonie este înlăturată. Oricum, așa cum sunt prezentate, nudurile pictorului gălățean sunt pline de viață, ele atrag sau chiar intrigă, declanșează întrebări cărora iubitorii de artă caută să le dea răspunsuri.

Și când abordează portretul, personajele pe care Aurel Manole le-a avut drept modele nu sunt identificabile, par mai mult plâsmuirii ale fanteziei sale debordante, foarte productive. Ele sunt figurate pe pânză sau pe carton cu o materie picturală bine hrănită, onctuoasă, distribuită cu tușe dinamice, viguroase, în tonalități contrastante, cu o mișcare a pensulei ce amintește prin spontaneitatea ei de *action painting* sau de *neoexpressionism*. Uneori pasta este mai diluată, ea abia acoperă suprafața suportului. Nu puține sunt cazurile când pictorul obține efecte și din folosirea contexturii materiale a acestuia.

Alegându-și nudul și portretul pentru noua manifestare publică a sa, Aurel Manole face dovada unui pictor modern, care nu se supune rigorilor clasice ale celor două genuri, dar care știe să provoace emoții, să declanșeze sentimente și stări sufletești, să-i ofere iubitorului de artă în acest anotimp estival un spectacol vizual de substanță, care să-l satisfacă.

Corneliu Stoica

Părintele Comisiei Europene a Dunării (II)

Tudose TATU

Archibald Cunningham este menționat la 21 aprilie 1848 ca fiind de profesie tăbăcar în Bonnington. (*Edinburgh Gazette*, 1848, p.197)

La acea dată familia Cunningham avea deja 4 fii, Andrew fiind ultimul care se naște în respectivul an, mai precis la 17 decembrie 1806.

Charles va urma studiile la Old High School.

Pe tatăl său îl regăsim și într-o ediție din 1824-1825 a amintitei publicații scoțiene înregistrat ca *James Cunningham Esq. Bonnington Mills*.

Într-un testament datat 7 ianuarie 1825 Charles Cunningham lăsa întreaga sa avere fraților și surorilor sale care aveau să-i supraviețuiască.

Îl vom afla conform descrierii tot unui scoțian anume lui Charles Mc.Farlane Esq. la Smirna, cel mai important port al Orientului, numit *Le petit Paris du Levant*, printre cele aproximativ 20 de case comerciale engleze existente în orașul respectiv.

Era sediul cel mai important al renumitei societăți britanice *Levant Company*, după cel din Constantinopol.

Scoțianul nostru se afla acolo la jumătatea lunii august 1827.

Printre negustori sunt enumerați domnii din familia Wilkinson, apoi Borrell, Langdon, James Sandison, **Cunningham** și Jasigi ((Charles Mc Farlane – Constantinople in 1828, London MDCCCXXIX, Preface, pag.IX-X).

Așadar, în Galați, Charles Cunnigham va veni de la Smirna.

Datele privind numirea sa într-un post diplomatic diferă.

Moise Pacu, în baza unor date culese din arhiva Ministerului de Externe al României, îl menționează ca viceconsul al Maiestății Sale Britanice la Galați începând cu 7/19 septembrie 1836.

După datele oficiale britanice el avea să fie numit la 1 aprilie 1837.

Nu contează prea mult!

Regimul de port liber, celebrul porto-franco al orașului Galați a intrat în vigoare la 1 iunie 1837.

Charles Cunnigham va avea un salariu anual de 200 lire sterline și dreptul de a se ocupa de comerț, datorită salarizării reduse cât și rangului vice-consulatului, cel strict comercial, nu politic.

Astfel, își va continua vechea îndeletnicire de la Smirna, negustoria, meserie pe care o va practica din plin și în schelele maritime ale Dunării de Jos, Galați și Ibraila.

Avea să-și construiască case în ambele orase.

Pentru o perioadă va acoperi diplomatic și celălalt port dunărean, în plus reprezentând și interesele Franței în cele două porturi surori.

Peste ani și ani va fi promovat.

Iată înaintarea sa oficială în rang diplomatic după cum apare în „*The London Gazette*” de marți 30 august 1859:

„*Regina a avut plăcerea să-l numească pe Charles Cunnigham Esq., în momentul de față Vice-Consul la Galați, în funcția de Consul al Maiestății Sale.*”

Moise Pacu îl menționează ca fiind vice-consul până în 6 septembrie 1860.

Va deceda în 16 noiembrie 1860 la post, după alții la 16 decembrie, fiind îngropat la Galați, în cimitirul devenit Parcul Libertății, cu Mazepa la cap.

Charles Cunnigham la trântă cu Dunărea și Foreign Office încă din 1839

Preocupările sale privind navigația dunăreană, sarcină trasată de mai marii săi stăpâni de la Londra în fișa postului, vor începe imediat.

Astfel, rapoartele sale vor conține o sumedenie de informații începând cu situația porturilor, carantinelor, traficul corăbiilor și vapoarelor, accidente navale, confruntări negustorești, prețuri la grâne, nivelul navlurilor, volumul exporturilor și importurilor prin porturile maritime Galați și Ibraila etc, etc.

Atenția, astfel, se va concentra în primul rând pe Dunăre.

Un domeniu special îl va ocupa adâncimea apei la Bara și pe canalul Sulina.

Vom spune că una dintre marile probleme cu care se confrunta navigația acelei vremi avea să fie respectiva Bară și adâncimile ei mici la trecerea în mare, mai ales în perioada de vârf a traficului în lunile august-noiembrie, urmare înnisipării.

Intervențiile diplomatice, fie la Londra, fie la Odessa, pe lângă autoritățile britanice și guvernatorul Novorossiei și Basarabiei, cunoscutul în epocă Mihail S. Vorontov, în anii precedenți, 1836 și mai ales 1838, pentru remedierea situației nu aveau să primească răspuns.

Astfel, exasperat, din proprie inițiativă și în urma unor consultări și cu alți responsabili ai comerțului internațional din cele 2 porturi maritime menționate, Charles Cunnigham a susținut spre sfârșitul anului 1839, pe 10 decembrie, după alte surse pe 11, necesitatea înființării unei societăți pe acțiuni care să mențină adâncimea pe brațul Sulina la cote normale, adâncime necesară unei bune navigații a vaselor de peste 150 tone capacitate, spunem noi.

Prospectul companiei propuse alcătuită de el și încă de un consul, cel austriac, Christian Guillaume Huber, asemenea mare comerciant, liberal în gândire, un excepțional cunoscător al Dunării de Jos și susținător ardent al navigației cu aburi, care urma să fie director în portul Galați, preconiza amenajări la Sulina prin achiziționarea unei drăgi cu o capacitate de 40 CP și în valoare de 9 000 de taleri.

Din echipă aveau să facă parte și bogații negustori brăileni L.D. Teodorovici și Teodor Milanovici, supuși austriaci numiți directori în portul vecin din amonte.

Era o inițiativă portuară dunărean-maritimă.

În prezentarea companiei închipuite de Charles Cunningham opiniei publice, prezentare intitulată „*Prospectus of a company to keep water on the bar at the Sulina mouth of the Danube at a greater depth*”, în traducere „*Prospectul unei companii pentru menținerea nivelului apei la Bara de la Gura Sulinei a Dunării la o adâncime mai mare*”, se scosta a se porni de la un capital inițial de 20 000 de taleri spanioli, capital obținut prin vânzarea a 200 de acțiuni, fiecare în valoare de 100 de taleri.

Există prevederea ca nimeni să nu dețină mai mult de un număr de 5 acțiuni.

Draga achiziționată de societate urma să fie pusă în funcțiune de 2 mașiniști, aceștia fiind remunerați cu un salariu anual de 1 200 de taleri, asistați în lucrările efectuate de nu mai puțin de 20 de muncitori timp de 120 de zile, plătiți fiecare cu 0,5 taleri pe zi.

Aceasta ar fi însemnat încă 1 200 taleri pe an.

Fondurile necesare funcționării ulterioare a companiei și continuării lucrărilor de dragare urmau să fie obținute prin plata unor taxe de 6 până la 52 de taleri per navă, în funcție de capacitatea acesteia, marfa transportată și adâncimea la Bară, cât și a brațului Sulina.

Se propunea următorul tarif de navigație, model ce va fi preluat peste 17 ani de Comisia Europeană a Dunării.

Paternitatea ideilor aparține însă lui Charles Cunningham, la 1839.

Pescaj		Mai puțin de		Taxă colonați		Vase	Societatea va
Pic.engl.	Pic.Ven.	Pic.engl.	Pic.Ven.	Pic.engl.	Pic.Ven.	calculate	percepe
-	-	10	8 9/12	3,05	nimic	500	-
10	8 9/12	3,05	10 "	9 3/12	3,20	6	\$ 1 200
10 "	9 3/12	3,20	11	9 8/12	3,35	8	\$ 1 600
11	9 8/12	3,35	11 "	10 1/12	3,50	12	\$ 2 400
11 "	10 1/12	3,50	12	10 6/12	3,66	18	\$ 3 600
12	10 6/12	3,66	12 "	10 11/12	3,81	26	\$ 2 600
12 "	10 11/12	3,81	13	11 4/12	3,96	36	\$ 1 200
13	11 4/12	3,96	13 "	11 10/12	4,12	48	\$ 1 440
13 "	11 11/12	4,12	14	12 3/12	4,27	52	\$ 1 040
						1 500	\$ 15 680

Acestea le aflăm din Bodin Dimitrie – Documente privitoare la legăturile economice dintre Principatele Române și Regatul Sardiniei, București, 1941, Pag 62.

Vice-consulul britanic a întreprins chiar o călătorie la Sulina în aceeași lună a lui Undrea-Decembrie 1839, spre a studia situația la fața locului, cele constatate fiind cuprinse într-un raport alcătuit la Galați în data de 6 februarie 1840 și înaintat ulterior lui Palmerston, abia la 27 mai 1841.

Report on the navigation of the Danube, the present state of the bar of Sulina and the Russian establishment there, from information obtained during a visit to that place in December 1839 and from other information adică *Raport privind navigația pe Dunăre, situația actuală a Barei de la Sulina și a stabilimentului rusesc de acolo, din informațiile obținute în timpul unei vizite în acel loc în luna decembrie a anului 1839 și din alte informații.*

Omul politic britanic nu avea să fie interesat.

În luna Aprilie a anului 1840 Charles Cunningham va întreprinde o nouă călătorie în Delta Dunării, cu care ocazie a examinat nu numai situația de pe Brațul Sulina și de la Sulina, dar și situația navigabilității altui braț al Dunării, Sfântul Gheorghe, întocmind la reîntoarcerea la Galați încă un raport, raport datat 10 mai 1840.

Acesta era intitulat *Report on the St. George's branch of the Danube from observations made on the voyage down and up in April 1840 by Mr. Vice Consul Cunningham of Galatz and from informations obtained by him.*

În limba neamului ce nu piere: *Raport cu privire la Brațul Sfântul Gheorghe al Dunării urmare observațiilor efectuate cu ocazia unei călătorii în aval și amonte pe fluviu în luna Aprilie 1840 de Dl. Vice Consul Cunningham din Galatz și din informațiile obținute de către el.*

Diplomatul englez ajungea la concluzia imposibilității unei navigații internaționale adecvate pe acest braț al Dunării adânc de 9-11 picioare engleze (2,745 – 3,355 metri), brăzdat însă de insule și bancuri de nisip.

Era bun doar pentru caicurile turcești, dubasele sau lotcile rusești ori gabarele grecești și cârlacele sau ceamurile principatelor române.

Cu acest prilej el a avut o întrevedere și cu guvernatorul general al guberniei Novorossia și Basarabia, contele Mihail Semionovici Voronțov, care s-a interesat de societatea creată la Galați pentru adâncirea brațului Sulina.

Înalta oficialitate țaristă i-a promis concursul autorităților ruse ce vor trimite la Sulina o comisie, lucru confirmat de Samuel Gardner consulul englez de la Iași prin rapoartele sale înaintate lui Palmerston la 16 și 30 Aprilie 1840.

Din păcate, Foreign Office nu avea să-l sprijine în intențiile sale pe Charles Cunningham.

Cât despre ruși, ei se vor acoperi diplomatic cu hârtii. (*va urma*)

Bogdan Petriceicu Hasdeu

Radu MOȚOC,

III. Strategia adoptată de Hasdeu la elaborarea Dicționarului *Etymologicum Magnum Romaniae*.

Încă de la început, Hasdeu va preciza faptul că lucrarea: „nu va avea în vedere anume limba română literară de astăzi, ci mai ales cea veche și graiul actual al poporului cu divergențele sale dialectale”.

Din acest motiv va evidenția pentru limba veche o strategie și pentru limba vorbită o altă strategie privind sursele la care va apela.

„Pentru limba cea veche vom servi ca fântână (n.a. *surse*):

1. Texte vechi românești, tipărite și manuscrise;

2. Cuvinte sau locuțiuni române de prin vechile documente scrise slavonește sau în altă limbă străină;

3. Acte vechi, publicate sau inedite, scrise în românește;

4. Vechile dicționare și glosare române manuscrite”.

„Pentru graiul actual al poporului cu diferitele sale dialectale vom servi ca fântână:

1. Scriitorii moderni foarte populari, precum Vasile Alecsandri, Costachi Negruzzi, Anton Pann etc. și unii scriitori de pe la începutul secolului;

2. Dicționarele și vocabularele române, mai ales acelea din prima jumătate a secolului, dar toate cernute prin excluderea neologismelor;

3. Poeziile poporane, basme, ghicitori, locuțiuni proverbiale, publicate sau inedite;

4. Arhaismele și provincialismele adunate de-a dreptul din gura poporului, întrucât graiul viu conservă până astăzi elemente dispărute din limba literară;

5. Terminologia tehnică vulgară din istoria naturală și din viața industrială”.

Acum intervine o concepție care definește geniul lui Hasdeu, privind îmbogățirea surselor care privesc punctele 4 și 5. El inițiază o consultare a învățătorilor și preoților din satele aflate în toate provinciile locuite de români, cărora le va adresa un *Chestionar* ad-hoc, pe care îl va tipări într-un număr mare de exemplare (zece mii). *Chestionarul* va purta un titlu care va oferi o mare credibilitate la care solicitanții nu vor ezita să răspundă: ***Donațiunea Carol I. Programă pentru adunarea datelor privitoare la limba română.***

Aceste întrebări au fost expediate prin intermediul revizorilor școlari și a protopopilor care au răspândit în țară aceste chestionare încă din anul 1884, anul în care a fost nominalizat să redacteze dicționarul.

Necesitatea acestui *Chestionar* este justificată de Hasdeu prin două puncte de vedere esențiale care vizau cunoașterea stării în care se afla limba:

- Fonetica poporană care stătea la baza dialectologiei

- Credințele cele intime ale poporului, obiceiurile și apucăturile sale, suspinele și bucuriile, tot ce se numește folclor.

Hasdeu mărturisește că dorea: „să cunoască pe român așa cum este dânsul în toate ale lui, așa cum l-a plăsmuit o dezvoltare treptată de optsprezece veacuri, așa cum s-a strecurat el prin mii și mii de înrâuriri etnice, topice și culturale”. Aprecierile făcute de beneficiar au fost pe măsura răspunsurilor: „Câteva adevărat prețioase, unele foarte bune, multe bunicele, aproape nici unul din care să nu se poată trage o brumă de folos”. Din acest motiv, Hasdeu avea să indice în paranteză numele corespondentului și localitatea, pentru a justifica cum au fost utilizate acele răspunsuri.

Chestionarul cuprinde 206 întrebări, din care selectăm câteva pentru a ilustra semnificația științifică abordată de Hasdeu:

17. Ce particularități străine limbii noastre literare de astăzi se observă în privința vocalelor în graiul poporului de acolo?

26. În ce cuvinte prefăce poporul de acolo pe *v* în *h*, de ex. *hulpe* pentru *vulpe*, *răhnire* pentru

răvnire etc.?

50. Care sunt cuvintele, puțin întrebuințate sau necunoscute, privitoare la climă, adică la iarnă, primăvară, vară, toamnă, zăpadă, gheață, polei, arșiță?

124. Ce fel de jurăminte întrebuințează poporul acolo?

164. Ce obiceiuri sunt pe acolo în privința vrăjilor?

206. Ce crede poporul despre *Vremea d-apoi*?

Răspunsurile la acest *Chestionar* conceput de Hasdeu au sosit în perioada 1884-1887, cu precizarea faptului că marea lor majoritate au fost primite în anul 1885, ceea ce constituie o performanță pentru Hasdeu și o ținută patriotică pentru cei care au răspuns atât de repede la întrebări, de multe ori dificile. După ce Hasdeu le-a consultat și utilizat, toate cele 613 răspunsuri au fost grupate în XVIII volume, pe județe, și predate în original arhivelor Academiei Române.

Din cele 613 de răspunsuri la *Chestionar*, 149 au constituit răspunsuri elaborate de preoți, inegal repartizate pe regiuni. Semnificativ ca pondere în răspunsurile primite, au fost cele de la preoții din județele Neamț cu 29 răspunsuri și Iași cu 28 de răspunsuri.

În concluzie, în prefața scrisă în 15 mai 1885, Hasdeu avea să definească menirea acestei lucrări: „Dicționarul unei limbi trebuie să fie pentru un popor o enciclopedie a traiului său întreg, trecut și prezent. În limbă o națiune se privește pe sine însăși într-o lungă galerie de portrete din epocă în epocă, unele ceva mai șterse de vechime sau de împrejurări, dar în care totuși ea își regăsește pe deplin individualitatea: cum a fost din leagăn, cum a crescut, cum a mers înainte și iarăși înainte, cum a ajuns acolo unde este. Grație *Chestionarului* meu, cele mai învechite din acele portrete vor căpăta un colorit de viață; cele mai noi, vor putea chiar să vorbească, fiecare cu timbrul său propriu”.

Autorul își propune în prefața la primul volum: „să traducă fiecare cuvânt în limba latină sau în franceză, să trateze următoarele rubrici:

- Forma cea mai răspândită și formele dialectale vechi și noi;

- Diferitele forme cu citarea exemplor din fântânele indicate mai sus;

- Filiațiunile istorico-etimologice”.

Dar, conștient de munca imensă care îl așteaptă, Hasdeu recunoaște necesitatea ca cel puțin trei tineri să lucreze sub îndrumarea lui, fiind retribuți cu o sumă modestă, care să fie suportată de guvern, la solicitarea Academiei Române. Întreaga lucrare Hasdeu spera să o poată finaliza în șase ani. În același timp se obliga să prezinte în fiecare an, Academiei, partea din lucrare terminată și un raport privind mersul lucrării. Tipărirea definitivă o preconiza pentru prima parte ca fiind posibilă în 1885, după ce Academia va fi luat cunoștință de textul prezentat. În parte, Hasdeu respectă această primă promisiune de a prezenta Academiei prima parte din lucrare, care a fost publicată cu o întârziere de un an, în 1886.

IV. În loc de introducere la volumul I, Hasdeu avea să prezinte un studiu care să definească ce este etimologia, cum se amestecă limbile și în ce constă fizionomia unei limbi? Așadar...

Ce este etimologia?

Să vedem care sunt explicațiile oferite de Hasdeu pentru a defini noțiunea de **etimologie**. Trebuie spus de la început că autorul acestui studiu complex are o privire de ansamblu a tot ce s-a scris până la el despre aceste noțiuni, dovedind acest lucru prin citarea a nu mai puțin de 37 autori pe care i-a studiat.

Etimologia a fost definită de Hasdeu ca fiind „o derivație a unei vorbe”. Lingvistul, afirmă autorul, nu se mulțumește să înregistreze un fapt, ci caută să stabilească raportul între o cauză și un efect, fie pe terenul sonorității, fie al formelor gramaticale, al sintaxei, al semnificațiilor, al cuvintelor. În general cauzele și efectele se împletesc pe toate aceste terenuri, uneori abătându-se chiar peste sfera lingvisticii, care întregesc noțiunea de etimologie.

Etimologia actuală, cea adevărat științifică, avea să o caracterizeze Hasdeu astfel: „Etimologia trebuie să tindă a fi **reconstructivă**, adică de a găsi pentru fiecare fenomen, câte un prototip comun.”

Reconstrucția ideologică, pe care încearcă Hasdeu să o explice, se confruntă permanent în graiuri sau chiar în aceeași limbă cu o vorbă sau mai multe semnificații diverse, fiind dator a le reduce la un punct de plecare comun, de unde se desfășoară

treptat divergențele. **Reconstrucția lexică**, care nu se poate despărți de cea morfologică, cuprinde în sine pe cea fonetică și implicit pe cea ideologică.

O **reconstrucție etimologică** corectă, întemeiată pe un material suficient, nu constituie o ipoteză, dar nici exactă, rămâne întotdeauna aproximativă. Etimologia, în opera sa de a reconstrui prototipuri, ajunge la un grad de aproximare cu atât mai înalt, cu cât comparația metodică se exercită asupra unui număr cât mai mare de fenomene înrudite”.

Cuvântul **reconstrucție**, cu sens lingvistic, Hasdeu nu-l consideră prea fericit ales, din acest motiv face o incursiune în paleontologie pentru a

înțelege mai bine incompatibilitatea acestui termen în lingvistică. „Această noțiune s-a luat din paleontologie, ca și cum lingvistul ar reconstrui ființe antice. Între reconstrucția etimologică și cea paleontologică nu se află nici o asemănare. Paleontologul i se dau câteva fragmente de oase pe care le îmbină într-un schelet neterminat, după care, studiind locurile necompletate, reconstruiește *mastodontul*. Lingvistul nu potrivește un singur corp lipit bucată cu bucată într-o ordine oarecare determinată, după cum face paleontologul, ci extrage prin analiză din întreaga serie un termen-mediu, prin care o caracteriză în totalitate și de care se apropie ori ce membru al ei în parte, deși nici unul poate să nu coincidă exact cu acea expresie generală aproximativă”.

Totuși autorul acestui studiu în final este realist atunci când îl citează pe Turgot care afirmă: „Ce este mai important în *etimologie*, este să știi când trebuie să te oprești”. Interesant este și citatul dat din filologul Curtius care afirmă: „Scopul științei nu este de a satisface curiozitatea sau de a găsi loc pentru jocul unor presupuneri mai mult sau mai puțin ingenioase, ci de a mări sfera adevărului și de a restrânge cercul erorii”.

Iulian Bostan

clubul verva 2013

ȘI EU SUNT O VEDETĂ!

Titlul de mai sus se vrea a fi o parafrază la vorbele celebre : „*Și eu sunt pictor!*” rostite de Corregio în fața tabloului Santa Cecilia de Rafael, care își exprima admirația și în același timp mândria de a fi el însuși pictor. În cazul meu s-ar potrivi numai partea a doua, adică mândria de a fi ajuns vedetă. Pentru a relata cele ce urmează voi fi nevoit să fac o trecere *ex abrupto*, ca să zic așa, și aproape fără legătură cu disertația de mai înainte, dar veți vedea cât de necesară!

Satisfacțiile pe care ți le dă achiziționarea unui produs obișnuit nu se compară nici pe departe cu cele obținute la o promoție. Unul: îl iei cu câțiva bănuți mai ieftin, doi: l-ai obținut prin luptă și trei și nu în ultimul rând: te vezi seara la televizor pe post de vedetă, tu care n-ai față de rating și n-ai fost niciodată văzut de o țară întregă!

Așa că astăzi în urma zvonurilor răspândite de oferte promoționale ne-am împărțit sarcinile cu dumneaei.

- Eu mă duc la ulei , iar tu te duci la tigăi ..

- Da de ce ai hotărât tu așa și nu invers?

- Ascultă femeie, ce-ar zice clientele , văzându-mă pe mine la tigăi? Că pe astă la trimis nevastă-sa la cratiță!

- Și dacă te duci numai tu la ulei, ce-o fi?

- Bine , bine, da tu n-ai sesizat ce simbioză e între cele două? Uleiul fără tigaie nu poate exista și nici viceversa!

*

Argumentele mele au convins-o într-un sfârșit, așa că am pornit amândoi în direcții diferite să prindem ora deschiderii supermarketurilor cu pricina. Norocul nostru e că orașul e mare și de obicei ne ducem în zone cât mai îndepărtate să nu dăm ochii cu vre cunoștință, că nu se cade ca noi pensionari onorabili să ne pretăm la așa ceva, neștiind că și alții au gândit la fel. Iată-mă ajuns la ușile supermarketului și ce să vezi: o grămadă de oameni cu ochii pe ceas, așteptau nerăbdători deschiderea. La zgomotul produs de descuiatul ușii, masa furibundă se dezlănțui într-o îmbulzeală de nedescris, dând năvală asupra prăzii. În zadar încercau oamenii de ordine să le facă față.

Dezordinea era totală! „Văleu mor, mă sufoc!”, „Nu mai împinge d-le!”, „Mi-au rupt hainele!”, „Lasă-mi și mie măcar o sticlă!”, „Vasile, ia tu și pentru mine!”, „Ce faci d-le, îmi bagi mâna în buzunar?” Drept să vă spun am auzit vorbe și mai grele la care până și coala albă ar roși, ba și ceva adecvat produsului oferit: o sfântă înjurătură de candelă! Mă așezasem strategic mai în urmă căci știam din armată și din ce îmi povestise tata din timpul războiului că cei din linia întâi sunt condamnați primii. Ei vor da întâi ochii cu inamicul sau vor fi striviți ori împușcați de cei din spate . Cu

toată strategia mea am fost luat de val căci în urma mea se mai așezaseră vreo doi amatori de chilipir.

Televiziunile filmau lacom din toate pozițiile. Călcat în picioare, cu vreo doi nasturi lipsă la haină, am dat peste o sticlă de ulei deformată scăpată de cine știe ce combatant în timpul luptelor corp la corp. „Bună și asta” mi-am zis, mulțumit că am scăpat numai cu atât. În câteva minute rafturile s-au golit și arătau ca un lan de porumb în urma trecerii unui nor de lăcuste, în timp ce casieritele numai pridideau cu încasatul banilor. Un oftat general de ușurare pare că s-a instalat în spațiul magazinului. Panicați, transpirați, clienții purtau cu ei trofeele câștigate fiecare după puteri în urma aprigei bătălii.

*

Nevastă-mea ajunsese înaintea mea acasă.

- Ei cum a fost? o întrebai.

- Am achiziționat o tigaie, îmi zise ea, dar a trebuit să mă lupt cu un *trimis la cratiță*, dinaintea mea, că i-am smuls din mână una din cele zece tigăi și l-am lovit în cap de nu i-a venit bine. Da, că nu era pe măsura lui și n-a mai putut s-o scoată și imaginează-ți că-l lovisem din spate încât coada îi stătea pe post de cozoroc cum poartă tinerii șepcile în ziua de azi. Dacă se va da la televizor va fi o secvență care va avea milioane de vizitatori pe *youtube*! O reporteră m-a întrebat dacă aveam nevoie de tigăi. Nu, i-am răspuns. Și atunci de ce? insistă ea. C-așa suntem noi românii, am completat eu.

Auzind că nevastă-mea a mai dat și un interviu m-a cuprins un sentiment de frustrare de parcă eu fusesem cel trimis la cratiță. Seara ne-am așezat confortabil în fotoliu și am dat drumul la televizor. Toate televiziunile transmiteau imagini de la bătălia pentru ulei, adevărate scene din filmele neorealismului italian. Filmate de profesioniști din toate unghiurile erau mai mult decât grăitoare. Aveam o privire de ansamblu asupra celor întâmplate mult mai bună decât atunci când m-am aflat în mijlocul evenimentelor.

- Ia uite tu, la hodorigul ăla cum se apleacă! îi zic nevastă-mii. Du-te bă, de acolo, că o să mori călcat în picioare!

Și minune! Acesta parcă auzind avertismentele mele a dat să se ridice și s-a întors spre camere. Am rămas înmărmurit văzându-l filmat din față. Eu eram hodorigul!

Și două poeme satirice de... același IULIAN BOSTAN

MAREA SFIDARE

*Eram într-o lehamite de viață,
La unison cu veacul decadent,
Abia mă mai țineam la suprafață,
O victimă a timpului prezent!*

*Și pe făgașul sorții descendent
Îmi începeam o nouă dimineață,
Deci se cerea imperativ, cu-accent,
Să schimb tot conținutul din prefață...*

*Și-am înțeles că viața e frumoasă,
La o plimbare, solo, pe faleză,
Când mi-a fost dat la vremuri de asceză*

*Să văd, mirat, la Dunăre, surpriza,
Cum un sărac, c-o bere pe terasă,
Își permitea ca să sfideze... criza!*

CONCLUZIE MEDICALĂ

*Să treci pe un regim alimentar,
Din care să-ți lipsească cu temei
Ingrediente ce conțin ardei,
De vrei să mai citești un calendar!*

*La ore fixe masa, tu, s-o iei,
Și de-o să-ți pară dur acest orar
Să-l îndulcești c-un ceai cât mai amar,
Tutun, cât vei trăi să nu mai bei!*

*Iar vremea băuturii s-a cam dus,
Căci zile nu s-au scos încă pe piață.
De nu vei ține cont de ce ți-am spus...*

*O doctore! Merți, de-așa povață!
Dacă renunți la cele de mai sus,
Ce rost mai are să rămân în viață?!*

clubul verva 2013

DIRECTOR:
SERGIU DUMITRESCU

Tematici

Numărul 140
Il Grande Giuseppe -
200 de ani de la nașterea lui Verdi

Numărul 141
Park Avenue

Numărul 142
Freedom, relativități...

EDITOR:
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL "DUNĂREA DE JOS"

Suflet
cătore suflet!

Redactor-șef: Florina ZAHARIA
florina.zaharia@ccdj.ro
florinazaarina@yahoo.com
Secretar de redacție, layout,
documentare: a.g.secară
adi.secara@ccdj.ro
secaradi@yahoo.com

Rubrici:

Pr. Eugen DRĂGOI, Eugen HOLBAN,
Ion HORUJENCO, Petru IAMANDI,
George LATEȘ, Radu MOȚOC,
Katia NANU,
Ionel NECULA, Vasile PLĂCINTĂ,
Mitrui POPOIU, Corneliu STOICA,

Culegere și corectură:

Laura DUMITRACHE

Realizarea copertelor:

Eugen UNGUREANU

Foto copertă: Iulia KELT

ISSN: 1583 - 0225

Adresa: Strada Domnească nr. 61, Galați
cod 800008; tel/fax: 0236/418400; 415590
e-mail: office@ccdj.ro www.ccdj.ro

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Fotografii: N.Sburlan, ag.secară sau din arhiva Centrului sau alte surse, precizate când este cazul.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro>) ori pe adresa de facebook *Cedj Galati*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

Revista Dunărea de Jos este membră
APLER (Asociația Publicațiilor Literare
și a Editorilor din România)

foto: Iulia Kelt

Din cuprinsul numărului 139

Festivalurile de fanfare și folclor/ Palmares, albume foto/ 1-3
 Septembrie cu Pitigoi, Expoziție *Interferențe* /4
 cARTESENȚA 14 la Chișinău, Festival de C'ARTE la Tulcea/ 5
 interviu/ 6-8/22
 La temă/ 9-13
 Proză de Nicolae Bacalbașa/ 14-17
 Teatru/ 18-19
 Cronici de carte/ 20-21â
 Mitruț Popoiu-Traducere/24
 Adriana Ghiță -jurnal de călătorie/25
 Poezie/ 26-27
 Livia Ciupercă/ 28-29
 Violeta Ionescu – Barbu Nemțeanu/ 30-31
 Proiecte/Expoziții/32-33
 Eugen Holban/ 34-35
 Adrian Pohrib: Poliția orașului Galați/ 36-38
 Marilena Panamarcuic-Avramescu: Un trubadur romantic, Tache Avramescu/ 39-40
 Dicționar de artiști plastici gălățeni/ 41
 Facultatea de mecanică – spațiu al științei, al tehnicii, dar și al artei/ 42
 Tudose Tatu/ 44-45
 Radu Moțoc/ 46-47
 Verva/48-49
 Caseta tehnică/ 50

DICȚIONAR - Artiști plastici gălățeni (77)

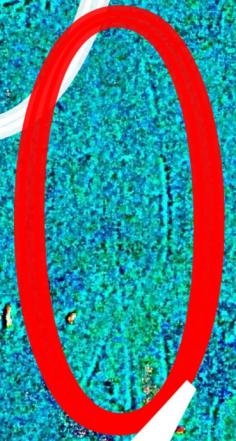
(continuarea paginii 41)

se cer descifrate cu răbdare. Unele sunt folosite cu semnificațiile deja omologate în istoria civilizației omenești, pe altele artistul le investeste cu înțelesuri și tâlcuri noi. Se simte în pictura lui Mircea Nicolau zbuciumul materiei, respirația cosmosului, nevoia de echilibru, aspirația spre o mare libertate a imaginii și spre zonele eterate ale spiritului. Multe lucrări ale sale, deși abstracte, prin titlurile foarte sugestive, în consonanță cu iconica plăsmuită, deschid porți de interpretare nebănuită, care îndeamnă să dai frâu imaginației, să faci asociații. În tablouri ca „Fata Morgana”, „Imagine virtuală”, „Încrucișare”, „Întâlnire”, „Vertical”, „Ploaia de aur”, „Echilibru”, „Nebuloasă”, „Scurtcircuit”, „Crater”, „Focul”, „Dansul vântului”, „Două lumi”, pictorul se bazează pe forța expresivă a culorii și pe capacitatea formelor configurate în spațiul plastic de a declanșa emoții și procese ale gândirii care să-l conducă pe receptor la înțelegerea mesajului pe care artistul a dorit să-l comunice. Pensulația este generoasă și spontană, impresionează larghețea gestului și eleganța curbelor, culorile sunt armonizate cu știință, structurile compoziționale au un eșafodaj impecabil arhitecturat. Roșurile sunt folosite de Mircea Nicolau în tonalități diferite, întotdeauna strălucitoare. Albastrul, verdele, albul, negrul, pământul de Siena, auriul, griurile colorate sunt asociate în orchestrații măiestrit conduse de penelul pictorului atât de familiarizat cu piscurile artei universale. Uneori, materia picturală este amestecată cu diferite ingrediente, iar efectele plastice obținute înregistrează câștiguri ce sporesc expresivitatea tablourilor. Alteori, tonurile mai întunecate sau surdinizate creează o atmosferă enigmatică, după cum introducerea în cadrul aceluiași tablou a unor rafinate ecrane cromatice, care se intersectează, se suprapun sau se succed, compun ingenioase geometrii, pe care ochiul le receptează și le reține pentru mult timp pe retină. Nu lipsesc din unele lucrări ale pictorului nici undele de ironie, aluziile la fragilitatea și limitele ființei umane. Catalogat ca suprarealist de către critica de artă germană, Mircea Nicolau este greu de încadrat într-o singură formulă stilistică, el și-a creat o mitologie proprie în pictura sa, se exprimă după cum simte și îi dictează frământările propriului eu, fiind și dramatic, tensionat, dar și senin și liniștit, preocupat să-și obiectiveze într-un limbaj personal propriile idei, senzații, sentimente și trăiri sufletești.

Bibl.: Corneliu Stoica, *Acorduri cromatice la Dunăre*, Editura „Sinteze”, Galați, 2011.

la Kest

AMHED

AMN

139 - ANHEDONIA

Galati, cod'800008, str. Domneasca nr.61
Tel/fax: 00-40-236-418400, 00-40-236-415590
e-mail: office@cedj.ro - www.cedj.ro

1583 0225